

ככה נלחמנו בעזה 2014

עדויות וצילומים של חיילים ממבצע "צוק איתן"

ככה נלחמנו בעזה 2014

חוברת זו הופקה תודות לתרומתם האדיבה של:

Christian Aid

Dan Church Aid

Human Rights and International Humanitarian Law

Secretariat

Open Society Foundations

Trócaire

פעילות הארגון מתקיימת תודות לתרומתם

האדיבה של יחידים וקרנות שונות, בהם:

Broederlijk Delen, the CCFD - Terre Solidaire,
Christian Aid, Dan Church Aid, Die Schwelle,
Foundation for Middle East Peace, Human Rights
and International Humanitarian Law Secretariat,
medico international, MISEREOR, Moriah Fund, New
Israel Fund, Open Society Foundations, Pro Victimis,
Rockefeller Brothers Fund, Sigrid Rausing Trust,
SIVMO, Swiss Federal Department of Foreign Affairs,
The Royal Norwegian Embassy to Tel Aviv, Trócaire
וכן אינספור תורמים פרטיים שתרמו לעבודתנו

רשימת תורמים זו משקפת תורמים לארגון נכון לתאריך הפירסום.
התכנים והדעות בחוברת זו אינם מבטאים את עמדת התורמים
והשותפים שלנו והן על אחריות שוברים שתיקה בלבד.

ככה נלחמנו בעזה 2014

עדויות וצילומים של חיילים ממבצע "צוק איתן"

תוכן עיניינים

	עמ' 10	אינדקס
	עמ' 12	לקסיקון
	עמ' 16	הקדמה
הפלסטינים שרים רק פזמון כי לא נשארו להם בתים	עמ' 23	עדות 01
אין שם בן אדם שהוא בלתי מעורב	עמ' 24	עדות 02
אנשים שמסתכלים עליך מחלון של בית, במילים יפות, לא יסתכלו יותר	עמ' 25	עדות 03
לא ידענו שהם בפנים	עמ' 26	עדות 04
להשתמש בכמה שיותר ארסנל	עמ' 27	עדות 05
למה שמישהו יתקרב? למות?	עמ' 28	עדות 06
פתאום אני קולט סוס צונח לאדמה	עמ' 30	עדות 07
אף אחד לא מדבר על זה בכלל	עמ' 31	עדות 08
אנחנו יכולים להיות ילדים הכי טובים, אבל עדיין הולך להגיע D9 ולשטח את הבית	עמ' 32	עדות 09
אני בטוח שהכלבים שם פשוט מתו	עמ' 34	עדות 10
העם בשעתו היפה	עמ' 36	עדות 11
כשיצאנו משם, כבר הכול היה ארגז חול	עמ' 37	עדות 12
אני מאוד מאוד רציתי לירות לה בברכיים	עמ' 38	עדות 13
כל מה שיכול להתנפץ - התנפץ	עמ' 39	עדות 14
500 מטר רדיוס, אף בית לא עומד	עמ' 41	עדות 15
ירי, ירי לכל מקום	עמ' 42	עדות 16
אם אתה יורה במישהו בעזה זה סבבה, לא קורה כלום	עמ' 44	עדות 17
תראה, אין פה זכר לג'וחר א-דיכ	עמ' 45	עדות 18
"הקש בגג" ואף אחד לא יצא אחרי כמה דקות, ההנחה היא שאין שם אף אחד	עמ' 46	עדות 19

עדות 20	עמ' 47	הכי פשוט: מי שרוצה לידות יותר – יירה יותר
עדות 21	עמ' 48	הכול מופצץ. הכול הרוס
עדות 22	עמ' 50	כל מה שנמצא שם – מת
עדות 23	עמ' 52	פק"ל הטרדה
עדות 24	עמ' 53	התריס זז, פגז
עדות 25	עמ' 54	רוצים לעשות לפני הפסקת האש בום גדול
עדות 26	עמ' 56	בן אדם מסתכל מבית, בלי אמצעי, לא משנה מה – יורים לכיוון הזה
עדות 27	עמ' 57	טירוף לעלות על רכב
עדות 28	עמ' 58	ההנחיות זה לידות. יש נשק, אין נשק, לא משנה מה
עדות 29	עמ' 59	בוקר טוב אל בוריג'
עדות 30	עמ' 61	חבר'ה קלים על ההדק, משוגעים לגמרי
עדות 31	עמ' 62	תפוצץ, תפוצץ, שים
עדות 32	עמ' 64	תמיד הייתה תחושה של אש
עדות 33	עמ' 66	בני זונות, אכלו לי מהקורנפלקס
עדות 34	עמ' 67	מקסימום ישאלו אותנו למה ירינו, נגיד שזו הייתה נקודה חשודה
עדות 35	עמ' 70	הן נורו אז ברור שהן מחבלות
עדות 36	עמ' 71	המופע האורקולי
עדות 37	עמ' 73	צה"ל שחרר את הרסן שהיה לגבי ארטילריה
עדות 38	עמ' 74	ניסינו לפגוע במכונית
עדות 39	עמ' 75	כשאתה נכנס עם חטיבת טנקים, מי סופר מרגמה
עדות 40	עמ' 77	פשוט מפציצים
עדות 41	עמ' 78	התכוננו לירות את הטיל ואז אחד החיילים צועק שהוא שומע אנשים בתוך הבית
עדות 42	עמ' 80	נכנסו סתם להשמיד. באמת סתם להשמיד
עדות 43	עמ' 81	מספיק שתותחן רואה משהו בחלון, הוא לא בטוח מה זה – אז יורים

בשישי בערב עשינו קידוש	עמ' 82	עדות 44
לפוצץ את הבית ולחזור	עמ' 82	עדות 45
הכול תמרות עשן, שכונה מפורקת	עמ' 83	עדות 46
אנחנו מפוצצים את הבית, אבל אסור לפתוח במבה?	עמ' 85	עדות 47
יורים על בתים פגזים ומרססים עם מקלע את המטע	עמ' 87	עדות 48
לא נתקלתי בדבר כזה, גם לא בלבנון	עמ' 88	עדות 49
היינו לוקחים סיר ושמים בתוך הסיר חולצה, מחרבנים על החולצה	עמ' 90	עדות 50
יורים פגזים לזכרו	עמ' 92	עדות 51
משפחה מאוד עקשנית	עמ' 94	עדות 52
'לרכוש' את האזור של המנהרה	עמ' 96	עדות 53
זה לכיף, כמו שכיף לעשות מטווח	עמ' 97	עדות 54
כי זה הבית שלנו, כי אין לנו לאיפה לברוח	עמ' 98	עדות 55
מישהו שלא נראה חף מפשע באופן ייחודי - אתה כנראה צריך לירות בו	עמ' 99	עדות 56
לא סגורים על מה זה היה ואם לא הורידו שם משפחה	עמ' 100	עדות 57
נפגעו המון המון אנשים חפים מפשע	עמ' 101	עדות 58
הדבר הכי מוסרי בעולם זה שאם אתה מרגיש איום - אתה תירה לשם	עמ' 102	עדות 59
לא בוחלים בשום אמצעים	עמ' 103	עדות 60
חלום רטוב של כל נהג טנק, לדרוס מכונית	עמ' 104	עדות 61
בסופו של דבר השמדנו שם לפחות שכונה אחת	עמ' 105	עדות 62
תשמע, תן עוד אחד פה. כאן, נפיץ	עמ' 107	עדות 63
כשבנק המטרות מתרוקן	עמ' 108	עדות 64
הוא נמצא באזור קרבות - דמו בראשו	עמ' 109	עדות 65
בוא ניכנס בהם	עמ' 111	עדות 66
חיי חיילנו קודמים לחיי אזרחי האויב	עמ' 111	עדות 67

68	עדות	עמ' 113	בסופו של דבר יכול להיות שיש בן אדם זקן שקשה לו להתפנות
69	עדות	עמ' 114	הישג לפני הפסקת האש
70	עדות	עמ' 115	השיח הוא שיח גזעני. השיח הוא שיח לאומני
71	עדות	עמ' 116	ירו כמו שעושים בהלוויות, רק עם פגז ועל בתים
72	עדות	עמ' 116	חשמל ומים אין. גם עמודי חשמל הורידו
73	עדות	עמ' 118	פתאום גם הווילה של הניה עפה באוויר
74	עדות	עמ' 118	אחר כך אנחנו נכנסים לרחוב הזה ובתים שהיית אמור לכבוש פשוט לא קיימים
75	עדות	עמ' 119	אנחנו נכנסים למלחמה
76	עדות	עמ' 123	הדבר היחיד שנשאר זה בית רופף
77	עדות	עמ' 125	היה ברור שאם זה לא כוחותינו אז צריך לירות בהם
78	עדות	עמ' 125	כולם רוצים להשתתף
79	עדות	עמ' 127	כולם מהמ"מ ומטה חרבנו בתוך סידים מתוך אידיאל מבצעי
80	עדות	עמ' 129	היום שאחרי
81	עדות	עמ' 130	הוראות הפתיחה באש היו לירות על מנת להרוג בכל זיהוי
82	עדות	עמ' 131	הקש בגג נותן להם מספיק זמן בשביל להיכנס לתוך איזה מחילה
83	עדות	עמ' 131	תסתכלו, הולכים להדים לכם מופע
84	עדות	עמ' 133	כל חמש שעות שהטנק סטטי, עדיף לך לעורר את השטח
85	עדות	עמ' 134	בסופו של דבר הכול הופצץ
86	עדות	עמ' 135	האזרח שכב שם, התפתל מכאבים
87	עדות	עמ' 137	איפה שאין כוחותינו - מותר לך
88	עדות	עמ' 138	עדיף לא להפעיל נשק תלול מסלול לשטחים בנויים
89	עדות	עמ' 140	השגת אפקט מדיני
90	עדות	עמ' 141	הגדרה הזאת אין בה אזרחים ממזמן
91	עדות	עמ' 141	משמעויות מבצעיות שהן יותר מקלות לנו וחמורות להם

92	עדות	עמ' 142	כללי הבטיחות הם סתם בשביל אנשים מנותקים במטה שלא יודעים
93	עדות	עמ' 143	הסוללה ירתה באותו לילה 900 פגזים
94	עדות	עמ' 145	המל"טים שותפים פעילים
95	עדות	עמ' 145	בני אדם, זה דיאלוג באש, אם יש אסקלציה, אז זה מחריף
96	עדות	עמ' 146	הארטילריה תמיד נותנת
97	עדות	עמ' 150	לא מספיק זמן בשביל שכולם יתפנו
98	עדות	עמ' 151	מבחינתנו היה ברור שהאזור הזה אמור להיות נקי מאזרחים
99	עדות	עמ' 152	זיהיתי מישהו, יריתי לו ברגליים, אני לא יודע במי מדובר
100	עדות	עמ' 154	פשוט בא וחייב להוריד מטרות
101	עדות	עמ' 155	הרתעה, הפחדה, התשה פסיכולוגית
102	עדות	עמ' 156	הפלילו גם את השני ואתה לא יודע מאיפה הוא הגיע
103	עדות	עמ' 157	בחניבעל מפעילים את כל המטרות שהכנו מראש
104	עדות	עמ' 158	יאללה, עם אשתו ועם הילד ברכב, גם לא נורא
105	עדות	עמ' 159	באו הרבה אנשים שנשאו דגלים לבנים וגם לידם ירו
106	עדות	עמ' 160	אם אתם שואלים אותי, צריך להשטיח להם שם את הכול
107	עדות	עמ' 162	אנחנו צופים פגיעה באזרחים בהיקף גבוה
108	עדות	עמ' 163	התקבלה איזה שהיא החלטה ותקפו אותם
109	עדות	עמ' 164	לפגוע בצורה שתראה טוב לקהל הישראלי, תראה רע לקהל הפלסטיני
110	עדות	עמ' 166	שאם אתה פעיל חמאס לא יהיה מצב שאין סביבך איזה בית שנפל עכשיו
111	עדות	עמ' 167	דחיל רבאק, למה היה צריך לירות בו עוד פעם?

אינדקס

עדויות: 5, 8, 9, 11, 13, 16, 22, 25, 28, 31, 33, 38, 39, 42, 45, 51, 59, 61, 63, 66, 70, 75, 76, 78, 100, 102, 106	אווירה
עדויות: 19, 58, 87, 93, 110	אש לחילוך
עדויות: 19, 64, 73, 95, 101	ביה פעיל
עדויות: 2, 9, 10, 21, 25, 43, 49, 50, 52, 84, 105	בעלי חיים
עדויות: 3, 16, 17, 24, 26, 29, 32, 34, 35, 38, 39, 46, 48, 51, 57, 59, 60, 63, 64, 65, 69, 71, 73, 77, 78, 85, 88, 89, 96, 100, 102, 103, 106, 108, 109, 110	הפלה ובחירת מטרות
עדויות: 19, 82, 97	הקש בגג
עדויות: 19, 35, 60, 86, 97, 99, 108, 111	הרג
עדויות: 1, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 15, 18, 21, 22, 25, 27, 30, 31, 33, 36, 37, 39, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 60, 61, 62, 67, 69, 72, 74, 76, 80, 83	הרט
עדויות: 60, 103	חניבעל
עדויות: 10, 14, 27, 38, 44, 50, 54, 61, 71, 76, 79	טוהר הנשק
עדויות: 4, 8, 9, 10, 14, 15, 30, 33, 41, 47, 48, 50, 55, 56, 62, 75, 76, 79	כניסות לבתים
עדויות: 91, 95, 96, 97, 101, 104, 107, 109	מדיניות אש

עדויות: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 16,
17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 29, 30, 32,
34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 46, 47, 48, 50,
51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 62, 63, 65,
68, 71, 75, 76, 77, 81, 84, 85, 86, 87, 88, 90,
97, 98, 99, 105, 110, 111

פתיחה באש

עדויות: 23, 30, 36, 37, 39, 63, 68, 88, 92, 96

ריכוך

עדויות: 3, 26, 32, 35, 65

תצפיתנים

לקסיקון

אמצעי לחימה	אמל"ח
אמצעי ראיית לילה	אמר"ל
סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם לפלסטין	אונר"א
מבנים שסומנו כמטרות אפשריות לירי	איחורים
ירי חי	ברטוב
ללא ירי	ביבש
דחפור	באגר
גבולות גזרה	ג"ג
טיל נגד טנקים	גיל
מערכת קידוח	דדילר
ירי על כוחותינו. מינוח המתייחס לסיטואציה בה כוחות צה"ל יורים זה על זה בשוגג	דו"צ
קוד צבאי המשמש להכרזה על הרוג	הרדוף
נוהל שבו נורה טיל קטן על גג בית כדי להזהיר את תושבי הבניין כי המבנה צפוי להיות מותקף	הקש בגג
אפוד קרב המשמש חיילים לנשיאת תחמושת ואמצעי לחימה	וסט
אמצעי לפריצת שדות מוקשים הפועל באמצעות פיצוץ שרשרת חומר נפץ באורך עשרות מטרים	חטפן
חוקר שבויים. חייל המבצע תשואל ראשוני של פלסטינים בשטח	חקט"ב
כלי טיס בלתי מאויש	כטב"מ
לוחמה בשטח בנוי. תורת לחימה צבאית המנחה כיצד להתקדם ולהלחם במתאר עירוני	לש"ב

רקטה נגד טנקים	לאו
מסוק קרב	מסק"ר
רקטה נגד טנקים	מטאדור
מפקד טנק	מט"ק
החקן לשיגור רימונים המותקן על הנשק האישי של החייל	מטול
מפקדת זרוע היבשה	מז"י
מקלע רימונים. מקלע היורה צורות תחמושת נפיצה, בקצב של עשרות רימונים בדקה.	מקל"ר
מקלע כבד. מקלע אוטומטי היורה קליעים בקוטר 0.5 אינץ'	מק"כ
מפקד צוות	מפק"צ
מקלע אחיד גדודי	מא"ג
החקן לירי מקלעים המוצב על גבי טנקים ונגמ"שים	מא"ג מקביל
מקלע הנשלט מתוך הטנק או הנגמ"ש	מא"ג רפא"ל
מתחם סוללות עפר שבו מתמקמים הכוחות הקרקעיים בעת השהייה בשטח האויב	מגנן
מטוס ללא טייס	מל"ט
מסגרת המורכבת מחוליות מלאות חומר נפץ המשמשת לפריצת קירות	מסגרת פריצה
נקודת ציון	נ"צ
נשק קל	נק"ל
מקלע קל היורה תחמושת בקוטר 5.56 מ"מ, ונמצא בשימוש יחידות חיל הרגלים של צה"ל	נגב
נוהל המכתיב קריאה וירי אזהרה באוויר לפני ירי לעבר חשוד	נוהל מעצר חשוד
טיל נגד טנקים	נ"ט

סוללה	פלוגה בחיל התותחנים
פגז חלול	פגז חודר שריון. שם הפגז נגזר מכך שהוא מכיל מטען חלול
פק"ל	פקודת קבע לחייל. המונח בעל משמעויות משחנות בהקשרים שונים. (1) בהקשר לידי ארטילרי המשמעות היא פרוצדורה מוגדרת לידי המכתיבה את אופן הפעלת האש וסוג התחמושת. (2) ערכה שחייל או צוות חיילים הממלאים תפקיד מסוים נושאים עימם (למשל פק"ל צלפים)
פרח	קוד צבאי המשמש להכרזה על פצוע
פומה	סוג של נגמ"ש המשמש את חיל ההנדסה
צק"ח	צוות קרב חטיבתי
קלצ'ים	רובי קלצ'ניקוב
קש"א	קצין שיתוף ארטילרי. קצין שתפקידו הוא הכוונת הידי הארטילרי המסייע לכוחות הקרקעיים
שקי פק"ל	שקי חול המשמשים להגנה מירי
חצ"א	תצלום אוויר
חומ"ח	תותח מתנייע. תותח בקוטר 155 מילימטר המשמש את חיל התותחנים
חבור	רובה סער המשמש מספר חטיבות לוחמות בצה"ל
C4	סוג של חומר נפץ
D9	בולדוזר משוריין
R.P.6	רקטה נגד טנקים

הקדמה

חוברת זו מאגדת את עדויותיהם של יותר מ-60 חיילים בסדיר ומילואים אשר השתתפו במבצע "צוק איתן" בעזה בקיץ 2014, כרבע מהם קצינים עד דרגת רב סרן. העדויות עברו תהליך בחינה מדוקדק כדי להבטיח את אמתותן. המעידים, אשר שירתו ביחידות שונות במערכי היבשה, הים, האוויר, המפקדות ומרכזי השליטה, חושפים את אופייה של פעילות צה"ל בגזרות הלחימה. העדויות המופיעות בלקט זה מציפות את הפערים העמוקים בין תמונת הלחימה שציירו דוברי ממשלת ישראל וצה"ל בפני הציבור ובין המציאות שראו החיילים שהשתתפו במבצע.

אף על פי שבין העדויות אפשר למצוא תיאורים נקודתיים של התנהגות פסולה מצד החיילים בשטח, תמונה מדאיגה יותר נוגעת למדיניות המערכתית שהנחתה את פעילות כוחות צה"ל בכל הדרגים והגזרות. העיקרון שהנחה את המדיניות הצבאית – מינימום סיכון לכוחותינו, גם במחיר פגיעה באזרחים חפים מפשע – לצד הניסיון להטיל אימה על הפלסטינים ולהרתיע אותם, הובילו לפגיעה אדירה וחסרת תקדים באוכלוסיה ובתשתית האזרחית ברצועת עזה. קובעי המדיניות יכולים היו לצפות תוצאות אלו טרם הלחימה והיו מודעים להן במהלכה.

מדיניות זו התבטאה בראש ובראשונה בתדריכים שעברו הכוחות לפני הכניסה לרצועת עזה. הנחת המוצא שתיארו חיילים רבים הייתה כי השכונות שאליהן נכנסו הכוחות ננטשו על ידי תושביהן הפלסטינים בעקבות אוהרות צה"ל, ולכן הפגיעה בכל מי שנמצא באזור מותרת; במקרים מסוימים אף הייתה זו הוראה מפורשת.

תפיסה זו התבטאה עוד לפני הכניסה הקרקעית, כאשר השכונות שאליהן נכנסו הכוחות ספגו הפגזה כבדה כחלק משלב ה"ריכוך". שלב זה כלל בין היתר שימוש מסיבי בכלי נשק סטטיסטיים דוגמת תותחים ומרגמות, שבמהותם אינם מאפשרים ירי נקודתי אלא

מיועדים לתקיפת שטח נרחב, תוך פיזור אקראי של הפגזים על פני טווח היכול להגיע למאות מטרים מהמטרה המקורית (ראו עדויות 1, 88, 96). הלכה למעשה, במהלך ההפגזה המקדימה הומטרו פגזי ארטילריה רבים אל עבר אזורים מיושבים ברחבי רצועת עזה כדי להרתיע את לוחמי האויב ולהבריחם מהאזור, ולעתים אף כדי לגרום להימלטות האוכלוסייה האזרחית.

מדיניות צה"ל הכתיבה גם כללי פתיחה באש עבור הכוחות הלוחמים. רבים מן החיילים העידו כי הוראות הפתיחה באש שניתנו להם לפני הכניסה הקרקעית לרצועה היו עמומות ומתירניות. החיילים תודרכו על ידי מפקדיהם לבצע ירי לעבר כל אדם שבו יבחינו באזורי הלחימה; הנחת המוצא הייתה כי כל דמות בשטח היא בגדר אויב (ראו עדויות 2, 56, 75). ההוראות הצבאיות הרשמיות מתירות ירי רק לאחר זיהוי אמצעי לחימה, כוונה להפעילו ויכולת ממשית לפגיעה מצד האויב, אך חיילים רבים העידו כי נאמר להם לפתוח בירי לעבר כל איום, ממשי או משוער (ראו עדויות 24, 28). שימוש בכלי נשק ובאמצעי לחימה אשר חייבו בעבר אישור של קצינים בכירים, דוגמת ירי של פגזי טנק, הותר במבצע על בסיס שיקול דעתם של מפקדים זוטרים.

לצד הנחיות אלו העידו חיילים על ירי בלתי פוסק אל עבר "נקודות חשודות". המונח "נקודה חשודה" לא הוגדר על ידי המפקדים, והפרשנות לגביו הושארה בידי החיילים בשטח. בפועל, כמעט כל עצם או מבנה בטווח הראייה של הכוחות היה עשוי להיתפס כחשוד ולהיות יעד לתקיפה (ראו עדויות 32, 34, 84). לעתים תנועה שזוהתה בחלון בית המרוחק מאות מטרים מן הכוחות הובילה לתקיפת הבניין, על בסיס החשד כי מדובר בתצפיתן אויב. במקרים אחרים, גם אנשים שזוהו צועדים במרחק מאות מטרים מן הכוחות הופללו על בסיס נהלים אלו, והחיילים פתחו באש לעברם (ראו עדות 35).

מדיניות "מינימום סיכון" השפיעה גם על האופן שבו כוחות החי"ר נכנסו לבתי מגורים ששימשו את הכוחות כמוצבים ומנייים או לשם סריקה בלבד. לפני כניסת הכוחות לבית נורו לעברו פגזי טנקים, ולעתים הסתפקו הכוחות בירי מקלעים. הכניסה לבית בוצעה לרוב לאחר פעירת חור בקיר המבנה באמצעות חומרי נפץ, רחפורים או טילים. סריקת הבית בוצעה בדרך כלל תוך ירי וזריקת רימונים. בניגוד להנחה שבה החזיקו החיילים על סמך התדריכים שעברו – ולפיה השכונות ננטשו על ידי תושביהן – בכמה מקרים נתקלו החיילים באנשים ובמשפחות שנותרו בשכונות שאליהן נכנסו; לעתים הסתתרו התושבים בבתים והתגלו רק עם ההשתלטות על המבנים (ראו עדויות 4, 62).

עם היציאה מן העיירות ומן השכונות הפלסטיניות הותירו אחריהם הכוחות הרס כבד. לצד הפגיעה במבנים כתוצאה מירי הכוחות, רבים מן הבתים הוחרבו לחלוטין במהלך המבצע או מיד לאחר יציאת הכוחות מהשטח (ראו עדויות 42, 74). כוחות הנדסה פעלו ברציפות לאורך כל התמרון הקרקעי והותירו אחריהם אלפי מבנים הרוסים (ראו עדויות 9, 12, 21). כמה מן המבנים נהרסו כתוצאה מתקיפה מכוונת לנטרול איומים קונקרטיים, ואילו אחרים הוחרבו כדי לסכל איומים תיאורטיים – ללא קשר לסיכון שנשקף לכוחות בשטח. הלכה למעשה, עבור רבים מן הכוחות הלוחמים הפגיעה ברכוש פלסטיני לא הובאה בחשבון בעת קביעת עוצמת האש והיקפה.

נוסף על הפגיעה ברכוש ובחיי אדם, המדיניות המתירנית בהפעלת האש לוותה באווירה כוחנית ולעתים אף גזענית (ראו עדויות 70, 106). עדויות החיילים מתארות התבטאויות קשות של מפקדים בכירים אשר קראו להתנהלות אלימה ובלתי מוסרית. מן העדויות עולה בבירור כי שיטת הלחימה האגרסיבית והפעלת האש המסיבית, לעתים ללא הקשר מבצעי ברור, חלחלה והשפיעה על התנהגות החיילים בשטח. העדויות חושפות בין היתר מקרים של ירי סתמי לעבר כלי רכב כחלק מהתערבות פנימית ביחידה, השחתת רכוש וביזה (ראו עדויות 27, 38, 44).

צה"ל פעל לאורך המבצע במסגרת אחת מתוך שלוש רמות הפעלת אש שנקבעו מראש

(ראו עדות 104, 107). הקצינים שהיו ממונים על הפעלת האש קיבלו הנחיות במהלך המבצע באשר לרמת ההפעלה הרצויה בכל רגע. שינויים ברמת ההפעלה הנתונה גזרו בין היתר הכרעה באשר לסוגי הנשק שבהם יעשה שימוש ובאשר לטווחי הבטיחות שיש לשמור מאזרחים. ההגדרות שניתנו לגורמי הפעלת האש היו עמומות לעתים, והותירו כר נרחב לשיקול דעתם של קצינים זוטרים שבכוחם היה להכריע לגבי אופן הפעלת האש ומידת הנזק שייגרם. ההגבלות, שהלכו והתמעטו בלאו הכי לאורך המבצע ועם השינויים ברמת ההפעלה, נזנחו בעת אירועים שבהם היה חשש או חשד לחטיפת חיילים – דוגמת אירוע הפעלת נוהל "חניבעל" ברפיח או הניסיון לחילוץ חיילי גולני בסג'עיייה. באירועים אלו הופעלה אש בעוצמה גבוהה ביותר אל עבר שכונות ואזורים מאוכלסים, תוך זניחת טווחי הבטיחות הנדרשים מהאוכלוסייה האזרחית (ראו 58, 60, 103).

האש המסיבית הופעלה לעתים גם במסגרת תקיפות "מרחוק" של מטרות שהוכנו מבעוד מועד בכל רחבי רצועת עזה. תקיפות אלו תוכננו ובוצעו על ידי חיילים וקצינים שהוצבו במרכזי שליטה ובתאי תקיפה מחוץ לרצועת עזה, בעזרת אמצעי לחימה המאפשרים פגיעה במטרות מרחוק על ידי כלי טייס או אמצעי אחר. החימוש בתקיפות מסוג זה היה לרוב חימוש כבד שנורה מכלי טיס מתקדמים; בין היתר נורו בתקיפות מסוג זה טילים במשקל חצי טון וטון. בתקיפה של מטרות מבנה במסגרת זו בלטה התפיסה ולפיה עצם האזהרה המוקדמת לשוהים בבית – במקרים שבהם אין כוונה לפגוע בהם, אלא במבנה בלבד – מאפשרת פגיעה במי שלא התרחק מהמקום לאחר האזהרה. האזהרות המקדימות הללו כללו שימוש בפרקטיקה המכונה "הקש בגג". בנוהל מסוג זה נורה לעבר המבנה המיועד לתקיפה טיל קטן שאינו גורם נזק של ממש למבנה. כמה שניות עד כמה דקות לאחר מכן נורה לעבר הבית טיל שאמור להשמיד את המטרה (ראו עדויות 19, 82, 109). מעדויות החיילים עולה כי בכמה מקרים אופן ביצועו של הנוהל הפך את האזהרה המקדימה לבלתי יעילה, ולא הצליח למנוע פגיעה בחפים מפשע. עוד עולה מהעדויות כי עקרונות דומים לאלו שהנחו את פעולות הכוחות הקרקעיים הופעלו גם בתקיפות מסוג זה. כך, בעת ההכרעה על תקיפת המטרות לא היה צורך להביא בחשבון נזק שייגרם

לרכוש או למכנים סמוכים למכנים המותקפים.

נוסף על כך, טווח שיקול הרעת שניתן לקצינים בדרגי ביניים במרכזי השליטה היה רחב ביותר. לדברי קצינים שפעלו במרכזי השליטה, טווח זה אפשר קבלת החלטות הנוגעות להפללת מטרות ולסיכון חיי אזרחים באופן פזיז, ובכמה מקרים החלטות אלו לא היו מבוססות דיין מבחינה מודיעינית ומבצעית. בפועל, מטרות רבות הופללו בהתבסס על קריטריונים עמומים, ותקיפות אושרו גם במקרים שבהם היה מידע חלקי ביותר באשר לסבירות הפגיעה בחפים מפשע (ראו עדויות 100, 102, 108). קצינים וחיילים שהשתתפו בהפעלת הכוחות בכלל ובהפעלת התקיפות מרחוק בפרט ציינו כי במהלך המבצע היה קל להבחין בהשפעה שהייתה לאווירה הציבורית הלוחמנית והגזענית בשיח הציבורי על ההכרעות שהתקבלו באשר להפללת מטרות ולאישור תקיפות. השפעה זו התבטאה בשיח גזעני ואלים שרווח בקרב גורמי השליטה וב"אצבע קלה על ההדק" אצל קצינים שהיו אחראים לאישור תקיפות.

מהעדויות עולה גם כי לאורך המבצע חל שינוי במדיניות האש בכל הנוגע לסוגי המטרות שאושרו לתקיפה, וכן בנוגע להיקף הפגיעה הצפויה בחפים מפשע שהותרה במסגרת תקיפת המטרות. מדיניות זו השתנתה משיקולים שונים וביניהם הידלדלות בנק המטרות; הרצון למנוע מחמאס "תמונת ניצחון" לקראת הפסקות האש; הרצון להספיק לתקוף מטרות רבות ככל האפשר טרם כניסת הפסקות האש לתוקפן ועוד. שינויים אלו במדיניות האש נקבעו על ידי הדרג הפיקודי העליון בצה"ל, ולפחות בכמה מן המקרים השיקולים והנסיבות שהובילו לשינוי במדיניות האש לא היו קשורים ישירות להחימה עצמה או להגנה על הכוחות בשטח, אלא לאינטרסים מדיניים או פוליטיים.

תורת הלחימה של צה"ל המשתקפת בעדויות מעוררת שאלות קשות באשר לנורמות המוסריות המתוות את דרכו של צה"ל בכלל ובמבצעים ברצועת עזה בפרט. מתוך מכלול העדויות שהגיעו לידי "שוכרים שתיקה" עולה תמונה מדאיגה ביותר באשר לאופן הפעלת הכוחות במהלך הלחימה ברצועת עזה. המבצע נוהל במסגרת מדיניות שנקבעה

על ידי הדרגים הפיקודיים הבכירים ביותר, ואשר הכתיבה לכוחות אופן פעילות שמידת מוסריותו מוטלת בספק רב. כחיילים וכקצינים בצה"ל, בסדריר ובמילואים, אנו חשים כי חובתנו האזרחית להוציא עדויות אלה לאור. הממצאים העולים מהעדויות מחייבים בדיקה עמוקה וכנה של אופן הפעלת כוחות צה"ל במבצע "צוק איתן". בחינה כזו תוכל להיות אפקטיבית ומשמעותית רק אם תיעשה על ידי גוף חיצוני ובלתי תלוי, על ידי גורמים שבסמכותם יהיה לבחון את פעולת הדרגים הגבוהים במערכת הביטחון וברג המדיני. כל בחינה אחרת תוביל, כפי שכבר הוכח פעמים רבות בעבר, להטלת האחריות למעשים על הדרגים הנמוכים ועל דרגי הביניים; בכך תסוכל האפשרות להוביל לשינוי מערכתי שימנע את הישנות המציאות הקשה שהיינו עדים לה ברצועת עזה בקיץ 2014.

רצועת עזה

01

הפלטטינים שרים רק פזמון כי לא נשארו להם בתים

יחידה: חי"ר · דרגה: רס"ן · אזור: צפון רצועת עזה

יש חלק אחד [במבצע] שיש בו "מסך מלווה". יורים ארטילריה לפני הגעת הכוחות. מיידעים את התושבים [הפלטטינים], זורקים כרוזים ומי שבורה בורה, ואז יורים. אני מדבר על הפעלת אש די מסיבית. ארטילריה, התכלית שלה היא לאפשר לכוחות

להיכנס בלי להיפגע. כל מקום שהוא מאותר מודיעינית או שטח פתוח, נורית עליו ארטילריה. אבל כשאתה בורק בעזה כמה שטחים פתוחים יש, אין המון שטחים פתוחים. אנחנו מדברים על ארטילריה, אבל חיל אוויר תקף עד אינסוף. יש ירי נקודתי, אבל מה הנזק הנלווה לירי הנקודתי הזה? חיל האוויר יודע להוריד בית מתוך שכונת בתים, אבל זה לא אומר שכל הבתים מסביב לא נפגעים. זה לא שהבתים ברצועה הם כולם בתים חדשים ממוגנים בעלי ממ"דים. בסוף הבתים האלה נפגעים עוד פעם ועוד פעם ועוד פעם, אז הם נופלים. לפחות על פי דיווחי מודיעין וחלקי התקשורת הרבים, אתה מדבר על מצב שבו כל הבתים הם סוג כזה או אחר של איתור

אויב. האם באמת כל הבתים הם איתורי אויב? אני לא יודע. האם באמת ניתן לבודד בית בתוך שכונה שהיא בלוקים על בלוקים? אני לא יודע. אני יודע שהתוצר בפועל הוא מרחבים שטוחים שהיו בהם בתים.

יצא לך לראות תצ"אות (תצלומי אוויר) של לפני ואחרי?

חיל האוויר יודע להוריד
בית מתוך שכונת בתים,
אבל זה לא אומר שכל
הבתים מסביב לא
נפגעים. זה לא שהבתים
ברצועה הם כולם בתים
חדשים ממוגנים בעלי
ממ"דים. בסוף הבתים
האלה נפגעים עוד פעם
ועוד פעם ועוד פעם, אז
הם נופלים

בטח. שכונות מחוקות. אתה מכיר את הכריחה שרצה בצבא בזמן הזה? הכריחה אומרת שהפלסטינים שרים רק פזמון כי לא נשארו להם בתים.

02

אין שם בן אדם שהוא בלתי מעורב

יחידה: חרמ"ש · דרגה: סמ"ר · אזור: דיר אל-בלח

ההוראות פתיחה באש די זהות: כל מה שבפנים הוא איום, האזור צריך להיות סטרילי מבני אדם, אם אנחנו לא רואים מישהו שמנפנף דגל לבן, צועק "נכנע" או משהו – אז הוא איום ויש אישור לפתוח באש. במידה ועוצרים ומכניעים אותו, אז להפשיט ולראות שאין עליו שום מטען.

בשביל לתת אישור אש הוא צריך להיות חמוש, הוא צריך להיות עם משקפת? נראה לי שהוא פשוט צריך להיות שם.

כשאנחנו מדברים על לפתוח באש, מה זה? ירי על מנת להרוג. זה לש"ב (לוחמה בשטח בנוי), נמצאים באזור מלחמה. האמרה הייתה: אין שם בן אדם שהוא בלתי מעורב. בתוך הסיטואציה הזאת, כל מי שנמצא שם הוא מעורב. הכול מסוכן, לא הייתה התרעה

מיוחדת – מישהו או רכב לבן שמגיע... לא אמור להיות [שום] רכב, [אם] יש פה רכב, יורים עליו. כל דבר שהוא לא סטרילי – הוא חשוד. הייתה התראה על בעלי חיים. אם בעל חיים חשוד מתקרב – אז לירות עליו. בפועל לא עושים את זה. היו ויכוחים אצלנו

ההוראות פתיחה באש די זהות: כל מה שבפנים הוא איום, האזור צריך להיות סטרילי מבני אדם, אם אנחנו לא רואים מישהו שמנפנף דגל לבן, צועק "נכנע" או משהו – אז הוא איום ויש אישור לפתוח באש

אם עושים או לא עושים. אבל זו הייתה אמרה כללית, בפועל בעלי חיים אתה לומד להכיר אותם כי זה מה שהסתובב באזור.

בתקופה שהייתם שם ראיתם פלסטיני חמוש?

כלום, אני לא ראיתי בן אדם חי. חוץ מהחברה שאיתי במחלקה וקצת שריונרים.

03

אנשים שמסתכלים עליך מחלון של בית, במילים יפות, לא יסתכלו יותר

יחידה: שריון · דרגה: רס"ל · אזור: העיר עזה

מה הייתה ההתייחסות לאנשים שמתצפתים עליכם?

ההתייחסות היא כמו מחבלים. כמו בן אדם שיורה בך. ראו שם אנשים עם משקפת או אנשים שעומדים על גג ומסתכלים על הכיוון שלך – הם מחבלים לכל דבר, ויורים עליהם בדרך כלל.

אם אתה מזהה בן אדם מסתכל עליך מוגג, אתה משחרר לשם פגז?

זה נורא תלוי יום, בהתחלה [של המבצע] לא מחכים לאישור או שמחכים לאישור לראות שזה לא כוחותינו. אתה לא מחכה להפלייל, אתה מזהה בן אדם, [ואם] לדעתו של המט"ק (מפקד טנק) זה חשוד – יורים בו. לא מבקשים אישור, לא מבקשים הסברים. זה לא נראה תמוה כי זה מה שעשינו כמעט בכל קרב שהיינו בתחילתו עד אז.

מה לגבי אנשים שמסתכלים עליך מחלון של בית?

אנשים שמסתכלים עליך מחלון של בית שנמצא בגזרה שלך – הם, במילים יפות, לא יסתכלו יותר.

04

לא ידענו שהם בפנים

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

בבית הראשון שהגענו אליו, היו 30–40 חבר'ה (פלסטינים) בתוך הבית. פתחו פתח בקיר החיצוני שלו עם מסגרת פריצה – זה מתקן כזה, יש בתוך זה חומר נפץ – ואז נכנסו אליו. הייתה כריזה לאנשים לצאת?

לא ידענו שהם בפנים באותו רגע. לפני זה היה את כל המנשרים, ראינו אותם בורחים כשהתחלנו להיכנס. היה לנו ברור שהאזרחים מבינים שאנחנו מגיעים. בשלב הזה הייתה הפעלה מסיבית של כוחות עזר, של כוחות הסיוע השונים. הבית הזה ספציפית, כשנכנסנו אליו הוא לא חטף פגז של טנק. עד כמה שהבנתי זה בטעות, הוא כן היה אמור לחטוף. למזלם הוא לא חטף. אבל בגדול, כל בית שהיית אמור להיכנס אליו הייתה אמורה להיות מופעלת עליו אש מוקדמת, אם לא ברמה של פגז של טנק אז ברמה של [מקלע] 0.5 מהטנק. זה היה בית עם חצר מאוד מאוד גדולה, הם כולם נמצאים בתוך החצר, היו סימנים של אריזה חפוזה, נראה לי שהם היו בראש שאולי הם כן יכלו להישאר. החוקר שבויים תופס אחד מהם ולוקח אותו הצדה עם המ"פ, אין לי מושג מה קרה שם, הוא מנסה לגבות ממנו כמה שיותר מידע אני מניח. בסופו של דבר הבהירו להם שעכשיו הם עפים מפה. הם עפו משם.

בית הראשון שהגענו אליו, היו 30–40 חבר'ה בתוך הבית. בגדול, כל בית שהיית אמור להיכנס אליו הייתה אמורה להיות מופעלת עליו אש מוקדמת, אם לא ברמה של פגז של טנק אז ברמה של [מקלע] 0.5 מהטנק.
הבית הזה ספציפית, כשנכנסנו אליו הוא לא חטף פגז של טנק. עד כמה שהבנתי זה בטעות, הוא כן היה אמור לחטוף.
למזלם הוא לא חטף

לאן?

אני מנחש שיותר דרומה. בשום צורה לא העסיק אותי. בארבע בבוקר ארבע-חמש נשים שבאו שמו שקית על מקל, כאילו דגל לבן. אני לא דובר ערבית, אבל מהפנטומימה שהם עשו הבנתי שהן באות לקחת לטענתן דברים קריטיים שהן שכחו בבית. מן הסתם זה לא קרה.

מה עשיתם באותו רגע?

ירי ליד הרגליים.

05

להשתמש בכמה שיותר ארסנל

יחידה: שריון • דרגה: סמ"ר

שיחה אחת שזכורה במיוחד מאימון בצאלים, לפני הכניסה לעזה, הייתה עם מפקד בכיר בגדוד שריון שאנחנו מסופחים אליו. הוא יצא והסביר לנו איך אנחנו הולכים

להילחם יחד עם השריון. הוא אמר "אנחנו לא לוקחים

סיכון, אנחנו לא חוסכים בתחמושת, אנחנו מפרקים,

משתמשים בכמה שיותר". הוא אמר שאנחנו מיועדים

להיכנס לאזור שכבר בגדול כמעט כל הבניינים הרוסים.

החממות מפורקות. הוא אמר שלא אמור להיות שם שום

דבר. אמר שאם אנחנו מגיעים לבניין שעוד לא נכנסו

אליו, עולים מולו [בקשר], הוא מורה לטווח טנקים,

מוריד שני פגזים על הבית – רק אז נכנסים אליו, ברטוב

(ירי חי) כמוכן, עם רימונים והכול. הוא אמר שבמקרה

בשיחה בצאלים הוא

הראה לנו את המתקן

לש"ב (לוחמה בשטח

בנוי) ואמר "כל מה שאתם

רואים פה, תחשבו שכאילו

עברו עכשיו והרסו

הכול, אין כמעט בניינים

שנשארו עומדים"

הצורך אפשר להכווין גם את המרגמות. הכוונה היא לחסוך בחיי אדם שלנו ולהשתמש בכמה שיותר ארסנל כדי לא לקחת את הסיכון שיש מישהו בפנים. המפקד הזה הגיע מהגזרה הצפונית (של עזה), הוא גם דיבר על כמויות הרס עצומות שם, תוך כדי בשיחה בצאלים הוא הראה לנו את המתקן לש"ב (לוחמה בשטח בנוי) ואמר "כל מה שאתם רואים פה, תחשבו שכאילו עברו עכשיו והרסו הכול, אין כמעט בניינים שנשארו עומדים". המגמה [היא] שלא לקחת את הסיכון, אלא להרוס קודם כל מה שנתקלים בו.

06

למה שמישהו יתקרב? למות?

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

היינו בחמשת הימים הראשונים באותו בית. תכל'ס רוב הזמן לא עשינו כלום. כל הזמן יש פיצוצים, ורעשים של המזל"טים נכנסים לך לתוך המוח. מדי פעם צועקים "מכת אש" ואז כולם סותמים אוזניים ו"טה-טה-טה"... עוצרים וממשיכים הלאה. אחרי זה עברנו לעוד בית. התחלנו להתקדם עוד קו בתים ועוד קו בתים. בשום שלב לא ראיתי אויב. לא היו היתקלויות פנים מול פנים. כל בית שנכנסים אליו, אסור להיכנס מהדלת. או שמפוצצים אותו עם מטדור (רקטה נגד טנקים), עושים חור, או שבא D9 (בולדוזר משוריין) ומוריד קיר. היה מלא מלא מלא אש.

החבר'ה של הגרוד הטפו?

חטפו, אבל גם מי שחטף – אף אחד לא ראה אויב בעיניים.

אתם לא מגיבים באש?

מגיבים, מפוצצים את כל האזור ונותנים מכות אש. אבל אתה נותן אותם סתם, לחלונות... זה היה נורא מסודר, יש קו שהוא חיץ ואתה יודע שאם אתה יורה לשם אז אין כוחות

אין אף אחד, הרחובות
ריקים, אין אזרחים. בשום
שלב לא ראיתי אף אחד
שהוא לא חייל. נתנו המון
אש. נתנו אני חושב חמש
מאות רימונים של מקל"ר
(מקלע רימונים) בסך הכול

שלנו. אין אף אחד, הרחובות ריקים, אין אזרחים. בשום
 שלב לא ראיתי אף אחד שהוא לא חייל. נתנו המון אש.
 נתנו אני חושב חמש מאות רימונים של מקל"ר (מקלע
 רימונים) בסך הכול. זה היה תמיד לחלונות, לדלתות,
 למכוניות, אבל אף פעם זה לא היה ממוקד. זו מדיניות,
 זה מה שמלמדים אותנו, בטירונות גם מלמדים את זה.
 נפתחת אש - אז אתה נותן אש. לא משנה לאן, לאיפה,
 אתה מראה שאתה מגיב. דבר ראשון להחזיר שניים-

שלושה כדורים ולתפוס מחסה ואז להבין מה קורה. להראות שאנחנו חזקים ומגיבים ולא
 משתתקים. אנחנו היינו נותנים מק"ך (מקלע כבד) ומקל"ר, נותנים אש. היו מכות אש
 מתוזמנות שכל לילה, פעם בשעה, כל הבתים - מכת אש ביחד, "טה-טה-טה", מפוצצים
 את כל החלונות שבאזור ואז שותקים רגע, רואים אם יש תגובה, עוד מכת אש, שותקים.
 מזהים מהמקומות האלה ירי לכיוונכם?

גם אם לא מזהים.

אז למה לירות לשם?

כדי לנסות לעורר תגובה, כדי להרתיע. המטרה שלנו באותו רגע לא הייתה לחסל את
 כל מי שאנחנו רואים, המטרה שלנו הייתה לפוצץ את שתי המנהרות שאנחנו יושבים
 עליהם. חמישה ימים ישכנו בחיץ הזה ודאגנו שאף אחד לא יתקרב. למה שמישהו יתקרב?
 למות?

07

פתאום אני קולט סוס צונח לאדמה

יחידה: שריון • דרגה: סמ"ר • אזור: דיר אל-בלח

בכניסה היה בלגן מטורף. פלוגה שלמה של מילואים יורה על שכונת אל בוריג' בשביל לרתק אותה. שאף אחד] לא ייצא משם, שאף אחד לא ירים את הראש. הייתה גבעונת ממול שצופה באש, הם [המילואימניקים] היו שם, מרתקים אותם עד שאנחנו נכנסים. ג'וחר א-דיכ, אם אתה תראה אותה היום, תראה פשוט דיונה של חול. כשאנחנו נכנסנו זה היה פרדס שלם. הפניתי את התותח לכיוון פרדס, לכיוון שטח חצי בנוי וחצי פתוח,

וכל כמה דקות דפקנו צרור של מא"ג מקביל (התקן

לירי מקלעים מטנקים) לתוך הפרדס, כל הזמן. כל כמה

זמן ירי בשביל להוריד ראשים, שאף אחד לא יתקרב.

אם אתה עומד במקום כמו רביל, בסוף משהו יבוא אליך.

לאן יריתם?

מישהו אצלנו בטעות ירה על סוס, בטעות. אני כל

הזמן נתתי כמה צרורות לפרדס מימין, משמאל. כל

הזמן משחקים עם זה קצת. זה היה לילה ואמצעי ראיית

הלילה שלנו רואה לבן וירוק. מה שלבן זה הם של משהו.

החייל מסתובב ומסתכל במסך ופתאום קולט משהו לבן,

ישר דפק צרור, פתאום אני קולט סוס צונח לאדמה.

הפניתי את התותח לכיוון

פרדס, לכיוון שטח חצי

בנוי וחצי פתוח, וכל

כמה דקות דפקנו צרור

של מא"ג מקביל (התקן

לירי מקלעים מטנקים)

לתוך הפרדס, כל הזמן.

כל כמה זמן ירי בשביל

להוריד ראשים, שאף

אחד לא יתקרב

08

אף אחד לא מדבר על זה בכלל

יחידה: שריון · דרגה: סמ"ר

בשיחה עם המפקד המילה "מלחמה" נאמרת?

נאמר "מבצע", לא נאמר מלחמה, אבל אני חושב שמהו באווירה – בטח אחרי הבוקר הזה של סג'עיה – שידר מלחמה. בזה שאומרים לך "יש בית ואנחנו קודם כול ניכנס עם חיל אוויר, ואחר כך אנחנו נוריד פגזי שריון, ואחר כך אתם תיכנסו ברטוב (ירי חי)". קצת קשה לתפוס את זה בכלל כמבצע בסיטואציה הזאת. היה משהו שמשדר מלחמה, שמשדר משהו מאוד קשה, מאוד רציני.

מדברים אתכם על הוראות פתיחה באש? מה מותר ומה אסור?

במהלך האימונים, מהבחינה הזאת, [אמרו לנו] שנכנסים לכל בית רק ברטוב, עם רימונים, ועדיף כמה שיותר, מטולים (רימונים) אם אפשר לנצל. אתה בא לפתוח בית? אל תיקח את הצ'אנס, תירה מטול, תכווין את כל הכלים היעילים שיש לך. תכווין קודם, תפרק, ורק אחר כך תיכנס. אתה לא יודע אם יש שם מישהו או אם אין שם מישהו – כנס ברטוב עם רימונים ועם ירי. אלו היו ההוראות של כניסה לבית.

איך יורים מטול על בית?

הולכים אחורה – למרחק שהוא יעיל לירי מטול. אני יודע? מטול מתפוצץ מ-*** מטר, פחות או יותר. הולכים אחורה, מכניסים דרך החלון, לתוך הבית. אלה התרחישים

שהתאמנו עליהם. לא היו תרחישים של "מחבל, לא מחבל". [היה] "זה הבית, תכווין קודם כול". כל מיני מדריכים של מז"י (מפקדת זרוע היבשה) אמרו לנו "תכווין את הכלי, תן

אתה בא לפתוח בית? אל

תיקח את הצ'אנס, תירה

מטול, תפרק, ורק אחר

כך תיכנס. אתה לא יודע

אם יש שם מישהו או אם

אין שם מישהו – כנס

ברטוב עם רימונים ועם

ירי

מטול, אחר כך תפתח את הבית ברטוב". וזה אחרי שהמפקד אומר "אנחנו פותחים קודם כול עם שני פגזים של טנק, ואם יש צורך אז לשלוח חיל אוויר. אומרים לך "יש למעלה סיוע אווירי כל הזמן. אתם צריכים משהו – דברו. רק תגידו את המילה". ששים אלי קרב בצורה מטורפת.

מדברים אתכם על אזרחים לא מעורבים?

אף אחד לא מדבר על זה בכלל. מבחינתם לא צריך להיות שמה משהו. אם יש שמה משהו – הוא לא צריך להיות שם. אני חושב שהיה משהו באווירה שהיה מאוד מפחיד וגם משתק קצת. ואני חושב שגם התחושה בתוך ובין האנשים הייתה שצריך להיכנס בהם.

09

אנחנו יכולים להיות ילדים הכי טובים, אבל עדיין הולך להגיע D9 ולשטח את הבית

יחידה: חרמ"ש • דרגה: רס"ל • אזור: דיר אל-בלח

באופן כללי הייתה שיחה נוקשה על בזיזה. היה ברור שזה לא הולך לקרות בפלוגה שלנו ושאנחנו לא נאפשר את זה. היינו בוויכוח על לאכול פירות, האם זה מוסרי. זה היה דיאלוג פנימי בתוך הפלוגה.

בבתים שהייתם, איפה הייתם משתיינים?

לרוב בחוץ, גם כי לרוב אין מים. מי שנכנס ראשון לפעמים זכה להשתמש בשירותים עם הורדת ניאגרה אחת, אבל מעבר לזה לא. כל הסיפור של שימוש בבתים עמד על מתק קשה. מצד אחד היו אנשים שזו הייתה להם חוויה קשה ולא נעימה להיכנס לבית

של אנשים ולהבין שזה הבית שלהם [של פלסטינים]. אתה מזהה את חדר הילדים, חדר ההורים, אתה מזהה את הסלון ואתה לא רוצה לנצל את הדברים שיש שם. מצד שני אתה גם יודע שחלק מהדברים ישנו לך את השהייה שם באופן דרסטי, לצורך העניין מזרונים שיש בכל בית. ואתה יודע שכשתצא מהשכונה, היה לנו ברור שלא הולכת להישאר שם שכונה בגלל המיקום הגיאוגרפי שלה. אנחנו יודעים שאנחנו נכנסים

לבית ואנחנו יכולים להיות ילדים הכי טובים, אבל

עדיין הולך להגיע D9 (בולדוזר משוריין) ולשטח את

הבית. הבנו די מהר שכל בית שיוצאים ממנו, מגיע D9

ומחשף אותו. השכונה שלנו, מה שאפיין אותה מבצעית

זה שהיא צופה על כל האזור של הגדר [מערכת] וגם על

חלק מהיישובים צמודי הגדר. בג'זר א-דיכ דרום וחלק

מג'זר א-דיכ צפון, די מהר אנחנו מבינים שלא הולכים

להשאיר את הבתים. בשום שלב עד סוף המבצע, עד

הסיכום עם מפקד היחידה, לא אמרו לנו מה התועלת המבצעית של לחשף את הבתים.

בשיחה מפקד היחידה מסביר שזו לא הייתה פעולת נקם. כל הבתים שהיו על ציר גובה

ולא מעבר לרכס שולטים על כל השטח [בתוך עזה] מישראל עד השכונה, ובגלל זה לא

משאירים אותם. היא גם מתצפתת על היישובים [בישראל] ומאפשרת טיווח של מרגמות

אל היישובים. בשלב מסוים הבנו שזה טרנד, אתה יוצא מבית ואין בית, אחרי שניים-

שלושה בתים אתה מבין שזו המגמה. ה-D9 מגיע ומחשף.

ראיתם את זה?

רואים. זה קרוב. התחלנו מצפון השכונה לדרום השכונה. כל פעם שאנחנו יוצאים מבית

- אין בית. כשיצאנו נשארו בתים בודדים.

איך נראתה השכונה כשיצאתם?

תל חורבות בגדול, הרבה מאוד בטון מפורק, לצערי גם הרבה מאוד שטחים חקלאיים די

מחופרים על ידי טנקים. אחד המראות היותר קשים היו הלולים. הרבה פעמים יש דיווחים

שאת המנהרות חופרים בתוך חממות כדי להסוות את זה. הלולים היו במעין חממות

בשלב מסוים הבנו שזה
טרנד, אתה יוצא מבית
ואין בית, אחרי שניים-
שלושה בתים אתה מבין
שזו המגמה. ה-D9 מגיע
ומחשף

כאלה – גם אותם ה-D9 שיטחו. אתה רואה כל מיני תרנגולות, לפעמים בתוך הלול ולפעמים בחוץ ולפעמים חצי-חצי, מפורקות לגמרי. הרבה מאוד חיות משק מסתובבות בשכונה. לא יותר מדי שכונה. אנחנו אחרי היציאה חוזרים ויש מפות מעודכנות, ואנחנו רואים את שני הבתים שנשארו כשיצאנו.

10 אני בטוח שהכלבים שם פשוט מתו

יחידה: חרמ"ש • דרגה: סמ"ר • אזור: דיר אל-בלח

האזור שאנחנו היינו בו היה אזור אל בוריג', מרכז הרצועה. כשנכנסנו פעם ראשונה לא ראינו אדם בעיניים. לא ראינו לא אויב, לא אנשים. נכנסנו לבתים, חלקם כבר היו מחוררים. שמרו לנו בכוונה בתים, אז פתחנו את הבתים כמו שלומדים בהכשרה שפותחים בשטח בנוי. שברנו את הדלת, נכנסנו, טיהרנו את הבית באש, שאתה נכנס ויורה. בהתחלה [אתה] יורה בצורה של מניפה ופותח את כל הדברים שנראים לך מוזרים, מגלגל שטיחים, מזיז לברוק שממש אין כלום. הבית היה ממש נטוש. רוב המקומות חיילים ירו גם בדורים.

למה?

לא יודע. אני הגעתי לבתים וזה היה ככה.

איך מתבצעת הסריקה בבית?

דבר ראשון עוד לפני שנכנסים יורים למקומות כאלה.

מה שהיה נורא זה לראות

מלא חיות שהם השאירו

שם, את החיות האישיות

שלהם, [הם] ברחו

בלעדיהן. אנשים השאירו

את הכלבים שלהם, היה

קצת נורא לראות את זה.

אתה רואה כלבים עם

קולרים. אתה מבין שזה

לא חיית שמירה אלא

חיית בית. אנחנו טיפלנו

בהם כמה שאנחנו יכולים,

אבל אני בטוח שהכלבים

שם פשוט מתו

אני יורה מאחורי מחסה למקומות המסוכנים: ארון, מיטות שיכול להיות משהו מתחתן או בתוך המיטה עצמה, בתוך המזרון. יורים בהכול, [גם] אם זה מקרר. מכלי גז – [לא ירינו], הוצאנו אותם, רוקנו את הגז. חוץ מקופסאות סיגריות לא מצאנו דברים יקרי ערך. אפשר להגיד שהסיגריות האלה הצילו את השפיות של האנשים שם כי נגמר הסיגריות לאיזה יום. ואז ישבנו בבית ואבטחנו את עצמנו. אמרו לנו "אתם מאבטחים את הטנקים", אבל לא באמת אבטחנו שום טנק. ישבנו בעזה והסתלבטנו. תצפתנו. נתנו לנו מקומות לתצפת עליהם. היינו בבתים נטושים. הדברים של האנשים היו בפנים, אבל לא היו דברים כמו מוצרי חשמל. הם כנראה לקחו הכול, הם ברחו. בני אדם שהם לא אויב מובהק לא ראיתי פגועים שם, כי מהתחלה אמרו להם לברוח לצפון. זה מה שאנחנו יודעים. [הם] השאירו את הבתים מאוד סגורים. זה היה ברור שאנשים התכוננו לכניסה שלנו. [כשנכנסנו] הפכנו את הבית כי אין מה לעשות, אתה חייב. מצאנו נשק. מה שהיה נורא זה לראות מלא חיות שהם השאירו שם, את החיות האישיות שלהם, [הם] ברחו בלעדיהן.

אנשים השאירו את הכלבים שלהם, היה קצת נורא לראות את זה. אתה רואה כלבים עם קולרים. אתה מבין שזה לא חיית שמירה אלא חיית בית. אנחנו טיפלנו בהם כמה שאנחנו יכולים, אבל אני בטוח שהכלבים שם פשוט מתו. היו לנו המון חיות שם, גם חיות משק. ממש להקות של ברווזים ותרנגולות. החיות לא ידעו שמגיעה מלחמה. זה לא אסון טבע, הם לא חשים את זה. גם פגרים ראינו. בעיקר ראינו פגרים של חיות גדולות כמו חמורים.

11 העם בשעתו היפה

יחידה: איסוף קרבי · דרגה: רס"ל · אזור: צפון רצועת עזה

מה נאמר בשיחות סיכום?

אפשר לומר שחזרו על רוב מה שנתפס כהישגים. דיברו על הנתונים: אלפיים הרוגים ו-11 אלף פצועים, חצי מיליון פליטים, הרס של עשרות שנים. פגיעה בהרבה מבכירי החמאס ובבתים שלהם, במשפחות שלהם. זה נאמר כהישג כדי שלמישהו לא יהיה ספק אם למה שעשינו הייתה משמעות במהלך התקופה הזאת.

ודובר על שקט לחמש שנים, כשלמעשה [זו] הייתה הפסקת אש של 72 שעות, שבסוף 72 שעות האלה כבר ירו שוב. נאמר גם שמה שהתגלה זה העם בשעתו היפה, האחדות של האזרחים, הקונצנזוס. למעט מספר הזויים שראו לנכון לא להתיישר סביב הרבר הזה.

ודובר על שקט לחמש שנים, כשלמעשה [זו] הייתה הפסקת אש של 72 שעות, שבסוף 72 שעות האלה כבר ירו שוב

12

כשיצאנו משם, כבר הכול היה ארגז חול

יחידה: חרמ"ש · דרגה: סמ"ר · אזור: דיר אל-בלח

כשיצאנו משם, כבר הכול היה ארגז חול. כל בית שאנחנו עזבנו, ועברנו שלושה-ארבעה בתים, בא D9 ושיטח אותו

כשיצאנו משם, כבר הכול היה ארגז חול. כל בית שאנחנו עזבנו, ועברנו שלושה-ארבעה בתים, בא D9 (בולדוזר משוריין) ושיטח אותו.

איך זה נראה?

קודם כול, זה מרשים לראות D9 מוריד בית רחב של שתי קומות. היינו באזור של שכונה מאוד כפרית די עשירה, בתים מאוד מרשימים. היינו במקום שהיה בית עם יחידת דיור לידו של ילדים, ממש כמו במושב מבוסס בישראל.

ה-D9 כל פעם פשוט נכנס, מוריד חלק מהקיר ואז ממשיך, מוריד עוד חלק מהקיר ומשאיר רק את העמודים. בשלב מסוים הוא לוקח ערימת חול ויוצר בעצם תלולית עפר ומוריד חלקים נוספים, עד שבסופו של דבר הבית נשאר עירום, ואז מנקודה מסוימת הוא פשוט נותן מכה לתוך הבית עד שהוא נופל. פשוט ה-D9 היה כלי מרכזי של עבודה. הוא עבד כמעט נון סטופ.

13

אני מאוד מאוד רציתי לירות לה בברכיים

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

הייתה איזו ילדה עם פיגור שכלי בשכונה הזאת כנראה, וזה שירו לה ליד הרגליים [העד סיפר קודם לכן בעדותו על ירי ליד הרגלים שבוצע לשם הרחקה מהכוחות] זה הצחיק אותה. היא הייתה ממשיכה להתקרב ולכולם היה ברור שיש לה פיגור שכלי אז אף אחד לא ירה עליה. אף אחד לא ידע איך לאכול את הסיבוב הזה. היא הסתובבה בגזרה הפלוגתית של הפלחור"ד ושל עוד פלוגה, אני מניח שהיא פשוט רצתה לחזור הביתה, אני מניח שהיא ברחה להורים שלה, לא נראה לי שהם היו שולחים אותה לשם. יכול להיות שכן ניצלו אותה, אולי זו הייתה הצגה, לא יודע. אני חשבתי לעצמי שזאת הצגה, אני מודה שאני מאוד מאוד רציתי לירות לה בברכיים כי אני הייתי משוכנע שזאת הצגה. הייתי משוכנע שחמאס שולח אותה בשביל בדיקת ערנות, בדיקת גבולות, להבין איך אנחנו מגיבים לאזרחים. אחר כך הם גם שיסו בנו עדר כבשים, ששבע-עשר מהכבשים האלו היו קשורים להן מטענים לבטן מלמטה. אני לא יודע אם צדקתי או

טעיתי, הייתי משוכנע שהילדה הזאת תהיה מבחן. בסופו של דבר ירו לה מספיק אנשים ליד הרגליים בשביל שהיא כנראה הבינה "טוב, אולי אני לא צריכה להיות פה", הסתובבה והלכה. הסיבה שזה קרה זה שמוקדם יותר באותו יום שמענו על בחור זקן שהגיע לכיוון בית של כוח אחר, הם לא כל כך ידעו מה לעשות אז הם ניגשו אליו. הבחור הזה, בן 70-80, היה ממולכד מכף רגל ועד ראש. מאותו רגע הנוהל היה מאוד מאוד ברור: ירי לרגליים. אם הם לא הולכים [אחרי הירי], ירי על מנת [להרוג].

אני לא יודע אם צדקתי
או טעיתי, הייתי משוכנע
שהילדה הזאת תהיה
מבחן. בסופו של דבר ירו
לה מספיק אנשים ליד
הרגליים בשביל שהיא
כנראה הבינה "טוב, אולי
אני לא צריכה להיות
פה", הסתובבה והלכה

14

כל מה שיכול להתנפץ - התנפץ

יחידה: הנדסה • דרגה: סמ"ר • אזור: העיר עזה

הלכנו שני טורים של כל הגדוד, טנקים מלווים לאורך כל הדרך, ממש צמודים אלינו. מה שאני זוכר, שזה לא היה לנו אף פעם לפני זה, שהטנקים יורים פגזים בזמן שאנחנו כמה מטרים [מהם], הבוק אור ובוט.

על מה הם יורים?

לי זה היה נראה שכל בית

שעברנו בדרך וגם רחוקים

יותר - חטף פגז. באופן

שיטתי. אין שום איום

לי זה היה נראה שכל בית שעברנו בדרך וגם רחוקים

יותר - חטף פגז. באופן שיטתי. אין שום איום. יכול

להיות שירו עלינו אבל באמת שלא הייתי שומע כי

כל הזמן מא"ג רפאל (מקלע הנשלט מתוך הטנק) של

הטנקים לא מפסיק לירות. הם על כל בית מרססים במא"ג רפאל כל הזמן. חוץ מזה

שפעם ב- משחררים פגז לכל בית. אין רגע שאתה לא שומע את הטררר של הטנק

שלידך או של הטנק הבא.

היה גם חיפוי ארטילרי תוך כדי?

בטח, פגזים כל הזמן. לפני הכניסה התחלנו לשמוע הרעשה של פגזים.

כשאתם מתקרבים לבתים יש התנגדות, יורים עליכם?

לא יודע, יכול להיות, אבל במהלך ההליכה לא ידעו על שום היתקלות, שום כלום.

היה מלא ירי, אבל רק שלנו. לבית נכנסנו כבר באור יום. חצי גרוד חיכה בחצר של

אחד הבתים שם ואז ירו טיל מטדור (רקטה נגד טנקים). הרי המג"ד לא רוצה להיכנס

דרך הכניסה הראשית אז פותחים כניסה מהצד. הייתה חומה וקיר, אז הוא ירה טיל על

החומה, זה עבר בחומה ונכנס מהצד על הקיר. סרקו בית ממש גדול, כנראה שזו [הייתה]

משפחה אחת אבל חמולה. זה היה ארבע קומות, היה שם מקום לכל הגדוד. אתה ישן

על הרצפה, ועשינו סיבוב לאסוף כריות ודברים בבית, שיהיה על מה לישון. מי שהשיג מיטה, הסתדר. כשיצאנו אני זוכר שהסלון היה ממש הפוך, אבל אני לא יודע אם בכוונה או בגלל שאתה הולך, אתה נכנס עם מנשא כבד ואתה דורך על דברים, אתה עייף אחרי לילה, אתה לא תתחיל להיזהר להם על הספות.

איך מבצעים את הסריקה בכניסה?

ברטוב (ירי חי), שמעתי את היריות. הכול ברטוב. כשאנחנו נכנסנו לבית, הכול היה כבר הפוך. כל מה שיכול להתנפץ התנפץ כי הם ירו על הכול. כל מה שהיה מזוככית בפנים, חלונות, שולחן מזוככית, מסגרות של תמונות, הכול היה הפוך. כל המיטות הפוכות, שטיחים, מזרונים. לוחמים לוקחים שטיח לישון עליו, מזרון, כרית. מים לא היה אז אי-אפשר היה להשתמש באסלה אז חרבנו להם באמבטיה. חוץ מזה שמדי פעם רואים חור של פגז בתוך הבית או עמדת ירי, כשבמקום לירות מהחלון, שאתה יותר חשוף, עושים חור עם פטיש חמש קילו בקיר וזה חרך ירי. זה היה העמדות. הייתה לנו עמדה כזאת ועשינו עליה משמרות. הייתה פקודה מוזרה שכל שעה אנחנו חייבים ליום ירי מהחרר.

לאן?

היה איתור של מסגר. צפינו על מסגר שיודעים שיש בו מנהרה וחושבים שיש שם פעילי חמאס או ווטאבר. אנחנו לא ראינו שם, לא זיהינו כלום, לא קיבלנו שום ירי, שום דבר. היינו צריכים לירות עם הנשק האישי לעבר הכיוון הזה בכל שעה, זו הייתה הפקודה.

כדור-שניים או חצי מהסנית?

לא הייתה פקודה מסוימת, כל אחד כראות עיניו.

15

500 מטר רדיוס, אף בית לא עומד

יחידה: חרמ"ש • דרגה: סמ"ר • אזור: דיר אל-בלח

עצי זית עקורים בכל מקום. הבתים עצמם
פשוט שבורים, מפוזרים, תל איפה שהיה
בניין ופשוט בית מפוזר יותר. לא קיבלנו
הוראה מבצעית שזה המטרה אבל בסופו של
דבר אף בית לא אמור להיות עומד. 500 מטר
רדיוס, שאף בית לא עומד

כשנכנסנו לרצועה התפקיד שלנו כחי"ר היה לתפוס בתים ובעצם להפוך אותם להיות מעין מוצב קטן. בתים של פלסטינאים שבהם אנחנו שוהים, דרכם אנחנו מאבטחים את הטנקים כאשר הטנקים בעצם פעלו בעיקר מסביבנו. כאשר נכנסנו לתוך הבתים זו [הייתה] כניסה מאוד מאוד אלימה, מאוד בכוח אש, כדי לוודא שאין אף גורם עוין בתוך הבית. אחרי שכבר התמקמנו בבתים אז מתחילה מה שנקרא שגרת מוצב. בעצם מתחילים לבנות עמדות, להחליט איזה חדרים צופים לאן ועם מה אפשר להשתמש. כל חדר שמוזהה בתור חדר לעמדה או שמים על החלונות שלו רשת צל. במקרה שלנו לא היו לנו רשתות צל, [אז] השתמשנו בוילונות שהיו בתוך הבית. עם מסמרים חיברנו אותם לתוך החלון ומתחנו בעצם את הווילון עם סרט הרבקה. ומשם מתחילה שגרה של שמירות כי אתה בערך כמעט חצי מהזמן שומר, תוך כדי אתה צריך להסתכל מה קורה מסביב. תוך כדי שאנחנו נמצאים שם אז השריון יורים כל הזמן על כל הבתים מסביב. אני לא יודע בדיוק מה הייתה הפקודה, אבל נראה שכל בית נתפס בתור איום ולכן בכל בית צריך לירות לפחות פגז, שאין שם אף אחד, השריון ירו יחסית הרבה.

כל הבתים מסכיב, כשאתה מסתכל על הנוף, קצת נראו כמו גבינה שוויצרית עם המון חורים בתוכם.

בתים נמחקו תוך כרי [שהיינו שם], הארמה יושרה, הכול נראה אחרת, כל אזור של מחסנים, אז D9 (בולדוזר משוריין) הוריד אותו, היה אזור חממות גדול שהיה שם גם מסומן במפה בתור אזור ירי ואמל"ח (אמצעי לחימה) וגם שם D9 הוריד.

מה זה הסימונים האלה במפות?

הם פשוט מתארים איפה מבחינת מודיעין יש מנהרה, בתים נראה לי של פעילים, איתורים חמים שלא הוגדר בדיוק מה זה, אזורי אימונים ומנהרות ואזורי שיגור. ומלכוד, איפה יש ציון של מלכוד.

אחרי שאתם יוצאים, עדיין יש בתים עומדים?

כמעט ולא. נגיד כשהלכנו לבית שקראו לנו שחשבו שיש שם פעיל, אז אתה הולך ויש שבילים יותר שבורים בכל מקום שהטנקים עוברים, זה חול כזה, כבר לא [שטח] חקלאי עם צמחים. עצי זית עקורים בכל מקום. הבתים עצמם פשוט שבורים, מפוזרים, תל איפה שהיה בניין ופשוט בית מפוזר יותר. לא קיבלנו הוראה מבצעית שזה המטרה אבל בסופו של דבר אף בית לא אמור להיות עומד. 500 מטר רדיוס, שאף בית לא עומד.

16 ירי, ירי לכל מקום

יחידה: חי"ר • דרגה: לא לפרסום • אזור: העיר עזה

כל ירי של כוחות הסיוע זה מערך של אישור. עולים בקשר וצריך לאשר. הרוב מאושר, במיוחד אצלנו כי אנחנו נכנסים ראשונים. המפקד עולה בקשר, אומר "אני רואה פה בניין", מזהים קצת חשש, מעלים את זה ויש אישור. [אם] יש קצת חשש בקול של מישהו –

ככל שהתמשכה הלחימה
האישורים הרבה יותר
מידיים. הוראות הפתיחה
באש לחיילים בשטח
במהלך ההתקדמות היו
ירי, ירי לכל מקום איך
שאתה נכנס. ההנחה
שברגע שנכנסים, כל מי
שמעז להוציא את הראש
הוא בעצם מחבל. וזה
די נשמר ככה לאורך כל
המבצע

זה מצדיק הכול. זה דבר שמכריע לשיקול דעת, יש צורך ברור כשהוא עולה מולך ואתה שומע יריות ברקע ויש מחבל. תחת אש - 100% יתנו לך [אישור ירי]. מעבר לזה [אם] יש בניין מאיים, יש "אני מרגיש מאים פה מהבניין הגבוה הזה, אני רוצה שתמסך לי אותו או שאני רוצה שתוריד אותו", ואז "מעלים מטרה", שמים אותה על נ"צ (נקודת ציון), הם עולים בקשר מול החטיבה, מדווחים. ההרגשה היא שהכול נורא תלוי בחבר'ה מהשטח, איך שיתארו את המצב לרמה הממונה - ככה היא תגיב. אם יגידו "חייבים להוריד את הבניין הזה, הוא מאיים מאוד על הכוח שלי" - יפגיו אותו. בהתחלה לא קיבלנו אישור, כל עוד היה חשש לאזרחים. בהתחלה נורא חששו מהתקשורת ומכל הדברים האלה. אבל זה נורא

פלוואדי כי יש לך מול"ט וכשהקש"א (קצין שיתוף ארטילרי) מעלה את הבקשה בשולחן אש של החטיבה, יושבים, מסתכלים במול"טים, "מישהו יודע על משהו"? שואלים את המודיעין [ואומרים] "כן, אפשר לירות". כל עוד אין מידע קונקרטי [על זה] שזה רע לנו, אפשר לירות. ככל שהתמשכה הלחימה האישורים הרבה יותר מידיים. הוראות הפתיחה באש לחיילים בשטח במהלך ההתקדמות היו ירי, ירי לכל מקום איך שאתה נכנס. ההנחה שברגע שנכנסים, כל מי שמעז להוציא את הראש הוא בעצם מחבל. וזה די נשמר ככה לאורך כל המבצע. כל עוד אתה לא מפר גבולות גזרה של כוח נוסף, זאת אומרת סכנה לדו"ץ (ירי על כוחותינו), אתה רשאי אש.

17

אם אתה יורה במישהו בעזה זה סבבה, לא קורה כלום

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

הייתה פעם אחת שאני הסתכלתי לאיזה מקום והייתי בטוח שאני רואה שם מישהו זו. יכול להיות שדמיינתי גם שאני רואה מישהו זו, איזה וילון מתנפנף, לא יודע, אז אמרתי "אני רואה משהו זו". ביקשתי לתת שם אש, נתתי לשם אש מדויקת ונתנו לשם מכת אש. זה היה לא רחוק, 100 מטר [ממני]. נתנו לשם כמה כדורי תבור (רובה סער) וזהו. אני לא יודע באמת מה היה שם, לדעתי לא היה שם כלום.

מה היו הוראות הפתיחה באש?

לא היו ממש הוראות פתיחה באש, זה היה יותר נהלים. בעיקרון אתה מזהה, אתה יורה. אמרו לנו: לא אמורים להיות שום אורחים. אם אתה מזהה מישהו – אתה יורה בו. לא הייתה בכלל שאלה אם הוא מאיים או לא, בעיניי

זה גם הגיוני. אם אתה יורה במישהו בעזה זה סבבה, לא קורה כלום. גם כי זה עזה וגם כי זה חלק מהמלחמה. גם הבהירו לנו את זה, אמרו לנו "אל תפחדו לירות", וגם הבהירו לנו שאין אורחים.

אנשים שנמצאים על הגג, מה ההנדרה לגביהם?

מקרים כאלה מדווחים ויורים על הבית. היו כמה סיטואציות שבהן אנשים דיווחו שהם

אם אתה מזהה מישהו –
אתה יורה בו. לא הייתה
בכלל שאלה אם הוא
מאיים או לא, בעיניי זה
גם הגיוני. אם אתה יורה
במישהו בעזה זה סבבה,
לא קורה כלום. גם כי
זה עזה וגם כי זה חלק
מהמלחמה. גם הבהירו
לנו את זה, אמרו לנו
"אל תפחדו לירות", וגם
הבהירו לנו שאין אורחים

רואים משהו. אני לא יודע להגיד לך אם באמת ראו משהו או דמיינו.

18

תראה, אין פה זכר לג'וחר א-דיכ

יחידה: שריון · דרגה: סמ"ר · אזור: דיר אל-בלח

לפני שנכנסנו ראינו פרדסים שעולים, גדר נמוכה ואז יש את ג'וחר א-דיכ [על] גבעונת כזאת. יש את גדר המערכת ואז ג'וחר א-דיכ עולה כשטח ששולט על הגדר ואתה רואה מלא ירוק. כשיצאנו אחרי המבצע אתה רואה פלטה של מדבר. מדהים. מתוך כל הבתים, אני חושב שראיתי אולי ארבעה-חמישה בתים עומדים שלמים, שלמים יחסית. זה היה מטורף. גם דיברנו על זה אחר כך הרבה בין החבר'ה בפלוגה, שזה מטורף הנזק שעשינו שם. אני אצטט: "תשמע אחי, זה מטורף מה שהלך שם". "תשמע אחי, פירקנו להם את הצורה". "פאק, תראה, אין פה זכר לג'וחר א-דיכ, עכשיו הכול זה מדבר, מטורף".

ממה נגרם כל ההרס?

רוב העבודה [עשו] D9 (בולדוזר משוריין), הם פשוט הורידו את כל הפרדסים. אין עץ אחר שם. הם עברו על זה שלושה שבועות. כשלא הייתה להם עבודה ספציפית כמו להוביל אותנו או לפתוח לנו ציר ספציפי או משימה, הם באו ושיטחו דברים. אני לא יודע מה הפקודה שלהם, אבל זו הייתה משימה מכוונת לבוא ולחשוף את השטח.

גם בתים?

המון בתים, המון בתים D9 הרסו.

19 "הקש בגג" ואף אחד לא יצא אחרי כמה דקות, ההנחה היא שאין שם אף אחד

יחידה: לא לפרסום · דרגה: לא לפרסום

היו מקרים של משפחות שנהרגו ככל הנראה מפגיעות מטוסי קרב. איך אתה מסביר את זה?

נפגעו הרבה בתים, וחלק מהבתים אלה בתים משותפים של לא רק פעילים [בחמאס]. אני חושב שמרבית המשפחות שנפגעו זה במקרים כמו בסג'עיייה [העד מתייחס לאש ארטילרית שנורתה על השכונה לאחר אירוע שבו נהרגו שבעה חיילים מפגיעת רקטה בנגמ"ש צבאי], שדרגת הפעלת אש היא יותר משוחררת כי כוחות באופן מידי נמצאים בסכנה.

אבל הכוחות נמצאים בשכונות שלא אמורות להיות מאוכלסות.

אמורות זה סיפור אחד, אבל לפעמים יש שם אנשים. בתוך האזור הבנוי באזור רפיח וחרבת אחזעה כל בית שני סומן כ"בית פעיל", היה שם ממש קן צרעות רציני, ובאופן סיסטמתי הורידו את הבתים האלה. "הקש בגג" (נוהל שבו נורה טיל קטן על גג בית כדי להזהיר את

תושבי הבניין כי המבנה צפוי להיות מותקף) – בום, "הקש בגג" – בום. למרות שלא היו אמורים להיות שם אנשים.

אבל יש אמצעים לוודא שאין אנשים, אז איך בכל זאת נהרגו כל האנשים? אנחנו לא יכולים לדעת הכול. אנחנו עושים את כל מה שאנחנו יכולים בשביל לדעת.

אמורות זה סיפור אחד,
אבל לפעמים יש שם
אנשים. בתוך האזור הבנוי
באזור רפיח וחרבת אחזעה
כל בית שני סומן כ"בית
פעיל", היה שם ממש
קן צרעות רציני, ובאופן
סיסטמתי הורידו את
הבתים האלה

אם למשפחה הזאת אין טלפון ובכל זאת הורדת את ה"הקש בגג" ואף אחד לא יצא אחרי כמה דקות, ההנחה היא שאין שם אף אחד.

הנחת העבודה היא שברגע שביצעת "הקש בגג" כל האנשים בבית יצאו, ואם לא יצאו סימן שלא היו אנשים בבית?

אנשים שמוכנים לשים את עצמם כקורבן, אין לך מה לעשות. אנחנו לא יכולים לדעת אם היו שם [אנשים] והחליטו לא לצאת.

אבל מפילים את הפצצה על הבית?

כן.

נניח שבוצע "הקש בגג" ועשרה אנשים עלו לגג הבית?

אתה לא תבצע [תקיפה נגד הבית].

בוצע "הקש בגג" ועשרה אנשים נשארו בסלון?

אני לא יודע אם אנשים היו בבית, אבל אני לא חושב שזה נכנס לשיקול [אם להפיל את הפצצה].

חובה לוודא שאין אזרחים בבית לפני תקיפת מבנה על ידי מטוס קרב?

זה לא מחייב. סמג"ד סג'ע"יה [של חמאס], היו מבצעים [תוקפים] במידה ולא היו יותר מדי אזרחים. יותר מדי, אני מתכוון למספר דו-ספרתי.

20

הכי פשוט: מי שרוצה לירות יותר – יירה יותר

יחידה: שריון • דרגה: סמ"ר • אזור: דיר אל-בלח

מלא פעמים אחד המפקדים מורה על מגע ויורים לאנשהו או [שהוא מורה] לתפוס עמדות

ולהשקיף, בעיקר על אל בוריג' כי היא מסכנת אותנו. מדי פעם טנק יורה פגז לפה, טנק יורה פגז לשם. מן הסתם היה רצון שכל הזמן יהיה מגע עם אל בוריג' בווליום מסוים כי היא מסכנת אותנו ושולטת עלינו גם בגובה וגם בתצפית וגם באש. ניסו שיהיה ירי כל הזמן לכיוון אל בוריג', בעיקר להוריד ראשים. אין לך מטרה [אבל] כל כמה זמן "בום פגז", פתאום "בום ירי מקלעים".
לאן יורים?
לבתיים.

בתים אקראיים שבוחרים?

כן.

כמה אתם יורים?

כל הזמן מדברים כמה ירינו, כמה פגענו, מי החטיא. היו אנשים שירו 20 פגזים ביום. הכי פשוט: מי שרוצה לירות יותר – יירה יותר. הרוב יורים יותר, עשרות פגזים כל המבצע. תכפיל את זה כפול 11 טנקים בפלוגה.

21

הכול מופצץ. הכול הרוס

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

ירינו אש מפגרת, מלא אש, ואנחנו זה כלום. יש לך טילי גיל (טילים נגד טנקים) וארטילריה, וכל הזמן היו אתנו צמודים שלושה טנקים ועוד שני D9 (בולדוזר משוריין). לא יודע איך הם עשו את זה כי [מפעילי] ה-D9 לא ישנו, נון סטופ הם כאילו משחקים

בחול. נוסעים אחורה-קדימה, אחורה-קדימה ומשטחים עוד בית ועוד רחוב, ובאיזשהו שלב אין זכר לכביש. אתה לא יכול לדמיין אפילו שהיה כביש במקום הזה, זה פשוט ארגז חול, הכול הפוך. והם לא מפסיקים לזנו. לילה, יום, 24/7 הם זזים אחורה-קדימה, בונים ערמות, בונים סוללות ומשטחים עוד בית. מדי פעם היו מספרים לנו על מחבלים שנהרגו.

ראית גופות?

לא. אמרו לי שמתו הרבה פעילי חמאס או אני מאמין להם.

מה נשאר אחרי שלוש-ארבע מכות אש במשך יומיים-שלושה? על מה נשאר לירות?

יורים על אותם בתים, על אותם חלונות. כשאתה יורה על בית הוא לא מתפרק לגמרי. הם נשארים לעמוד. הפתיע אותי [איך] לוקח לבתים הרבה זמן עד שהם נופלים. אתה יכול להוריד להם שלושה קירות והם עדיין יעמדו איכשהו אבל הכול מפוצץ, הכול הרוס. זה כמו call of duty (משחק מחשב). 99% מהזמן אני בתוך בית, אני לא זז, אבל בקצת פעמים שהיינו מדלגים ממקום למקום אני זוכר שזה היה [נראה] לי ממש משוגע כמות ההרס. זה היה נראה לי כמו תפאורה של סרט, זה לא היה נראה אמיתי. בתים עם מרפסות שנשפכות החוצה ומלא בעלי חיים, מלא תרנגולות מתות ומלא

אני זוכר שזה היה [נראה]

לי ממש משוגע כמות

ההרס. זה היה נראה לי

כמו תפאורה של סרט, זה

לא היה נראה אמיתי. בתים

עם מרפסות שנשפכות

החוצה ומלא בעלי חיים,

מלא תרנגולות מתות ומלא

בעלי חיים מתים. כל

בית חור בקיר או מרפסת

נשפכת, אין זכר לכבישים

בכלל. אני יודע שהיה פה

פעם כביש אבל פשוט לא

רואים את זה. הכול חול,

חול, חול וערמות של חול

בעלי חיים מתים. כל בית חור בקיר או מרפסת נשפכת, אין זכר לכבישים בכלל. אני יודע שהיה פה פעם כביש אבל פשוט לא רואים את זה. הכול חול, חול, חול וערמות של חול וערמות של פסולת בניין ובזנטים. אתה נכנס לבית ויש דיונת חול שאתה נכנס אליה מתוך חור בקומה השנייה, ואתה יוצא מהמרתף שלו שיש שם כמה חורים וזה מבוך של חורים ובטון. זה לא נראה כמו רחוב כבר. אני ממש זוכר שכל יום היינו מקבלים

תצ"אות (תצלומי אוויר) חדשות וכל יום חסרים עוד כמה בתים על המפה, פשוט רואים ארגזי חול כאלה.

22

כל מה שנמצא שם - מת

יחידה: שריון · דרגה: סמ"ר · אזור: דיר אל-בלח

נכנסנו לשכונה עם פרדסים, שזה הכי מפחיד. [היו] מלא סיפורים על מנהרות, מטענים, שיכולים לצאת לך מפרדסים. אתה נכנס, אתה יורה המון לנקודות חשודות. אתה יורה למלא שיחים, מלא פרדסים, מלא בתים שפתאום צצים לך, עצים פה ועצים שם. אתה דופק צרור ולא חושב פעמיים. ביום הראשון יש את האתוס הזה על החמאס, אתה בטוח שאתה נכנס וכל הטנקים עולים באוויר. אחרי 48 שעות

שאף אחד לא יורה עליך והם כמו רוחות רפאים, אתה לא רואה ולא מרגיש, רק מדי פעם אתה שומע ירייה אחת ביום, אתה מכין שהמצב בשליטה. ואז התחילה הבעיה שלי שם כי הוראות הפתיחה באש הרשמיות, לא יודע אם ברמה הצה"לית, היו "כל מה שנמצא שם - מת. כל מה שאתם רואים שזו בשכונות שאתם נמצאים בהן - לא אמור להיות שם. האזרחים יודעים שהם לא אמורים להיות שם. בגלל זה כל מי שאתם רואים שמה - אתם הורגים אותו".

מי נותן את החוראה הזאת?

המפקד. "כל מה שאתם רואים בשכונות שאתם נמצאים

שאלנו אותו: "אני רואה
מישהו הולך ברחוב, אני
יורה בו?" אומר "כן".
"למה אני יורה בו?" "כי
הוא לא אמור להיות שם.
שום איש, אזרח שפוי
שהוא לא מחבל, אין לו
מה לחפש ליד טנק 200
מטר, ואם הוא מביא את
עצמו למצב הזה, כנראה
שהוא לא תמים"

בהו, כל מה שאתה רואה בטווח היגיון בריא, אני אומר בין 0-200 מטר - מת במקום. בלי אישורים". שאלנו אותו: "אני רואה מישהו הולך ברחוב, אני יורה בו?" אומר "כן". "למה אני יורה בו?" "כי הוא לא אמור להיות שם. שום איש, אזרח שפוי שהוא לא מחבל, אין לו מה לחפש ליד טנק 200 מטר, ואם הוא מביא את עצמו למצב הזה, כנראה שהוא לא תמים". כל מה שכבשת, כל מה שטיהרת, כל מה שנמצא בטווח של בין 0-200 מטר, 300 מטר - זה אמור להיות אזור מטוהר מבחינתנו.

המפקד מתייחס למה קורה אם יש אזרחים או בלתי מעורבים?

אין. נקודת ההנחה, ואני מדגיש שזה סוג של ציטוט, אומרת: כל מי שנמצא באזור של צה"ל, שצה"ל כבש אותו - הוא לא אזרח. זו נקודת ההנחה. אנחנו נכנסים עם זה לעזה, כוח אש מטורף, אני לא יודע אם פרופורציונלי או לא, אני לא מתיימר להיות מג"ד ולא גנרל. אבל זה מגיע למצב שכתור טנק אחר, תחשוב שיש 11 כאלה רק איפה שאני הייתי, אתה יורה בין 20-30 פגזים ביום. הכניסה הייתה טירוף בקשר. הייתה

פלוגת מילואים של טנקים שישבה על גבעה והתחילה לתת אש. התחילו לפרק פגזים, הסטטיסטיקה הרשמית של הפלוגה הזאת הייתה משהו כמו 150 פגזים ביום. הם ירו, ירו, ירו. הם התחילו שעתיים לפני לפרק כל דבר.

על מזה הם יורים?

הם מחפים על הכניסה. הם יורים בעיקר על שכונת אל בוריג'. על המפה זו שכונה מאוד שולטת מבחינה גיאוגרפית, וגם שכונה שלפי מה שלנו אמרו יש שם המון היאחזות של החמאס. אני לא יודע בדיוק על מה הם יורים ומה הם מפעילים, אני יודע שהם יורים המון ומפרקים את השכונה הזאת, מפרקים אותה ברמה אחרת. בסביבות 150 פגזים ביום.

23 פק"ל הטרדה

יחידה: לא לפרסום · דרגה: לא לפרסום · אזור: העיר עזה

פק"ל (פרוצדורה מוגדרת לירי) "הטרדה" אתה עושה על מקום שאתה מבין שהוא מאיים עליך פוטנציאלית. אתה לא בדיוק מבין כמה הוא מאיים עליך או לא מאיים עליך, אבל אתה עושה אותו [את הפק"ל] והוא נועד לשמור על הראש שלהם [של האויב] למטה. זה

מקום שאתה יודע שיש בו אויב ואתה רוצה שהוא לא

יכול לפעול משם. זה יכול להיות טווח של 200 מטר

על 200 מטר, זה יכול להיות קו של 600 מטר שאתה

רוצה להפיל עליו [פגזים] ולהגיד "יש לנו פה חומה של

הפצצות, אל תנסו". אתה מפעיל לשם לאורך כל הזמן

שאתה עושה משימה. יש לך ניתוח אופציונלי על פי

מודיעין שטח או כל מיני דברים שאומרים "מכאן יכולה

יש לך מ"פ של התותחנים,

אתה דורש ממנו "אני רוצה

600 מטר, שלושה פגזים

בדקה", אני יודע שמותר

לי לדרוש את זה מסוללה.

וזה נקרא "הטרדה"

לבוא רעה, תטריד את המקום הזה, תן בו כל כמה דקות שידעו שאנחנו מכוונים לשם".
זה מופעל בהתאם למשימה. ברגע שנגמרת המשימה הזאת – אתה יכול להפסיק.

כמה תותחים משתתפים בזה?

בדרך כלל למשימה אחת יש סוללה. על פי הקצב שאתה דורש, הם נותנים. בדרך כלל משאירים קנה אחד לחירום כמובן. סוללה זה שישה קנים. יש לך מ"פ של התותחנים, אתה דורש ממנו "אני רוצה 600 מטר, שלושה פגזים ברקה", אני יודע שמותר לי לדרוש את זה מסוללה. וזה נקרא "הטרדה".

24

התריס זז, פגז

יחידה: שריון · דרגה: סמ"ר · אזור: דיר אל-בלח

נשלחנו לאבטח עבודות של הנדסה לחשוף מנהרה. אנחנו מאבטחים את ה-D9 (בולדוזר משוריין) שעושים את העבודה שלהם ואנחנו עם הטנקים קצת זזים ימינה, קצת שמאלה, קצת קדימה, תופסים פינה על איזה בית. פתאום אני מזהה תריסים ישנים, התריסים הלבנים הישנים של פעם. אני מזהה אחד נפתח-נסגר, נפתח-נסגר. אני לא רואה שמישהו עושה שם משהו, אני פשוט מזהה את זה נסגר-נפתח בלי קשר לרוח. אני אומר לקצין שלי "אני רואה את זה זז, התריס זז". הוא עושה לי "מה פתאום", מסתכל, אומר לי "אתה מדמיין". אחרי שנייה אני אומר לו "תסתכל עכשיו עוד פעם". אומר לי "כן, זה זז, יאללה, פגז לשם". ואמרתי "יאללה, פגז לשם", ירינו לשם שני פגזים.

הייתם בסכנה?

לא.

אני מזהה תריסים ישנים,
התריסים הלבנים הישנים
של פעם. אני מזהה אחד
נפתח-נסגר, נפתח-נסגר.
אני לא רואה שמישהו
עושה שם משהו, אני
פשוט מזהה את זה
נסגר-נפתח בלי קשר
לרוח. ירינו לשם פגזים

למה יריתם?
 כי ההוראה הייתה: כל מי שאתה מזהה במרחב - אתה יורה.
 זיהיתם דמות?
 לא. זה היה בין עשר ל-12 בצהריים.
 מה המרחק של אותו חלון מכב?
 אני חושב שזה היה 300 מטר, קצת קשה לי לזכור.
 אתה מצליח לפגוע בחלון?
 כן, זה מאוד קל ומאוד קרוב. המרחקים מאוד קרובים.
 לא יריתי לתוך החלון כי לא רציתי שהפגז יעבור את החלון ואז יעבור את הבית. אתה יורה לפינה של החלון עם הבטון. יריתי, הורדתי את הקיר שם וזהו.

25

רוצים לעשות לפני הפסקת האש בום גדול

יחידה: הנדסה • דרגה: סמ"ר • אזור: העיר עזה

לפני הפסקת אש הראשונה אמרו לנו שאנחנו נכנסים להוריד בית. מהר ירדנו והכנו את כל הציוד להוריד את הבית, ואז שאלנו "איזה בית אנחנו מורידים". אמרו לנו "רוצים לעשות לפני הפסקת האש בום גדול". ככה, זה המשפט שהקצין שלנו אמר, וזה שיגע את כולם. של מי הבית? עוד לא בחרו בית, אחד מהבתים. ואז לכולם נדלקה נורה. מאותו רגע החלטנו די פה אחד שאנחנו עולים לדבר עם המפק"ץ (מפקד צוות) ולהגיד לו שאנחנו פשוט לא עושים את זה, אנחנו לא מוכנים לסכן את עצמנו בשביל סתם.

[הוא] בחר את המילים הכי לא נכונות כדי לתאר לנו מה אנחנו הולכים לעשות, כנראה זה מה שאמרו לו. אמרנו לו "לא מוכנים לעשות", זו הייתה שיחה מאוד קשה. הוא קצין אז הוא אמר "קודם כול שיהיה ברור לכולם, אנחנו יוצאים הלילה לבצע את הדבר הזה, מעבר לזה אני הולך לברר בשבילכם יותר פרטים על המשימה". הוא חזר אחרי כמה שעות, אמר "זה בית פעיל וצריך שאתם תורידו ולא מישוהו אחר כי אי-אפשר עם מטוסים כי זה מסכן בתים אחרים באזור, בדיוק בשביל זה צריך אתכם". בסופו של דבר באורח פלא המשימה הזאת עברה לגדוד שהיינו אמורים להיכנס אתו, וזה ירד מאתנו. אחרי הפסקת האש הגיע הבאגר (רחפור) לגזרה, המשאיות אמולסיה (חומר נפץ נוזלי) והדריילר (מערכת קידוח לאיתור מנהרות) הגיעו, ואז התחילה עבודה על

בשלב הזה חזרנו פחות
או יותר לאותה גזרה
שהיינו בה וממש לא
זיהינו את השכונה כי
חצי מהבתים פשוט לא
היו שם. הכול היה נראה
כמו בסרט מדע בדיוני,
כל מיני פרות הולכות
ברחוב, כנראה נפרצה
רפת או משהו, הכול
הריסות ברמה, לא ראינו
ככה ב"עופרת יצוקה",
אין בתים

המנהרות בגזרה שלנו. היו שני לילות שעבדנו על המנהרה. בשלב הזה חזרנו פחות או יותר לאותה גזרה שהיינו בה וממש לא זיהינו את השכונה כי חצי מהבתים פשוט לא היו שם. הכול היה נראה כמו בסרט מדע בדיוני, כל מיני פרות הולכות ברחוב, כנראה נפרצה רפת או משהו, הכול הריסות ברמה, לא ראינו ככה ב"עופרת יצוקה", אין בתים.

גם בסג'עיה?

כן. כל בית שעומד, כמובן שהוא לא נראה כבר כמו בית כי יש בו חור, לפחות אחד, של פגז. חורים של כדורים והכול מחורר. צריח של המסגד שלפני זה חיפינו עליו היה על הרצפה, והכול היה ממש הרוס. וכל הזמן ירי בלתי פוסק, לא יודע למה ירו שם בלי הפסקה, אולי כדי שאף אוכלוסייה לא תחזור. אבל כל זמן העבודה ירי בלתי פוסק. כל הזמן יש נק"ל (נשק קל) ברקע ואז את הפגזים.

26

בן אדם מסתכל מבית, בלי אמצעי, לא משנה מה - יורים לכיוון הזה

יחידה: חרמ"ש • דרגה: סמ"ר • אזור: דיר אל-בלח

מה שאני יודע להגיד על שריון, שכל מי שהם ראו שתצפת, השקיף - הם ירו לתוך הבית עד שהבית בער, קרס. זה מה שהיה בקשר. מזהים בן אדם 200 מטר [מהם] בבניין - מתחילים לירות לבתים ליד. היה טנק אחד שהיה עם

אמצעים יותר מתקדמים אז הוא זיהה קודם, ואז הוא כיוון את הטנקים לאן לירות. כל פעם שהוא זיהה נקודה הוא כיוון את הטנקים האחרים לירות. השיחה שהייתה בקשר זה "תירה", איתור, מספר בית ככה וככה, [חייל אחר] יורה במק"ד (מקלע כבד), "לא, עוד אחד שמאלה. לא, עוד אחד שמאלה, אה-אה, מצוין", ואז פגז.

בודקים עם המק"ד עד שהוא על הבית ואז משהררים פגז?

כן. בעיקרון כשמזהים בן אדם שמסתכל מבית, מרפסת, מתוך חלון. אין לי מושג אם [הוא עם] אמצעי [תצפית], בלי אמצעי, לא משנה מה - יורים לכיוון הזה, כשהמטרה היא להרוג. אם יורים פגז לשם אז אין ציפייה שמשוהו

בעיקרון כשמזהים בן

אדם שמסתכל מבית,

מרפסת, מתוך חלון,

אין לי מושג אם [הוא

עם] אמצעי [תצפית],

בלי אמצעי, לא משנה

מה - יורים לכיוון הזה,

כשהמטרה היא להרוג.

אם יורים פגז לשם אז

אין ציפייה שמשוהו יישאר

שם חי

יישאר שם חי.

באותו רגע הטנקים תחת אש?

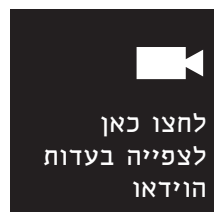
לא. זה כשהוא [הפלסטיני שזוהה] לא מהווה איום נקודתי ולא שיש טיל נ"ט שנורה לעברנו.

27

טירוף לעלות על רכב

יחידה: שריון · דרגה: סמ"ר

כל המבצע היה לנהגים איזה קטע שהם רוצים לעלות על רכב, כי נהג לא יכול לירות. אין לו נשק, הוא לא חווה את כל הכיף, הוא רק נוסע קדימה, אחורה, ימינה, שמאלה. והיה להם מין טירוף כזה שהם חייבים לעלות על רכב

כל המבצע היה לנהגים איזה קטע שהם רוצים לעלות על רכב, כי נהג לא יכול לירות. אין לו נשק, הוא לא חווה את כל הכיף, הוא רק נוסע קדימה, אחורה, ימינה, שמאלה. והיה להם מין טירוף כזה שהם חייבים לעלות על רכב. אני מתכוון, רכב שנמצא ברחוב, רכב פלסטיני מן הסתם. והייתה פעם אחת שהנהג שלי, בחור קצת היפראקטיבי, הצליח לשכנע את הקצין של הטנק לעלות על הרכב ממול ובאמת שזה לא משהו מרגש, אתה אפילו לא שם לב שאתה עולה על רכב, אתה לא מרגיש כלום, פשוט אמרו בקשר: "עלינו על הרכב. איך היה?" והיה מגניב, אבל לא באמת הרגשנו כלום.

ואז הנהג יצא מהרכב וחזר כעבור כמה דקות, רצה להסתכל לראות מה קרה, ומסתבר שהוא עלה רק על חצי מהרכב, החצי השני היה שלם. אז הוא חזר, ואז בדיוק הקצין יצא החוצה או משהו, אז הוא לחש לי כזה באוזניות: דפקתי זוג משקפי שמש מהרכב. ולאחר מכן הוא בא וגם אמר את זה לקצין, המטומטם הזה, והקצין נזף בו: "מה, איך אתה עושה דבר כזה? אני שוקל להעניש אותך", אך לבסוף שום דבר לא קרה, הוא השאיר את המשקפיים אצלו, הוא לא ננזף יותר מדי, הכול בסדר, ומסתבר שעוד כמה טנקים עשו את זה [דרסו מכוניות] בפלוגה.

28

ההנחיות זה לירות. יש נשק, אין נשק, לא משנה מה

יחידה: הנדסה • דרגה: סמ"ר • אזור: העיר עזה

הזהירו אותנו, אמרו לנו שאחרי הפסקת אש אחת אולי תהיה חזרה של אוכלוסייה, ואז חזרו על הסיפור של הזקן שביקש מים [קודם לכן בעדותו תיאר העד תדריך שבו סופר להם על זקן שביקש מים וזרק רימונים על הכוחות].

מה ההנחיות בהקשר לאנשים שהוזרים?

ההנחיות הן פתיחה באש. הם אמרו "איפה שאתם הולכים להיות, אף אחד לא אמור להיות".

גם בהפסקת אש?

לא, אחרי הפסקת אש. הייתה את הפסקת האש הראשונה שקרסה, אני כבר לא זוכר, היו הרבה הפסקות אש. אבל אחרי הראשונה היה את הסכנה הזאת ושאלנו "אוכלוסייה אזרחית חוזרת? מה אנחנו אמורים לראות עכשיו כשאנחנו נכנסים שוב?" אז אמרו לנו "אתם לא אמורים להיתקל באוכלוסייה אזרחית.

איפה שאתם הולכים להיות – אף אחד לא אמור להיות. זה אומר שאם אתם רואים מישהו, הוא מחבל". אני זוכר שזו נקודה שעוד ב"עמוד ענן" עשינו סימפוזיונים של "אתה סורק בית, אתה נתקל בכך אדם, אתה יורה מיד, בלי לחשוב מה אתה עושה". היו לנו על זה הרבה ויכוחים.

מה התשובה של המפקדים?

התשובה של הקצין "זו סיטואציה מסוכנת, אני

ההנחיות זה לירות קודם כול. כל מי שאתה מזהה,

יש נשק, אין נשק, לא

משנה מה. הנחיות מאוד

ברורות. כל בן אדם

שאתה נתקל בו, רואה

בעיניים – ירי על מנת

להרוג. זו הנחיה מפורשת

יודע שעלול להיות מצב של הרג חפים מפשע, אבל אתם לא יכולים לקחת את הסיכון הזה וסיכון של חברים שלכם ואתם צריכים לירות בלי לחשוב". ההנחיות זה לירות קודם כול. כל מי שאתה מזהה, יש נשק, אין נשק, לא משנה מה. הנחיות מאוד ברורות. כל בן אדם שאתה נתקל בו, רואה בעיניים – ירי על מנת להרוג. זו הנחיה מפורשת.

לא צריך תהליך של הפללה?

שום כלום. שום דבר.

יש התייחסות לקווים: 100 מטר זה קו אדום, 200 מטר?

ממש לא, הקווים היחידים זה ג"ג (גבולות גזרה) בין כוחות צה"ל.

כדי שלא יהיו דו"צים (ירי על כוחותינו)?

כן.

29

בוקר טוב אל בוריג'

יחידה: שריון · דרגה: סמ"ר · אזור: דיר אל-בלח

אני זוכר את זה, כל הטנקים עמדו בשורה,
אני אישית שאלתי את המפקד שלי: לאן אנחנו
יורים? הוא אמר לי: תבחר לאן שבא לך. וגם
אחר כך בשיחות עם שאר החברה, כל אחד
בעצם בחר את המטרה שלו, והמפקד קרא לזה
בקשר "בוקר טוב, אל-בוריג"

לחצו כאן
לצפייה בעדות
הוידאו

נכנסנו בלילה הראשון למקום שקוראים לו ג'ז'חר א-דיכ, זה סוג של פרבר. נכנסנו בהמון

אש לתוך מטעים, המון המון אש. פרדסים זה האיום הכי גדול על כוחות שריון, היה לנו מאוד קשה לשמור על עצמנו. [ירינו] המון צרורות קטנים למקומות חשודים, לפרדסים, לפלחים (לוחות מתכת) של בתים ממתכת וגוש בטון פה, גוש בטון שם, בקטנות. המון מקלעים, המון המון מקלעים. מדי פעם ירי פגזים, יריתי שני פגזים אני חושב, שלושה, לבתים שטיפה שולטים עלינו. מרחקים של 500 מטר, קילומטר.

לאחר הכניסה הלילית שלנו לרצועת עזה, [לכפר] ג'וחר א-דיכ, הגיעה שעת הבוקר, בין שבע לשמונה בבוקר, וראינו שאין מה לעשות, אנשים התחילו לנמנם. כל הכלים היו ביחד במין עיגול מוזר כזה, מין חניון, אחרי שכבר השתלטנו על השכונה בלילה. לא היה שום איום והיה שקט, פתאום הגיעה פקודה בקשר: חבר'ה, כולם לעלות למין שורה כזאת, מול שכונה בשם אל-בורייג', שזו שכונה שבעצם רואה אותנו מרחוק, את ג'וחר א-דיכ והיא יותר גם גבוהה מאיתנו. זאת אומרת שהם רואים הכול ואנחנו לא רואים הכול אצלם. הם יותר גבוהים מאיתנו והם יכולים לשלוט עלינו גם באש וגם בתצפית. והוא [המפקד] העביר פקודה: "חבר'ה, כל הטנקים בשורה, תופסים עמדות ביחד מול השכונה בשם אל-בורייג', ואנחנו נעשה מגע". מגע זה ירי של כולם ביחד, ממוספר "1, 2, 3", ירי.

אני זוכר את זה, כל הטנקים עמדו בשורה, אני אישית שאלתי את המפקד שלי: לאן אנחנו יורים?

הוא אמר לי: תבחר לאן שבא לך. וגם אחר כך בשיחות עם שאר החבר'ה, כל אחד בעצם בחר את המטרה שלו, והמפקד קרא לזה בקשר "בוקר טוב, אל-בורייג'". אנחנו נבצע, חבר'ה, בוקר טוב, אל-בורייג'", זה הציטוט. בעצם [כדי] להעיר את השכונה, להראות לחבר'ה, צה"ל פה ולבצע את ההרתעה הזאת.

אני זוכר שכל הטנקים עמדו בשורה, אנחנו גם עמדנו, אני התותחן, אני הסתכלתי על איזה בית, גם בית גבוה מאוד, במרכז השכונה ההיא, ושאלתי את המפקד שלי: "טוב, לאן לירות בבית?" וסגרנו בינינו: "טוב, אם בא לך קצת ימינה, קצת שמאלה, קצת לחלון הזה, קצת לקומה הזאת, סגרנו." ואז המפקד עלה בקשר, "3, 2, 1, ירי". כולם ירו פגזים לאן שהם רצו, מן הסתם. אף אחד לא ירה עלינו לא לפני, לא אחרי, לא במהלך.

30

חבר'ה קלים על ההדק, משוגעים לגמרי

יחידה: חי"ר • דרגה: סגן • אזור: רפיח

לפני הכניסה [הרגלית] יש ארטילריה מטורפת על כל הגזרה. שעתיים, טום-טום-טום, לא מפסיק. אחרי זה נכנסים הטנקים, פותחים שני טורים, כשלפני הטנקים הולך D9 (בולדוזר משוריין) שחורש את כל השטח, ואתה הולך על התוואי שלהם.

מוריד את הבף לאדמה ונוסע?

מוריד ונוסע, לא עוצר לרגע. אתה הולך על הריסות וצינורות שיוצאים מהקרע. בגלל

שהמרחק הוא יחסית קצר, 700 מטר - אתה טס, אתה

הולך מהר מאוד. סיימנו הליכה, מתחילים תקיפה,

תיאום בקשר ויאללה - ירי על הבית. הכול ברטוב

(ירי חי). ברגע שנכנסנו, טילי מטדור ולאוו (רקטות נגר

טנקים) לכל בית שאתה נכנס אליו, ואז פתיחת הבתים.

הכול ברטוב, רימונים, הכול - מלחמה.

כל חדר שאתה נכנס אתה פותח ברטוב?

הכול. כשאני באתי לבית, הבית כבר היה חצי הרוס,

המון-המון סימנים של כדורים לתוך הבית, הכול הפוך

שם.

שעתיים ארטילריה לפני - לאן הם יורים?

לאזורים ספורדיים ליד הבתים. כל השטחים החקלאיים ליד הבתים. לפני שטנק מתחיל

תנועה הוא יורה, כל פעם. חבר'ה קלים על ההדק, משוגעים לגמרי. אלה ההוראות, אין לי

ספק בזה, אין סיכוי שמישהו יירה ככה סתם. התפיסה שלהם [של החטיבה] היא "נירה, לא

לפחד, ואז אנחנו נראה מה קורה".

לפני הכניסה [הרגלית] יש

ארטילריה מטורפת על כל

הגזרה. שעתיים, טום-

טום-טום, לא מפסיק.

אחרי זה נכנסים הטנקים,

פותחים שני טורים,

כשלפני הטנקים הולך D9

(בולדוזר משוריין) שחורש

את כל השטח

יורים לנקודות חשודות?

לא, לא בהכרח נקודות חשודות. לנקודות שאתה יודע שאתה צריך להיכנס אליהם הוא [הטנק] מביא פגז בבית.

רק בבתים שאתם הולכים להיכנס אליהם?

לא. גם בבתים מסביב. יש שם גם שטחים חקלאיים, ה-D9 קורע את הכול. יש פחונים. מה שמפריע לו – מוריד, מפיל חממות. בתוך "הבר של בר" (מתחם בתים שבו שהו הכוחות) ירדו מלא בתים. בתים ריקים, מפריעים. מפריעים אפילו בעיז, אני יודע איך לקרוא לזה...

31

תפוצץ, תפוצץ, שים

יחידה: הנדסה · דרגה: סגן · אזור: העיר עזה

בשביל לפרק בית צריך שמונה מוקשים, כל מוקש זה עשרה-אחד עשר קילו חומר נפץ. אתה שם את זה על עמודי תמך של בניין. אם לבניין יש שישה עמודי תמך, מספיק שאתה שם שלושה, שלושה מהם נופלים – הבניין נופל. אבל מה? אתה מביא אתך 40–50 מוקשים. אתה לא יכול לחזור אתם, אתה כבר חייב לפוצץ, זה מין קטע כזה, אז אתה שם בבית 40–50 מוקשים. מן הסתם הבתים שליך חוטפים את כל הזעזוע, גם הם קורסים, או שזה יוצר שרפה או שכל החממה או כל המסגרייה או כל מה שיש ליד הבית – גם זה עף. המ"פ אומר לך "תפוצץ, תפוצץ, שים, אין לי מה לעשות עם התחמושת הזאת, אני לא אחזיר אותה ואנחנו לא נלך באמצע עזה עם מוקש על הגב ובלי יכולת להיכנס למצב אם מתקילים אותך". זה אירוע חריג שחוזר על עצמו כמעט בכל פעולת הנדסה. אתה מגיע לפוצץ בית, אפילו אם הוא 20 מטר מרובע, שתי קומות.

המ"פ אומר לך "תפוצץ,
תפוצץ, שים, אין לי מה
לעשות עם התחמושת
הזאת, אני לא אחזיר
אותה ואנחנו לא נלך
באמצע עזה עם מוקש על
הגב ובלי יכולת להיכנס
למצב אם מתקילים אותך"

אתה מגיע עם המון-המון חומר נפץ כי הם תמיד נותנים לך אקסטרה, תמיד רוצים שתפוצץ ותמיד רוצים שאולי תהיה מוכן לעוד משימות או כל מיני דברים אחרים. הם שמו 45 מוקשים, 45 מוקשים זה חצי טון. חצי טון זה כמו פצצה של מטוס. זה עדיין חצי טון C4 (חומר נפץ). ההדף זו בהתאם לשטח. יכול להיות שכדי לפוצץ פיר של מנהרה ולמוטט כמה עשרות מטרים ממנה אתה שם חמישה מוקשים, 50 קילו, כי ההדף זו וזה מקריס את כל המנהרה. אתה רואה בקצה השני, עוד קילומטר מפה, את

הפיר השני עף. אתה מפוצץ בית פה, אתה רואה את האפקטים גם חצי קילומטר משם. עמוד בטון שהוא מטר וחצי על רוחב של חצי מטר עף לתוך בית אחר - זה מחסל שני חדרים. אולי זה לא מפיל את הבית, אבל מחסל שני חדרים. זה ב-360 מעלות [מסביב

למקום הפיצוץ]. אתה צריך להתרחק 300 מטר אחורה כדי שאתה לא תיפגע, אתה חייב להיות בתוך כלי משוריין בשביל שלא יקרה לך כלום. זה כבר אומר שיש לך ב-300 מטר דברים שנפגעים, ב-360 מעלות. שלא לדבר על עמודי השמל ליד שקורסים, ולא נדבר על חוטי השמל וכל מיני צינורות מים שחוטפים את ההדף. אני ראיתי צינור מים גדול שבגלל שה-D9 (בולדוזר משוריין) כבר עבר והוא נחשף, פשוט התמוטט עליו משהו מצפץ חי"ר או מהחטפן (אמצעים לפריצת שדות מוקשים הפועלים באמצעות פיצוץ שרשרת חומר נפץ באורך עשרות מטרים). הצינור פשוט התפוצץ ואתה רואה גלונים של מים, מאגר מים מתוקים, מים לשתייה. ראו שזה לא ביוב. זה נזק שאתה לא חושב [עליו] אבל הוא 200 מטר ממקום הפיצוץ, 100 מטרים ממקום הפיצוץ – וחוטף. האפקט של מה שהפיצוצים עושים יוצר המון נזק, וזה לא מעניין. "שים, שים, אני לא יכול להחזיר חומר נפץ". המ"מ אומר "אני לא רוצה לחזור עם חומר נפץ עליי, [אם רפ"ג (רקטה נגר טנקים) פוגע לי בטנק – אני עף". אז הוא אומר "אני כבר אשים את כל מה שקיבלתי". הוא נגרר. אני יודע שאתה מקבל את הפקודות של "אל תחזיר". קיבלת את ה-40 מוקשים? תפוצץ. יש לך עוד ביתן קטן כזה, מחסן ליד הבניין? שים בו שני מוקשים, שים בלול, בסככה הזאת. זה קורה, אתה מקבל כמה שיותר מוקשים. אתה גם עורם באמצע את כל מה שאתה מוצא מסביב, אם יש בלוני גז 50 מטר משם – אתה לוקח, שם אותם בתוך הבית, עורם את הכול בתוך הבית ואז זה מעיף את זה עם הבניין.

 32

תמיד הייתה תחושה של אש

יחידה: שריון • דרגה: רס"ל • אזור: העיר עזה

כשנכנסים אנחנו יורים במחבלים, מזהים שם המון המון מחבלים שהם בוודאות מחבלים.

אתה רואה חבר'ה עם אופנועים ונשקים, עם קלצ'ים (רובי קלצ'ניקוב). וגם יורים בשביל לייצר אש. יורים לבתים הרוסים כבר, קוראים לזה "נקודות חשודות". אם יש שם נקודות חשודות או לא? לא יודע. אבל זה מה שקורה ביום הראשון, בשלב ההתקפה. באזור של השכונות שלנו, כשהתחלנו להשתלט על השטח, עד קו בתים שלישי - כל מי שבגזרה, כל מי שאתה רואה ויזואלית בעין - נחשב כבן אדם חשוד. בכל המבצעים שעשיתי אף פעם לא היה את העניין ההומניטרי או עניין של לפגוע בחפים מפשע. זה לא בעניין של לפגוע בחפים מפשע, אלא בעניין שבאמצע מתקפה או בתחילת מתקפה - כל בן אדם שאתה רואה בעיניים שלך הוא חשוד. היה סיפור שקיבלנו התראה בקשר על פעילות חשודה של מחבלים שבאים לאסוף מודיעין באזור. הייתה תחנת כוח ממש צמודה לסג'עיה, תחנה קטנה עם

הרבה עמודי חשמל ודברים כאלה ששם אנשים עברו עם אמצעי לחימה ומסתכלים עלינו. אנחנו ועוד טנק התקרב לשם, בעיניים היינו במרחק של קילומטר. אתה מסתכל באמר"לים (אמצעי ראיית לילה) שלך, אתה רואה הרבה נקודות חמות. אתה לא מזהה בוודאות שזה משהו קונקרטי, נראה כמו דמות של בן אדם. אמרנו שאנחנו מזהים נקודות חמות אבל לא מזהים בני אדם, ובכל זאת היה לנו אישור לירי וירינו שניים-שלושה פגזים לאזור הזה. בימים הראשונים היה עניין של לייצר אש. כל חצי שעה-שעה, בכל שעות היום, יורים בשביל לעשות הרגשה של אש. לא היה שמה בוודאות אף אחד. בגזרה שאנחנו הגענו אליה

הייתה ארטילריה מאוד מאוד כבדה. אחר כך מצאנו ב-YNET, היו תמונות של סג'עיה לפני ואחרי. דיברנו החבר'ה, אמרנו שזה כלום לעומת מה שאתה רואה במציאות. היה שם, בטח עד קו בתים שלישי, הרס טוטלי של בתים. הייתה כל הזמן תחושה של אש, של מישוה יורה, תמיד, תמיד, כל היום. במהלך השבוע זה טיפה יותר נרגע, אבל תמיד הייתה תחושה של אש. אף פעם לא ידעת מי יורה. תותחנים יורים עכשיו, אנחנו יורים עכשיו, יורים עלינו? פעם בחצי שעה-שעה היינו עולים, נוסעים כמה מטרים קדימה ויורים לנקודה חשודה,

כשאתה נמצא ארבעה-

חמישה ימים בתוך הטנק

ואתה לא זז, אתה לא ישן,

חיילים נרדמים מלא. יורים

כל הזמן לשמור על סוג

של ערנות ובשביל לייצר

אש, כל הזמן בשביל

לשמור על קו של אש

חוזרים אחורה וממשיכים במארב שלנו. מישהו עולה, יורה צרור ממאג, חוזר חלילה. זה היה כמעט לאורך כל הזמן. כלילה זה היה קורה כל הזמן. ידעתי שעושים את הדברים האלה גם בעיקר בשביל לייצר אש, אבל גם בעיקר בשביל לשמור את החיילים ערים. כשאתה נמצא ארבעה-חמישה ימים בתוך הטנק ואתה לא זז, אתה לא ישן, חיילים נרדמים מלא. יורים כל הזמן לשמור על סוג של ערנות ובשביל לייצר אש, כל הזמן בשביל לשמור על קו של אש.

33

בני זונות, אכלו לי מהקורנפלקס

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

איך נראית שהייה בתוך בית פלסטיני?

ישנים על מזרונים שלהם. בהתחלה [השתמשנו ב]שירותים עם מים, אחרי זה [מניחים] שקי פק"ל ששמים בהם חול. היה קטע ממש חזק של ויכוח על אם מותר להשתמש להם במטבח או לא. אני הייתי מהאסכולה שכן, היו הרבה חבר'ה שהיו מהאסכולה שלא. היה מישהו שהכין ראשון קפה שחור ואז היו הרבה לבטים: לשתות, לא לשתות. אני הייתי בתפיסה שהמשפחה תחזור לבית ותראה בית הרוס, כל החלונות שבורים, הרצפה שבורה וקירות מרוססים ברימון ואז הם יגידו "בני זונות, אכלו לי מהקורנפלקס, אני לא מאמין"? זה לא יקרה, ולא אכפת להם שאתה משתמש להם בגז, שאתה משתמש להם במטבח. אני חושב שזה חארטה, אני לא חושב שזה שאלות קשות. אני חושב שזה פשוט לא קשור, זה פשוט לא משנה כבר אם אתה משתמש להם בגז או במטבח. זה היה לפני שידענו שמפוצצים את הבית כשאנחנו עוזבים. ביום שיצאנו מעזה הנרסה קרבית פוצצו את כל הבתים ששהינו בהם, ואז אמרו לנו "אפשר להתחיל ללכת".

34

מקסימום ישאלו אותנו למה ירינו, נגיד שזו הייתה נקודה חשובה

יחידה: שריון · דרגה: סמ"ר · אזור: דיר אל-בלח

בבוקר לא היה הרס מאוד גדול. היו בתים הרוסים, קצת צירים ש-D9 (בולדוזר משוריין) כבר פתחו. חברנו לשאר הפלוגה וביצענו מגע. מגע בשריון זה כשכל הכוח יורה בבת אחת. נתנו לנו מספר מטרות, אני לא יודע אם זה תאם בדיוק למספר הטנקים. הצפיפות, שם כל כך גדולה, אין רווחים בין הבתים. זה לא כמו שתסתכל על כל עיר נורמלית, שתראה בניין ולידו בניין ויש ביניהם רווח. זה נראה כמו מסך אחיד.

באותו זמן פותחים עליכם באש?

לא פתחו עלינו באש אבל אלה נקודות חשובות, שזו מדיניות פתיחה באש מאוד מקלה.

כל משהו שנראה לנו מאיים: בניין גבוה במיוחד, משהו שיכול להיות עליו נ"ט, כל דבר שנראה לנו מאיים, לא תקין. משהו שלא נראה משתלב יותר מדי טוב בנוף, שהוא מלאכותי. דברים כאלה, או דברים שממש היה עליהם מודיעין. היו הרבה תצפיות שליוו אותנו מהרבה מאוד כוחות שונים, אז בעצם ירינו על זה. מותר לך לירות על כל מה שאתה רוצה כמעט, אלא אם אתה רואה משהו שלא סביר שתירה עליו, כמו בית ספר. יש פעמים שאמרו לנו "אתם רואים את הבניין הזה? זה בית ספר, אל תירו לשם. זה הלונה פארק של עזה – רואים מרחוק את גלגל הענק – לא יורים לשם". אבל כל דבר אחר שלא אמרו במפורש לא לירות עליו, וחוז' מכמה

כל דבר שלא אמרו

במפורש לא לירות עליו

- אפשר לירות לכל מקום

כמעט בחופשיות. יש גם

פעמים שאומרים "בוא

נירה לשם, מקסימום

ישאלו אותנו למה ירינו,

נגיד שזו הייתה נקודה

חשובה, שזה היה נראה

לנו מאיים". זה קרה כמה

פעמים

דברים עם כוחות שכנים שלא יהיה דו"ץ (ירי על כוחותינו) – אפשר לירות לכל מקום כמעט בחופשיות. יש גם פעמים שאומרים "בוא נירה לשם, מקסימום ישאלו אותנו למה ירינו, נגיד שזו הייתה נקודה חשודה, שזה היה נראה לנו מאיים". זה קרה כמה פעמים.

מי מאשר פתיחה באש?

בדרך כלל זה מט"ק (מפקד טנק). במבצע ההוראות היו מאוד מקלות אז מט"ק יכול לאשר.

אילו הוראות פתיחה באש נתנו לכם לפני שנכנסתם?

אני לא ממש זוכר לפני הכניסה מה דיברו אתנו על הוראות יבשות, ואחרי הכניסה לא כל כך עניין אותנו מה ההוראות היבשות. זה מה שידענו. כל מט"ק ידע, אפילו החיילים הפשוטים ידעו שאם זה יהיה משהו לא בסדר הם יגידו שהם ראו משהו חשוד. יש להם גיבוי, הם לעולם לא יישפטו.

35

הן נורו אז ברור שהן מחבלות

יחידה: חי"ר • דרגה: לא לפרסום • אזור: דרום רצועת עזה

היה כוח שזיהה שתי דמויות הולכות בתוך מטע חקלאי בערך 800–900 מטר מגזרת הכוח. אלה היו שתי בחורות שהלכו בתוך המטע החקלאי. המפקד ביקש לזהות "מה אתה רואה" ואם הן מופללות או לא. זה היה ביום, 11–12 בצהריים. כוחות התצפית לא ראו טוב אז המפקד העלה מזל"ט לאוויר שיראה את זה ממש מלמעלה, והמזל"ט הפליל. הוא זיהה אותן עם פלאפונים, מדברות, הולכות. הכווינו לשם כלי טיס, על הבנות האלה והרגו אותן. אחרי שהן הופללו הייתה לי הרגשה שזה חארטה.

על בסיס מה הייתה ההפללה?

תצפיתניות, "הן רואות את הטנקים בטוח והן רואות בטח את העשן שעולה מכל העבודה ההנדסית". אחרי זה המפקד אומר למפקד הטנקים ללכת לסרוק את המקום ושלושה טנקים הולכים לברוק את זה [את הגופות]. הם סורקים את הגופות, וזה היה שתי נשים מעל [גיל] 30. גופות של שתי נשים ואין נשק עליהן. הוא חזר וממשיכים הלאה, הן נספרו כמחבלות. הן נורו או ברור שהן מחבלות.

36

המופע האורקולי

יחידה: חרמ"ש · דרגה: סמ"ר · אזור: דיר אל-בלח

המופע האורקולי הרציני היה כשהיינו בשטחי כינוס וראינו ממש שואו. זה היה ביום שצנחנים ונח"ל נכנסו, הראשונים שנכנסו. במרכז הרצועה ממש כיסחו אותם כי לא נכנס שם כוח חי"ר [עדיין]. אנחנו ראינו את מרכז הרצועה. היו זיקוקים מה שנקרא. כשזה נראה רחוק זה נראה מגניב. אני לא יודע בדיוק על מה ירו או מי ירו או מה קרה, אבל זה מה שהיה. ואז הטנקים נכנסו. הם טיהרו במצב של פגז כמעט בכל בית, מפקד בגדוד מאשר אש.

כל פגז מפקד בגדוד מאשר?

בכניסה הראשונה אולי לא, אבל כשאני הייתי בפנים היה צריך אישור ממפקד בכיר. בכניסה היה יותר בלגן, הם פשוט נכנסו וטיהרו הכול, את כל השטח שאנחנו היינו אמורים לשהות בו. כשאני נכנסתי כבר D9 (בולדוור משוריין) עברו שם על רוב הבניינים. נכנסנו בלילה, לא רואים כלום. אתה מרים אמצעי לראיית לילה, אתה רואה הריסות חבל על הזמן, סרטים. ממה שאני הבנתי נכנסו טנקים ואחריהם ה-D9. ירו, הרסו, ירו, הרסו וככה התקדמו.

אני חושב שיותר מ-50% מהבתים עמדו כשאני יצאתי. זה אומר שהייתה סלקטיביות. אין ספק שראיתי שינוי מהיום שנכנסתי. אחרי יום וחצי, יומיים וחצי כשיצאתי ראיתי יותר בתים הרוסים, יכול להיות שאחר כך הרסו באמת את כל השכונה

על מה הם יורים ומה הם הורסים?
בתים בנקודות אסטרטגיות שאנחנו לא רוצים לתפוס, דברים מסוכנים. בתים על גבעות, כל מיני דברים כאלה. השטיחו הכול.

מה זה נקודות אסטרטגיות?
גבוה, שולט, בניינים עם כמה קומות. זה היה שטוח כשהגענו או ממש נשאר רק קירות, ממש שניים-שלושה קירות והבית גמור. כל בית שהיה קצת חשש היה מופגז בפגז.
מה מעורר חשש?

בתים שהם גם קצת יותר אסטרטגיים, שאתה יכול לירות מהם יותר בנוח או אתה יכול לצאת מהם ולבצע פיגוע על טנקים - קיבלו פגזים. היו בתים שנשארו סטרייליים. כל מה שאני נכנסתי אליו היה סגור וחתום, נעול. המשפחה לקחה הכול ונעלה את הבית. חלק מהבתים היו נעולים עם דלתות הפוכות כשהצירים בפנים, [אלו] דלתות שקשה לפרוץ מאוד. היו קטעי ג'יימס בונד שקצינים ירו על מנעולים. אני מאמין שהם חשבו שאף אחד לא ייכנס לבתים שם אלא שיהרסו הכול ממילא ויפילו עם D9. ה-D9 עובר כל הזמן. אין ספק שזה הכלי האסטרטגי והיעיל ביותר לפעילויות כאלה של הנדסה. עובר הכול, דורס מה שצריך.

מה צריך?

היו קירות שהפריעו לחניה של טנקים בהתחלה. בית חשוד אפשר להפיל ולא לירות עליו. זה הכלי הכי יעיל, יש לו אלף שימושים. הוא עבר כל הזמן. הם עברו סביב השעון. עברו צמוד לגדוד.

איך השכונה נראית כשאתם יוצאים?

אני חושב שיותר מ-50% מהבתים עמדו כשאני יצאתי. זה אומר שהייתה סלקטיביות. אין ספק שראיתי שינוי מהיום שנכנסתי. אחרי יום וחצי, יומיים וחצי כשיצאתי ראיתי יותר בתים הרוסים, יכול להיות שאחר כך הרסו באמת את כל השכונה.

37 צה"ל שחרר את הרסן שהיה לגבי ארטילריה

יחידה: חי"ר · דרגה: סגן

צה"ל שחרר את הרסן שהיה לגבי ארטילריה. היה לפני כל כניסה [קרקעית] יום עבודה של סריקות, נורתה ארטילריה על הבתים ש[הם] קו קדימה. יש קש"א (קציין שיתוף ארטילרי) בכל יחידה, זו העבודה שלו. הוא עובד עם מפות, מדבר עם תותחנים ומכווין [אש]. אין לי ספק, ואני אומר את זה בריש גלי, אין לי ספק שכן נורו על בתים ארטילריה. גם טנקים פה יורים המון.

באילו מצבים טנק מוכווין על בית?

מפקד יחידה מדבר עם המ"פ של השריון, מסביר לו "אני רוצה שתירה לפה לפה לפה,

אני הולך להיכנס לשם בעוד כמה זמן, תירה שבמקרה אם יש שם אנשים כאלה ואחרים שאנחנו לא יודעים עליהם, אז לפחות שיהיו כמה פגיעות בבית לפני שניכנס". [לוקחים] טווחי בטיחות [מהכוחות] והוא יורה.

D9 (בולדוזר משוריין) עובדים בזמן הזה?

תמיד. כשטנקים עוברים בצירים מרכזיים או D9 עובר ופורס להם את השטח לכל כיוון כדי שיוכלו לעבור אם יש מטען על הציר או משהו. אחד המפקדים הבכירים, הוא מאוד אהב את ה-D9 והוא מאוד דגל בלְשִׁטח, הוא עבד המון אתם. בוא נגיד שאחרי כל פעם שהוא היה באיזשהו מקום כל התשתיות סביב הבניין היו הרוסות לגמרי, כמעט כל בית היה עם איזה פגז שנכנס. הוא היה מאוד מאוד בעד זה.

אחד המפקדים הבכירים,

הוא מאוד אהב את ה-D9

והוא מאוד דגל בלְשִׁטח,

הוא עבד המון אתם. בוא

נגיד שאחרי כל פעם שהוא

היה באיזשהו מקום כל

התשתיות סביב הבניין

היו הרוסות לגמרי, כמעט

כל בית היה עם איזה פגז

שנכנס. הוא היה מאוד

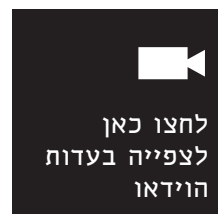
מאוד בעד זה

38

ניסינו לפגוע במכונית

יחידה: שריון · דרגה: סמ"ר · אזור: דיר אל-בלח

רוכב אופניים שסתם מדווש לו בכיף. אמרתי,
יאללה, אותו אני מוריד. מצאתי את הטווח,
כיוונתי, לא פגעתי, פגע קצת מלפניו ואז
פתאום הוא התחיל לדווש במהירות פסיכית כי
יורים עליו, אז כל הצוות בטנק התחיל להיקרע
מצחוק ש"וואלה, תראו איזה מהיר הוא"

אחרי שלוש שבועות בתוך רצועת עזה הגענו למין מקום שיש לנו תצפית של קילומטר וחצי על ציר שקוראים לו ציר טנצ'ר, בשפה הצבאית, שזה ציר מאוד מאוד ראשי, עם שני נתיבים מצפון לדרום ושני נתיבים מדרום לצפון, ובמהלך כל הלחימה הייתה הוראה שלא נוגעים בציר הזה. [הוא] עורק חיים ראשי של הרצועה, הוא לא קשור לאזור הלחימה, לא יורים עליו. הייתה לנו תחושה שזה בא אפילו מהממשלה, משהו מאוד חשוב שאסור לפגוע בו.

כעבור שלוש שבועות בתוך הטנק עלינו לעמדה וראינו את הציר הזה והתחילה מין תחרות, "אתה תותחן, בוא נראה אם אתה גבר, בוא נראה אם אתה מצליח לפגוע ברכב נוסע". אז מצאתי רכב, מונית, ניסיתי לירות פגז, לא הצלחתי [לפגוע]. עלו עוד שני רכבים, ניסיתי עוד פגז או שניים, לא הצלחתי. המפקד אמר: "יאללה, חלאס, אתה מסיים לי את כל הפגזים, תפסיק". אז עברנו למקלע כבד. [עם ה]מקלע כבד לא הצלחנו [לפגוע] כמה פעמים גם על מכוניות, עד שפתאום ראיתי רוכב אופניים שסתם מדווש לו בכיף. אמרתי, יאללה, אותו אני מוריד. מצאתי את הטווח, כיוונתי, לא פגעתי, פגע קצת

מלפניו ואז פתאום הוא התחיל לדווש במהירות פסיכית כי יורים עליו, אז כל הצוות בטנק התחיל להיקרע מצחוק ש"וואלה, תראו איזה מהיר הוא".

אחר כך גם דיברתי על זה עם עוד תותחנים ומסתבר שזה היה מין תחרות כזו בין כל מיני אנשים – "בוא נראה אם התותחן הזה פוגע ברכב, או התותחן הזה פוגע ברכב".

וחשבתם על זה, מה קורה אם יש שם אנשים? כלומר, זה עלה בדיון ביניכם בתוך הטנק, זה שזה אזרחי?

אני, בתוך תוכי כאילו, קצת הפריע לי, אבל אחרי שלוש שבועות בעזה כשאתה יורה על כל דבר שזו וגם מה שלא זו, בכמות פסיכית, אתה כבר לא באמת... הטוב והרע קצת מתבלבל לך והמוסר קצת הולך לאיבוד ואתה מאבד קצת את הצפון, וזה גם נהיה כמו משחק מחשב, ממש ממש מגניב ואמיתי.

39

כשאתה נכנס עם חטיבת טנקים, מי סופר מרגמה

יחידה: חי"ר • דרגה: לא לפרסום • אזור: העיר עזה

התחושה היא מאוד קשה – נגמ"ש נפגע, שני מפקדים בכירים נפצעו. אתה רוצה להכניס להם, אתה רוצה לפגוע, אתה רוצה שיכאב להם. אז אישור המטרות בא הרבה יותר בקלות. אני מרגיש שאנחנו יכולים לבקש שיפציצו, ומה שלא היה מאושר לנו לפני יומיים – יאושר עכשיו.

איזו מטרה למשל?

בוא נגיד את זה ככה, להפיל בניין רב-קומות, במיוחד על ידי ירי של תומ"טים (תותחים), זה לא דבר שבשגרה. זה דבר שבגרול לא מאושר כי אנשים הם רציונליים,

הגיוניים, לפני [הכניסה הקרקעית], בנוהל קרב. אבל תוך כדי הכניסה הקרקעית, בלי קשר לעניין מבצעי, מספיק להגיד "זה נראה לי קצת מאיים" או "אני ישבתי עם המפקד הבכיר והחלטנו שהבניין הזה ככה", ובסדר.

אישרו להפיל את הבניין?

אישרו.

מה קרה בלילה שאחרי הפגיעה בנגמ"ש (אירוע שבו

נחרגו שבעה חיילים מפגיעת רקטה בנגמ"ש צבאי)?

היו יותר הפצצות. ההפצצות לפני הכניסה הקרקעית היו בריטואל קבוע: שלוש, שלוש וחצי בלילה יש התקפת חיל אוויר, זה מטרות שלא מפציצים במהלך היום. ההפצצות בימים שאחרי ההיתקלות היו משמעותיות

בהרבה. נשארנו עם אותה מנטליות של הפצצות גם כשהתקדמנו לאזור יותר צפוף, יותר לתוך עזה. בשלוש, שלוש וחצי בלילה יש יותר אישור של מטרות, יש יותר פעילות, אתה יכול לירות עם תומ"תים טיפה הצדה כי ההפצצות של חיל אוויר ייקחו את כל ההד. אתה יכול להוסיף עוד מטרות כי אתה עכשיו בהתקפה גדולה. זה כמו שעכשיו אתה נכנס עם חטיבת טנקים, אז אין בעיה שתירה מרגמה לשם כי כשאתה נכנס עם חטיבת טנקים, מי סופר מרגמה? אז עכשיו אתה נכנס עם כל הכוח של ה-F16 וה-F15, שם פצצות של טון ואתה מפציץ את בית החולים וכל זה, אז אתה יכול גם לתת מרגמות הצדה על הדרך.

מה זה הצדה?

יש לך אזור שאחת ליומיים יורים משמה אבל [שם] תחנת הכוח שלהם, תחנת החשמל לכל השטח של 200 אלף איש. תנצל את זה, תירה פעם אחת לשם כי יאשרו, כי זה בגל של אישורים. עכשיו יש גל של תקיפות חיל אוויר, אתה יודע שמי שיושב על זה בסוף יושב מול מפה ומסמן "כן, כן, כן", עכשיו זו התקפה גדולה. אז במנטליות התקפה גדולה אפשר לעשות דברים של התקפה גדולה.

היה ירי לתחנות כוח?

התחושה היא מאוד קשה -
נגמ"ש נפגע, שני מפקדים
בכירים נפצעים. אתה רוצה
להכניס להם, אתה רוצה
לפגוע, אתה רוצה שיכאב
להם. אז אישור המטרות
בא הרבה יותר בקלות.
אני מרגיש שאנחנו יכולים
לבקש שיפציצו, ומה
שלא היה מאושר לנו לפני
יומיים - יאושר עכשיו

היה ירי, כמו ההפצצה של בית החולים ואפא. זה נבנה וזה נבנה וזה נבנה, ואז אמרו "כן, יאללה, בוא נפציץ את זה". קמנו בבוקר ואמרנו לעצמנו "ואללה, הורידו את זה". עשינו עוד איקס במטרות האופציונליות שלנו.

תחנות בוח היו אופציה?

זו הייתה אופציה. זה אתר אסטרטגי, זה אתר חשוב, אתה שם את זה כמטרה. מתי מפעילים? זה תלוי איך מתגלגל. תלוי נסיבות.

40

פשוט מפציצים

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

באיזושהו שלב באחת וחצי בלילה אומרים לנו "מתחילה תנועה". אנחנו מתקדמים יחסית בשקט, אנחנו שומעים כל שנייה בום מהאוויר ויש שמיים אדומים. הולכים בטור או בשניים, תלוי כמה אפשר להתפור, הולכים לאט יחסית. הטנקים כבר תופסים איזושהי נקודה, מתחילים להפציץ כל דבר שאתה אולי תלך בו או שחושבים שאולי יש בו משהו. פשוט מפציצים. במשך שבועיים ירו יותר מאלף פגזים. המפקד אמר שיש כאלה שאמרו שזה אולי מוגזם, אבל...

זה גרודר השריון שאתם אתו?

זה היה גרודר שריון שנלחם בצק"ח (צוות קרב חטיבתי) שלנו.

אומרים לכם לפני הכניסה מה הוראות הפתיחה באש?

אין הוראות פתיחה באש. אם אתה רואה מישהו באזור ההוא – זה מחבל. בהקשר הזה, זה ברור. אמרו לנו שיודעים מבחינה מודיעינית שאין במקום כבר כמעט אזרחים, ואם מישהו יבוא להתקדם לעברנו אז הוא מחבל.

41 התכוננו לירות את הטיל ואז אחד החיילים צועק שהוא שומע אנשים בתוך הבית

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

כשיחידה של הנדסה נכנסים לבית [הם] מפוצצים את הקיר, עושים פריצה, נכנסים ואז מתחילים בלזרוק רימונים לחללים גדולים. רימון בתוך בית זה היסטרי, תוך שנייה הכול מתמלא בעשן. המ"מ זורק כמה רימונים לחללים גדולים, מדליקים איזה פנס על הנשק ומתחילים לירות לכל מיני מקומות. ואז הוא והצוות שלו נכנסים ראשונים. מחלקה אחת הייתה צריכה לפתוח בית עם טיל מטדור (רקטה נגד טנקים) ויש חקש"ב (חוקר שבויים), שזה בדרך כלל מילואימניק שיודע לדבר ערבית, שמגיע עם מגפון וצועק ממש חזק שאם יש מישהו בבית שיצא. התכוננו לירות את הטיל ואז *** צועק להם שלא יירו כי הוא שומע אנשים בתוך הבית, והוא באמת הציל משפחה. מצאו את המשפחה הזאת באחד הבתים, העבירו אותם לבית אחר, שתי דקות הליכה. זה היה מאוד מוזר לשמור עליהם, שמים אותם בתוך החדר אורחים. הם יושבים שם על ספה, על מזרון, יושבים ושותקים. יש כמה ילדים, היו שם כמה נשים ומישהו אחד שהיה בוודאות אב המשפחה, הייתה לו חזות של אב. *** שמר עליהם ראשון ואז הייתה לו שקית של [סוכריות] גומי בכיס והוא אמר שהוא לא יודע אם להביא להם. בסוף הבאנו לילדים הקטנים גומי. זו

בסוף הבאנו לילדים
הקטנים גומי. זו דילמה
שאנחנו מכירים מאיו"ש,
שאין לך מה להיות נחמד
לפלסטיני במחסום, הוא
לא יאהב אותך יותר.
אתה בן זונה, אתה ממרר
לו את החיים במחסום.
אז הוא אמר אותו דבר.
"הילדים, אין מצב שזה
לא הדבר שהכי שרט
להם את החיים עכשיו,
אני אביא להם גומי והם
ירגישו יותר טוב? מה זה
החארטה הזה?"

דילמה שאנחנו מכירים מאיו"ש, שאין לך מה להיות נחמד לפלסטיני במחסום, הוא לא יאהב אותך יותר. אתה בן זונה, אתה ממרר לו את החיים במחסום. אז הוא אמר אותו דבר. "הילדים, אין מצב שזה לא הדבר שהכי שרט להם את החיים עכשיו, אני אביא להם גומי והם ירגישו יותר טוב? מה זה החארטה הזה?" בסוף הוא הביא להם גומי סתם כי הם היו חמודים. והבאנו להם מים, ואז קלטנו שהם לא שתו ואכלו כי הם היו ברמדאן ואנחנו הפרענו להם לפני הארוחת רמדאן. שעה אחרי זה בא מישהו ומלווה אותם לציר הראשי ואומר להם בהצלחה.

42

נכנסו סתם להשמיד. באמת סתם להשמיד

יחידה: חי"ר • דרגה: סגן • אזור: רפיח

הכוחות נכנסו לאזור *** (מתחם בפאתי רפיח שבו התמקמו חלק מכוחות צה"ל) והשמידו שם את כל מה שעוד היה. פשוטו כמשמעו, אין שם אף בית עכשיו. טנקים, מטוורים (רקטה נגד טנקים), ארטילריה. "אנחנו נכנסים למתחם כדי להשמיד את כל תשתית בניית המנהור שעוד נשארה שם". עכשיו תכליל, וזה בעצם כל בית באזור.

אמרת שלפי המודיעין שהיה לצה"ל לא נשאר שם מנהור.

אמת. מתכוונים – זה המתחם שהחטיבה מתמרנת בו, זה נשאר עומד, צריך להוריד את זה.

בכמה מבנים מדובר?

12, משהו כזה. מספר קטן יחסית. בתים חד-קומתיים בעיקר, מבנים חקלאיים. הכניסה הזאת קורית לילה לפני שיש הפסקת אש. הכניסה ב-12 בלילה, יודעים שבשעה שמונה מחר בכוקר כנראה זה נגמר. בגלל שידעו שלמחרת כנראה זה נגמר, הלחץ להיכנס ולסיים את העבודה היה מאוד מאוד מהיר. בגלל זה גם הם נכנסו סתם להשמיד. באמת סתם להשמיד, לסיים את העבודה, עד שהפסיקו אותם.

הכוחות נכנסו לאזור
והשמידו שם את כל
מה שעוד היה. פשוטו
כמשמעו, אין שם אף בית
עכשיו. טנקים, מטוורים
(רקטה נגד טנקים),
ארטילריה

43

מספיק שתותחן רואה משהו בחלון, הוא לא בטוח מה זה – אז יורים

יחידה: שריון • דרגה: רס"ל • אזור: העיר עזה

ידענו שנכנסים ומנסים לייצר קו שני קילומטר מערבית לגדר. מנקים את השטח ואז נותנים הגנה ומענה ליחידות שבאות לטפל במנהרות, שהן מטפלות מהשני קילומטר האלה ואחורה לכיוון הגדר.

שני קילומטר זה אומר כבר בתוך סג'עייה?

כן. כשאנחנו הגענו ביום שישי זה היה אחרי שידענו שבאזור לא אמורים להיות אנשים, גם כי חילקו כרוזים ובעיקר כי לא נשאר שם הרבה מהשטח. התותחנים וחיל אוויר עשו שם עבודות ניקיון. אני ציני. לא נשאר שם הרבה. בעזה כשנכנסנו [בעבר] היה D9 (בולדוזר משוריין) שנכנס וכולם נוסעים אחריו. במבצע הזה החליטו לעשות משהו אחר, פשוט להיכנס כמו מתקפה. נכנסים שורה [של] טנקים, מתפרסים רחב ועולים לעמדות, מזהים דברים

חשודים, יורים במידת הצורך. נהלי פתיחה באש היו מאוד

מאוד מקלים. אני לא אגיד כל דבר שזו שם ירו בו, אבל גם לא עלו לאישור. לא היה דבר כזה לעלות לאישור.

פשוט לירות. מרמת המט"ק (מפקד טנק), [ירי] מא"גים וגם לשחרר פגז לא הייתה שום בעיה. למשל הייתה הודעה

בקשר שיש עגלת נפץ שמחוברת לחמור. התראה. אז חמור שהיה שם באותו זמן עם עגלה – ירו בו. אם הוא היה

עם מטען נפץ או לא? לא יודע, קשה לי להגיד. דברים חשודים זה צלליות שנראות חשודות. מספיק שתותחן

רואה משהו בחלון [של בית], הוא לא בטוח מה זה – אז יורים.

נהלי פתיחה באש היו מאוד

מאוד מקלים. אני לא אגיד

כל דבר שזו שם ירו בו,

אבל גם לא עלו לאישור.

לא היה דבר כזה לעלות

לאישור. פשוט לירות. מרמת

המט"ק (מפקד טנק), [ירי]

מאגים וגם לשחרר פגז לא

הייתה שום בעיה

44

בשישי בערב עשינו קידוש

יחידה: שריון · דרגה: סמ"ר · אזור: דיר אל-בלח

בשישי בערב עשינו קידוש בתוך אחד הבתים. לקחנו חצר שבתוך הבית היו חי"רניקים. לא פתחנו את השער, פשוט נכנסנו עם הטנק, דרסנו את הגדר ונכנסנו. חנינו בחניה כביכול עם שני הטנקים, שזה אומר שגם היינו צריכים להרוס את החומה שבין הרחוב לבית. חומה קטנה, גדר כזאת. היינו חייבים לעלות כי כל טנק תופס די הרבה מקום, אז חלק מהגדר הזאת הרסנו, וגם היה שם אופנוע שעמד בדרך ודרסנו אותו. נכנסנו, עשינו קידוש שם עם החי"רניקים בסלון של הבית. היו עוד כמה פעמים שהייתי בבית. בדרך כלל הבתים היו עם קיר הרוס כי פגז חורר חלק מהקיר או שממש קיר אחד קרס. זה לא היה בית שאפשר לחזור אליו, אבל זה לא שעשו שם בלגן חוץ ממה שהיה צריך, חוץ מהירי אל תוך הבית כשנכנסו.

45

לפוצץ את הבית ולחזור

יחידה: חי"ר · דרגה: סמ"ר · אזור: צפון רצועת עזה

השכונה באיזושהו שלב הייתה הרוסה. [לנו] היו שתי פעילויות של פשיטות. פשיטות זה ללכת למקום, לפוצץ את הבית ולחזור. לבית עצמו אנחנו נכנסים, פותחים חלק ביבש (ללא ירי), חלק ברטוב (ירי חי), תלוי לאן אתה פתוח ולאן לא. ואז יחידה מגיעה, מניחים את החומר נפץ.

למה פוצצו את הבית?

כי הוא שולט על הבית שאנחנו נמצאים בו.

מהבית הזה פתחו עליכם באש או על כוחות שכנים?

לא, שטח הבית שלי הוא שטח נחות ביחס לבית ההוא. אם הבית שלנו שלוש קומות, אז

אני מאמין שהבית שפוצץ הוא ארבע.

ומה זה הבית השני שפוצצו?

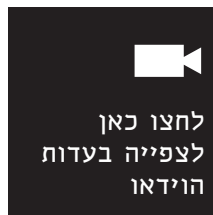
זה מחלקה אחרת פוצצה אבל מאותה סיבה בדיוק.

46

הכול תמרות עשן, שכונה מפורקת

יחידה: שריון · דרגה: סמ"ר · אזור: דיר אל-בלח

כל טנק לוקח את הכיוון שהוא רוצה, (אז) ירינו
מלא על הבית הקטן במקלעים ופגז אחד לוודא
שאין שם שום דבר שמאיים. פתאום אני רואה
את כל השכונה מולי ואז לחץ, בלבול בקשר,
המפקד מאוד מאלתר, ופתאום הוא אומר לי:
אתה רואה את הבית הזה? תירה לשם

היה איזה יום אחד שהמ"פ אסף אותנו אחר הצהריים, והסבירו לנו שאנחנו רוצים לצאת לפעילות התקפית, לגרות כביכול את השכונה ששלטה עלינו, שזו שכונת אל-בורייג'. [השכונה] שלטה עלינו בגובה, באנשים, בתצפית. כשאני אומר לגרות, אני מתכוון שאנחנו נירה קצת, נפוצץ קצת, נראה להם שאנחנו שם בפנים ואולי זה ימשוך את המחבלים

החוצה להגיב ואז נוכל לפגוע בהם. כי עד אז לא באמת היה לנו חיכוך אמיתי איתם. המתקפה התבצעה ככה שהתחיל לרדת החושך, הטנק שלי הוביל, היינו במין שיירה כזאת, והיה בית קטן. רואים פתאום שכונה שלמה שנפתחת מולך, מלא בתים, הכול צפוף ואיך שהגענו לבית הקטן, יצאה הוראה לתקוף. כל טנק לוקח את הכיוון שהוא רוצה, [אז] ירינו מלא על הבית הקטן במקלעים ופגזו אחד לוודא שאין שם שום דבר שמאיים. פתאום אני רואה את כל השכונה מולי ואז לחץ, בלבול בקשר, המפקד מאוד מאלתר, ופתאום הוא אומר לי: "אתה רואה את הבית הזה? תירה לשם." בום, אני יורה. "קדימה, נהג, להתקדם קדימה", הנהג נוסע קצת קדימה, מגיעים למין סמטה. "אתה רואה את הבית משמאל? תירה בו". בום, יורים, וכאילו, סתם ירינו. לא היה מודיעין על הבית הזה או על הבית הזה, זה סתם המ"מ שלי ואני החלטנו על זה בגלל שצריכים לירות, צריכים לגרות. יכול להיות שגם אנשים נהרגו בפנים אבל לא באמת היה מידע מודיעיני על הבתים הספציפיים האלה. וככה זה המשיך. "אתה רואה את הבית מולך? תירה". הוא גם שאל אותי: "על מה אתה יכול לירות? מה שאתה יכול לראות מבחינה פיזית, תירה עליו", כאילו, "תרגיש חופשי". וככה היה בעצם, כל טנק פשוט ירה לאן שהוא רצה ובהתקפה אף אחד לא ירה עלינו, לא לפני ההתקפה, לא במהלך ההתקפה ולא לאחריה. אני זוכר שהתחלנו לנסוע אחורה עם הטנקים, אני הסתכלתי לכיוון השכונה, פשוט אני רואה שכונה שלמה בלהבות כמו בסרטים. הכול תמרות עשן, שכונה מפורקת, בתים על הרצפה, וכאילו, אנשים חיו שם אבל אף אחד לא ירה עלינו עדיין. סתם ירינו.

47

אנחנו מפוצצים את הבית, אבל אסור לפתוח במבה?

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

אמרו לנו "אל תחרבנו בשירותים כי זה ייסתם
וזה יהיה נורא", אז היינו מחרבנים בשקיות
ומעיפים את זה מהחלון. בימים הראשונים זה
היה על הפנים ואחרי זה טיפה השתפר אבל
זה נראה רע, גם כי אתה עושה הכול מהר ולא
אכפת לך והביטחון שלך מצדיק הכול

מה נוהל הכניסה לבית?

נותנים אליו מכת אש משוגעת של כל מה שיש באותו רגע זמין. נכנסים, תמיד יש מישהו ברתק על הבית, נותנים את מכת האש, מק"ך (מקלע כבד), מקל"ר (מקלע רימונים), טה-טה-טה, וכמה שיותר מהר מרגע שמפסיקים הם החי"רניקים נכנסים. אף פעם לא מהרלת, תמיד מחור אחר.

איך עושים את החור?

או מטדור (רקטה נגד טנקים) או טנק או D9 (בולדוזר משוריין) או לבנת חבלה. נכנסים ואז מתחילים לטהר את החדרים, לכל חדר מוצמד צמד ומדי פעם זורקים רימון או משהו כזה. פותחים ברטוב (ירי חי) או ביבש (ללא ירי)?

פעם ככה ופעם ככה, לפי המצב רוח. מטהרים את הבית, הם צועקים אחד לשני "טוהר, טוהר". [פעם] נכנסנו לבית שהיה חנות ממתקים. היו מלא ממתקים, פשוט העפנו הכול הצדה.

לא אכלתם?

לא, גם כי זה היה ממתקים לא הכי טעימים שיש, וגם בימים הראשונים עוד היה "אסור לגעת" ומוסריים וזה. אחרי זה כבר יותר צחקו על זה, "אנחנו מפוצצים את הבית, אז [אסור] לפתוח במכה?" זה בית של שתי קומות. עלינו לברוק את הקומה למעלה, לראות מה המצב, איפה אפשר להקים את הכלים [כלי הנשק]. היינו צריכים למקם בקומה העליונה את המקל"ר, והייתה לנו בעיה. הייתה שם איזו מרפסת כזאת שהייתה מאוד מתאימה לעמדה אבל הקיר של המרפסת, הוא הגיע לגובה [מסויים] והמקל"ר, הקנה שלו הוא בגובה נמוך יותר אז מן הסתם אי אפשר לירות דרך הקיר, אז היינו צריכים לעשות בו חור. איתנו בדיוק היו המחלקת חבלה של הפלוגת חוד אז כמה נוח. יש להם לבנות חבלה, אז הבאנו אותם והם מיקמו לבנות חבלה על הקיר, ירדנו כולם למטה, וזה היה נורא מרגש באמת. הם פוצצו את הקיר, עלינו חזרה למעלה, וזה עשה חור ממש יפה ומושלם, בדיוק מה שרצינו, בדיוק בגודל, ההרף העיף את כל שאר הבית פנימה כזה. היה בקומה למעלה של הבית שקים ענקיים כאלה של אורז ושל עדשים, שקים של איזה 2 קילו כל אחד, וזה היה [מתאים] בול בשביל לדפן את העמדה ולהניח על זה את המקל"ר, אז היה שם אחלה עמדה. מילאנו עוד מלא שקי חול בעצמנו, עשינו שם עמדות יפות של מק"ר ומקל"ר. כל המטבח שם היה הפוך מהפיצוץ. בכלל כל הבית היה מלא סחורות והכול נשפך על הרצפה ודורכים על הכול. המרפסת [הייתה] בהמשך ישיר של המטבח, אז כשפוצצנו את זה כל המטבח התהפך לגמרי. אי-אפשר להשתמש יותר מדי במבנה כבית אחר כך. התמקמנו, הקמנו למעלה שתי עמדות. השחרנו לגמרי את החלונות עם דיקטים וכדים. אני חושב שהיו לנו כמה סקביאסים (שמיכות צמר), השתמשנו קצת במצעים שמצאנו, באחד החדרים לקחנו מיטה זוגית והפכנו אותה על החלון. השתמשנו הרבה ברהיטים, אהבתי את זה, זה זמן יצירתי. והאמת שהשתמשנו בממתקים בתור כריות, וזה אחלה כרית. היו גם כל מיני חבילות של טיטולים וניירות טואלט, זה היה אחלה בתור כריות. איך הבית נראה אחרי שלושה ימים שיש בו 30 חיילים?

הוא נראה די רע גם כי הרבה דברים התפוצצו בפנים וגם כי לאף אחד לא אכפת. אתה מעשן בתוך הבית אז אתה זורק את הבדל בתוך הבית. אתה זורק את הזבל בתוך הבית, לאף אחד לא אכפת. הרופא שלנו היה דוקטור במילואים והיה נורא חשוב לו כל הזמן

שנהיה מסודרים ונזרוק את הזבל בפח ולא נחרבן בכית, בעיקר בקטע של היגינה. נורא מהר התחילו מכות שלשולים והרבה חיילים פונו כי הם הרגישו חרא ושלשלו. שירותים לא עבדו כי לא היה מים ודי מהר זה התפוצץ. גם אמרו לנו "אל תחרבנו בשירותים כי זה ייסתם וזה יהיה נורא", אז היינו מחרבנים בשקיות ומעיפים את זה מהחלון. בימים הראשונים זה היה על הפנים ואחרי זה טיפה השתפר אבל זה נראה רע, גם כי אתה עושה הכול מהר ולא אכפת לך והביטחון שלך מצדיק הכול.

48

יורים על בתים פגזים ומרססים עם מקלע את המטע

יחידה: חי"ר · דרגה: סמ"ר · אזור: צפון רצועת עזה

להגענו ל[קו בתים ראשון והמ"מ פותח כמה חללים ראשיים ברימון. אין פתיחה ביבש (ללא ירי), זורקים רימון. זה מרסק את הקירות, מוריד את הטיח ואת הצבע. באיזשהו שלב משתלטים על הבית. ממש דקות מספר אחרי שאנחנו מסיימים לכבוש את כל הבתים, מטהרים את האזור, עושים סריקה, רואים שאין פה מחבל עם נ"ט – מגיעים ממש ביחד טנקים ו-D9 (בולדוזר משוריין). אחד המטעים הכי יפים שראיתי, נראה ממש כמו מושב של פעם, ותוך כמה שעות נמחק ונהיה ערמות של חול פודרה. נוסעים עליו טנקים ושוברים את הקרקע, מרסקים אותה לפירורים קטנים.

הוא נהרס בכוונה או בגלל התנועה של הכלים הכבדים?

הוא פשוט לא היה שיקול, זה לא שאמרו "יש פה מטע". זה לא מונחים בכלל שחושבים עליהם. לא אמרו להרוס את המטע, פשוט הופכים את הקרקע, חייבים את האדמה הזאת בשביל להרים אותה למגנן (מתחם סוללות עפר שבו מתמקמים הכוחות). זה לא כאילו

ניסו לחשוב על קק"ל והחברה להגנת הטבע, מה יקרה לעצים ולחיות.

צריך את השטח מסיבה כלשהי?

כן, אז אני משתמש בו. [בתוך הבית] מה שאנחנו עושים זה שוכרים את הבלטות עם פטיש בשביל שקי חול. אחד החיילים אמר להם שהוא לא מוכן לעשות את זה כי אפשר לקחת חול מבחוץ. אמרו לו "לא, אי-אפשר", והתווכחו על זה קצת. אנחנו שוכרים את הבלטות בפנינה של הבית, במקום שאנחנו לא נשב בו. שמים בחלונות שק חול ורשת הסוואה, ואז כשאתה שומר שם אתה מוגן ורואים רק חלק מאוד קטן ממך. בלילה הבא אומרים לנו "מחליפים בית". כובשים בית אחר, זו אותה פרוצדורה, שקי חול וזה. לפני שכובשים [את הבית הבא] - היה שם מטע וזה מפחיד לעבור, לא יודעים מה יש שם. והיה קטע פסיכי שטנקים דופקים בלי סוף פגזים ואז כל המקלעים מרססים בפעם אחת את כל המטע. יורים על בתים ומרססים עם מקלע [את המטע]. ככה במשך משהו כמו שמונה-עשר דקות, ואז אומרים "טוב, אתם יכולים להתחיל לעבור".

יש אנשים שהתפקיד שלהם זה לנתח אסטרטגית מה מהווה איום, ויש תצפיות. אם מזהים תנועה, מפוצצים את הבית. אם אתה מזהה תנועה בתוך בית, בתוך שטח שכבר נלחמים בו יותר מיומיים, אתה מבין שהם לא בדיוק במקרה מכינים קפה.

אתה מזהה עכשיו בן אדם בחלון מעשן סיגריה, אמורים לירות עליו?

אתה שואל שאלות של אזרחים. אין דבר כזה.

49

לא נתקלתי בדבר כזה, גם לא בלבנון

יחידה: שריזן • דרגה: רס"ל • אזור: העיר עזה

נכנסנו בכניסה לנחל עוז, נסענו טיפה צפונה והמשכנו מערבה. הבתים היו הרוסים

כבר בזמן שאנחנו הגענו לשם. ה-D9 (בולדוזר משוריין) עשה לנו מהבתיים ההרוסים מגנן (מתחם סוללות עפר שבו מתמקמים הכוחות). היו לולים שלא נהרסו על ידי הפגזות מהאוויר, אלא פשוט D9 בא וקילף אותם. היה חשד למנהרות פה, ופשוט גילפו אותם. D9 מגיע, מוריד את הכף שלו על הבתים האלה ותוך שעה וחצי הכול מגולגל. תרנגולות בתוך איסכוריות (משטחי פח), בתוך כל הכלובים שנמצאים שמה, מאוד מאוד גדול ויפה ומריח "נהדר". היה שם הרס טוטלי של המקום, התמונות שראו באינטרנט הן כאין וכאפס לעומת מה שאנחנו ראינו שם במציאות. הייתה שם פחות השטחה של המקום אלא יותר נזק: בתים שבורים, מרפסות נפולות, סלונים פתוחים, חנויות שבורות. זה מה שאנחנו ראינו. לא נתקלתי בדבר כזה, גם לא בלבנון. היה שם הרס, אבל לא נתקלתי בדבר כזה מעולם.

ומצאו פירים בתוך הלולים?
לא. בתוך הלולים לא היו פירים.

50 היינו לוקחים סיר ושמים בתוך הסיר חולצה, מחרבנים על החולצה

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: ח'אן יונס

התחלנו ללכת, ירי של ארטילריה, מרגמות, שריון וחיל האוויר מלווים אותנו. הולכים 100 מטר מהבתים ושם פותחים את הרתק. הרתק היה מקל"ר (מקלע רימונים) ושני מאגים, ירינו כמה רימונים על הבתים, כמה פגזים. לפי התכנית [הבית] אמור להיות בית שמסביב יש חומת בטון, זה מה שהראו במפות. בסוף לא גדר בטון, גדר מעפנה שעם היד אני יכול לשבור אותה. התכנון [היה] שנפעיל על הגדר מטדור (רקטה נגר טנקים), נעשה חור בגדר ועל הבית נפעיל [לבנת] חבלה. בסוף זה לא קרה. הייתה בגדר פרצה, נכנסנו דרך שם. הפעלנו על הבית [לבנת] חבלה, עשינו חור כניסה בקיר. לא היו שם שום מחבלים, כלום. עשינו חור וכולם נכנסו ברטוב (ירי חי). חדר ראשון-שני, טיהרנו אותו ברטוב. הבית הזה היה ארבעה חדרים, אז הגיע עוד צמד וטיהר עוד חדר ברטוב. הגיע עוד צמד וטיהר את החדר האחרון ברטוב. [כש]הבית מטהר - כל הכוח נכנס.

ברטוב, מה זה?

רימונים - אם צריך. אבל על הבית הזה זה היה בלי רימונים. בגלל ה[לבנת] חבלה כל הבית היה אפור ועשן ואבק באוויר אז לא ראו כלום.

איך נראה הבית?

בית פרטי של ערבים, בית שעבדו עליו אבל לא עד הסוף. ראו שהיו פה אנשים שברחו מהבית, היו מיטות, מזרונים, רהיטים. בכל בית מסביב לבית היו ברווזים, עזים, חמורים, כלבים. כל בית שהיינו מגיעים ישר היינו הולכים לחיות, עושים להם חור בכלוב, שיוכלו לברוח.

אחרי שטיהרתם - מה השלב הבא?

כל כוח נכנס, בודקים שכל הכוח בפנים, שכולם הגיעו, ומכינים את הבית להגנה. מקימים עמדת מאג, עמדת מקל"ר, עושים חורים בקיר, חדר ירי. בסוף יוצא שיש לך עמדה בכל צד. אחרי שהבית מוכן וכל העמדות פתוחות לירות, יש שם מחסות – שקי פק"ל (שקי חול), ארונות, מיטות – כשהכול מוכן וכשיש כבר את האנשים על העמדות אפשר לנוח.

כמה חיילים אתם?

היינו מחלקה של 13–14. הערבים, בכל בית יש להם פול מזרונים וכריות. [נחים] או על מיטות או על המזרונים האלה או על הרצפה, אין מה לעשות. הייתה לנו פשלה בבית הראשון והשני שאת לבנת החבלה שמו על הבטון וגם על הצינור. כשהיא הופעלה כל הביוב התפוצץ, היה שם סירחון. כשאתה מגיע, בא הקצין והוא מגדיר חוקים: איפה מחרבנים, איפה משתינים. אם מותר יוצאים החוצה שנייה להשתין. אם היה בית קרקע והיה אפשר, היינו יוצאים החוצה ומכינים כיסא קקי. היינו עושים חור בכיסאות ועם הכיסא היינו יוצאים החוצה, ומי שהיה מחרבן היה יוצא עם קסדה, [אפור] קרמי ונשק, וההוא שליידו היה יוצא עם כל הציוד, וסט (אפור קרב) והיו הולכים ארבעה-חמישה מטר מהבית, יושבים שם ומחרבנים, ובינתיים עוד חייל מחפה עליו. אם זה היה בית של קומות, היינו מגדירים חדר ששם מחרבנים.

על הרצפה?

לא, בסירים. אתה מחרבן בסיר ואז עם הסיר מעיף החוצה. אבל אחרי זה היינו לוקחים סיר ושמים בתוך הסיר חולצה, מחרבנים על החולצה.

חולצה מהארון בבית?

כן. ואז עם החולצה כמו "שקי קקי" זורקים מהחלון, והסיר היה נשאר שם.

נשאר משהו בארון בגדים אחרי 14 חברה בתוך בית?

לפעמים. לפעמים.

51 יורים פגזים לזכרו

יחידה: שריון • דרגה: סמ"ר

התחילו להגיד שחבר'ה נפצעו, חבר'ה אולי
נהרגו, פצועים קשה, והתחיל המשחק הזה
של מה קרה, מי יודע. המ"פ הגיע אלינו,
סיפר לנו שחבר נהרג בעקבות כך וכך וכך,
והמ"פ אמר: "חבר'ה, תתארגנו, תעלו על
הטנקים, ואנחנו ניתן מטח ירי לזכרו של
החבר"

שבוע-שבועיים אחרי שנכנסנו לעזה וכולנו ירינו המון כשלא היה את הצורך הזה, [אלא] סתם כדי לירות, חבר שלנו לפלוגה נהרג. אני זוכר שזה היה שישי בצהריים ואנחנו, הכוח שלי, שזה מחלקת טנקים, היינו בכלל מנותקים משאר הפלוגה, לא קשורים אליהם לא פיזית ולא משימתית, היינו עם כוח הנדסה במשהו אחר, והשמועות התחילו לזרום אלינו. התחילו להגיד שחבר'ה נפצעו, חבר'ה אולי נהרגו, פצועים קשה, והתחיל המשחק הזה של מה קרה, מי יודע. המ"פ הגיע אלינו, סיפר לנו שחבר נהרג בעקבות כך וכך וכך, והמ"פ אמר: "חבר'ה, תתארגנו, תעלו על הטנקים, ואנחנו ניתן מטח ירי לזכרו של החבר". בינתיים המחלקה עמדה במין מעגל דומם כזה, אנשים בכו, אנשים שברו גם עם הנשקים שלהם כמה חלונות באזור, ועלינו על הטנקים והתחלנו להניע את הכלים. והמ"מ שאל את המ"פ: "אנחנו עולים למגע, בסדר?" מגע, זאת אומרת, ירי של טנק על משהו. המ"פ אמר: "רשאי, בזמנך החופשי". עלינו, הטנק שלי עלה לעמדה שזה מקום שאני יכול לראות מטרות, יכול לראות בתים, יכול לראות שאני יכול לירות עליהם,

והמ"מ שלי אמר: "טוב, חבר'ה, אנחנו נירה עכשיו לזכרו של החבר", ואמרנו: בסדר. לאורך כל המבצע היה מין בית רחוק באזור החוף בסביבות ארבע וחצי קילומטר [מאיתנו], ממש בית שאף אחד לא ידע אפילו איפה הוא נמצא. אני אפילו לא יודע איזו שכונה זאת הייתה, [הבית] לא מאיים עלינו, לא קשור לאף אחד, לא חלק מהמבצע, ליד הים, רחוק מכל דבר אפשרי ומכל סכנה אפשרית, אבל הבית הזה היה כתום והכתום הזה שיגע אותי בעיניים. אני תותחן בטנק, אני שולט על כל מערכות הנשק, יש לי כוונת ואני בעצם הבן אדם שיורה ורואה כל דבר שקורה, וכל השבוע-שבועיים הכתום הזה שיגע אותי בעין. אז אמרתי למ"מ שלי: אני רוצה לירות על הבית הכתום, הוא אומר לי: סבבה, מה שבא לך, וירינו. ירינו למרחק של ארבעה וחצי קילומטר פגז שהוא בכלל נגד טנקים, שהוא בכלל לא יעיל לשום דבר, הוא לא נועד לפגוע בבני אדם, רק נגד טנקים, וסתם ירינו לבית הכתום הזה כי הוא היה כתום.

דיברתם החבר'ה אחר כך?

על הקטע שאנחנו יורים סתם? לא, כי תחשוב שבהקשר הגדול זה משהו שאתה עושה כל הזמן, כל היום אתה יורה סתם. אתה לא רואה חמאס, הם לא עומדים לך על הבית עם שלט "אנחנו חמאסניקים". אתה לא יודע כלום, ובגלל שאתה לא יודע כלום אז הטבע האנושי זה לפחד ולהתגונן אובר, אז אתה אובר יורה. אז אף אחד לא מדבר על זה כי זה מובן מאליו שאתה רוצה... זה גם הוראות פתיחה באש די קלות, הייתי בשוק כששמעתי אותן בהתחלה.

52

משפחה מאוד עקשנית

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

איך נעים ברחוב?

ה-D9 (בולדוזר משוריין) מקדימה, הוא פותח לך את השטח. הוא גם הוריד מלא פחונים, פשוט עובר עליהם. אם יש שם משהו או מישהו אז הוא נרפק. לא היה שם אף אחד, לפחות אף בן אדם או אף בן אדם חי. יש לך כל הזמן חיפוי, אתה מחפה לנקודות שהן בעייתיות. בדרך כלל אפשר מנייתוח שטח להבין את זה, ובדרך כלל יש מחלקה אחרת שמחפה אל הנקודה הזאת. בית גבוה, מישהו כבר יורה עליו. אם זה הטנק, אם זה מחלקה אחרת, אם זה חיל האוויר – מישהו מטפל בזה. כל הזמן יש ירי. זה אחד מהדברים הכי רלוונטיים: ליצור רצף של אש, כל הזמן ליצור אש.

M16 יורה כל הזמן?

כמה שיותר, יותר טוב. איזה כלים? טנק, אינסוף תחמושת וכוח אש מטורף. כל הזמן. אם לא בתותח או במק"ך (מקלע כבד) של הטנק.

לאן הוא יורה?

על הכול בגדול. על בתים חשודים. מה זה נקודה חשודה? הכול זה נקודה חשודה. אתה בעזה, אתה יורה על הכול. יש לך מאגים שיורים, יש לך נגבים (מקלע קל) שיורים. יכולים בזמן שאתה מתקדם להוריד לאו (רקטה נגד טנקים) על בית לידך בגלל שהוא נראה חשוד, אז מחלקה אחרת תעשה את זה בשבילך. המון אש של כל הכוחות. זה הכול מעטפת גדולה ותכל'ס אתה מרגיש יחסית מוגן.

ראיתם גופות?

לא זוכר. הרבה גופות של בעלי חיים, של בני אדם אני [ראיתי] אולי אחת. בגדול זה היה שטח שלא היה שם אף אחד. ראינו אזרחים עזתים פעם אחת, באור יום. הם פשוט

כאן, ידיים למעלה. בבוקר של יום שישי ראיתי שיוצאים משפחה לרחוב, ידיים למעלה, כמו בסרטים. ממש כשרק הגענו. שמונה-תשע בבוקר. אתה רואה חבר'ה יוצאים, יש

מקום יותר מרכזי בלי בתים בנויים, ואז הם יוצאים עם בגדים לבנים וידיים למעלה, זה מצחיק לראות אנשים עם ידיים למעלה כי אף אחד לא עושה את זה במציאות. רק בסרטים רואים את זה. היה בזה משהו קומי. אחת המחלקות הוציאה כיתה אליהם, הכיתה הגיעה בערך 30 מטר מהם. הם עצרו במרכז הצומת, ירדו לכריעה ושמו ידיים באוויר. אף אחד לא יצר אתם שום קשר. הם לא יצאו כי מישו אמר להם לצאת, הם פשוט יצאו. הגיעה כיתה עם חוקר שבויים, קרא בערבית לגברים, הגברים הגיעו, הוא דיבר אתם טיפה ואז שניים מהם הלכו אתו

חזרה. הם נפרדו מהמשפחות שלהם, הם הולכים לפאתים של עזה, לפאתים של השכונה הברווית, צפונה אלינו.

למה הם נפרדים מהנשים?

אני מניח שלחקירה. המשפחה התחילה להתקדם דרומה, לשטח שצה"ל לא היה בו.

כמה אנשים הם היו?

שישה.

מישהו הסביר איך פתאום יוצאת לכם משפחה?

לא. לא דיברנו. זה היה די מוזר כי זה שטח שהופצץ והוזהר והופצץ והוזהר כבר יום לפני.

זאת הייתה משפחה מאוד עקשנית.

וזה לא הראיג אתכם שאולי יש עוד משפחות?

לא. כי זה פשוט נראה לנו כל כך הזוי. זה לא נראה הגיוני שמישהו בכלל יחשוב להישאר ליד.

ראינו אזרחים עזתים

פעם אחת, באור יום. הם

פשוט באו, ידיים למעלה.

בבוקר של יום שישי

ראיתי שיוצאים משפחה

לרחוב, ידיים למעלה,

כמו בסרטים

53

'לרכוש' את האזור של המנהרה

יחידה: הנדסה • דרגה: רס"ן

אם זו מנהרה התקפית שאמורה להגיע לישראל, הדבר הכי חשוב לצבא זה לא להשמיד כרגע את הפתח, אלא לנסות להבין איפה זה יוצא בצד השני. אם אלה מנהרות לא התקפיות, מנהרות הגנתיות בשבילים [בשביל המאס], בשביל לשלוט על כל מיני מרחבים, אז יש השמדה של הפיר עצמו עם חומר נפץ. במובן של הפיצוץ של המנהרה, אם זו לא מנהרה התקפית, ששם זה באמת אופרציה מאוד מאוד גדולה, אין פה עניין של רדיוסים גדולים מדי. אתה מכניס פנימה עשרה מוקשים 100–150 קילו וזה מפוצץ את הפיר עצמו. הוא פשוט מקריס את עצמו פנימה, אין לזה השפעה מסביב. מה שכן יש השפעה מסביב זה כל העניין של התפיסה הצבאית של בלתי מעורבים. יש את העניין של "לרכוש" את האזור של המנהרה, להבין מי יכול לשלוט על פתח של מנהרה. המשמעות יכולה להיות גם להתחיל לתת פגזים של טנקים לבניינים שנמצאים שני קילומטר מאותו פתח מנהרה בגלל שיכול להיות שיש שם צלף שיכול לפגוע [בחיילים]. יש פה טלטול הגזרה. היה ירי בכמויות מאוד מאוד גדולות על בניינים שהם לאו דווקא חשודים, אלא עלולים להיות חשודים רק מעצם זה שיש להם שליטה על [פיר]. כשאנחנו מגיעים לאזור של המנהרה, נמצאים 100–200 מטר, מסתכלים, עושים הערכת מצב בשביל להבין מה היעדים שיכולים לשלוט על פתח המנהרה. זיהינו את הפתח עצמו, מזהים שתי שורות

יש את העניין של
"לרכוש" את האזור
של המנהרה, להבין מי
יכול לשלוט על פתח
של מנהרה. המשמעות
יכולה להיות גם להתחיל
לתת פגזים של טנקים
לבניינים שנמצאים שני
קילומטר מאותו פתח
מנהרה בגלל שיכול
להיות שיש שם צלף
שיכול לפגוע בחיילים

בניינים במרחק קילומטר ששולטות על הפתח, כלומר יש צלף שיכול לתקוע אותנו – יבואו טנקים ויירו עכשיו על הבניינים האלה. חיל אוויר מפעילים מל"טים (מטוס ללא טייס), גם מטוסים, אבל זה בדרך כלל כאקט מקדים. סביב אותה מנהרה יש כל מיני בניינים אחרים – יגיע D9 (בולדוזר משוריין) ויגלח את כל האזור.

54

זה לכיף, כמו שכיף לעשות מטווח

יחידה: שריון • דרגה: סמ"ר

הטופוגרפיה השתנתה ברמה שצירים השתנו, בנו צירים חדשים, הרסו צירים ישנים. D9 (בולדוזר משוריין) עשו שם עבודה 24/7, כל הזמן, בנו מגננים (מתחם סוללות עפר שבו

מתמקמים הכוחות). מגנן זה ריבוע של חומות בגובה של

כמה מטרים כי זה צריך לעבור את הגובה של הטנק,

שכל הטנק יהיה מכוסה פלוס קצת מרווח ביטחון. זה

כמו שבונים גורד שחקים. בונים קודם את היסודות, כמה

מטרים מתחת. יכול להיות לך מטע או חצר של בית

שפתאום יש ירידה מאוד גדולה במפלס של האדמה של

כמה מטרים. [בניית המגנן] משנה לגמרי. היה לזה ערך

אסטרטגי, רק שזה הרס מאוד את הסכיבה. המגנן שהיינו

בו רוב הימים הרס את החצר אבל לא הרס שום דבר אחר.

העצים בסופו של דבר נהרסו כי דרסו אותם כשהטנקים

נכנסו למטע. זה קרה הרבה. ביום-יומיים הראשונים עוד

לא היה ממש הרבה כאלה. היו קצת הריסות פה ושם אבל

אפילו המפקד שלי, מתוך

התלהבות לירות בנשק

האישי, הוציא את כל

הצוות לירות סתם על

הבית כשכבר היה ברור

שהוא ריק. שחררו עליו

כל כך הרבה פגזים שהיה

ברור שהוא ריק. אמר

לנו "טוב, תירו". זה חסר

משמעות, זה לכיף, כמו

שכיף לעשות מטווח

הכול נראה יחסית סבבה, יחסית תקין. לאט לאט, ככל שנמשך המבצע, גם הריסות של בתים ממש [וגם] כאלו שהם חצי מפורקים, D9 שעלה עליהם, כמה פגזים שפגעו בהם או אפילו חיל האוויר. כל מקום שמגיעים אליו מורידים צרורות, פגזים, כדי לטהר את הבית עוד לפני שנכנסים אליו. כל בית שחי"ר נכנס אליו – קודם כול טנק. זו הייתה ממש הגדרה: כל כוח שנכנס לבית – לפחות פגז אחד של טנק נורה לשם לפני שהכוח בכלל נכנס. מיד אחרי המגע התמקמנו במטע הזה, נתנו צרורות, פגזים לבתים מסביב. אפילו המפקד שלי, מתוך התלהבות לירות בנשק האישי, הוציא את כל הצוות לירות סתם על הבית כשכבר היה ברור שהוא ריק. שחררו עליו כל כך הרבה פגזים שהיה ברור שהוא ריק. אמר לנו "טוב, תירו". זה חסר משמעות, זה לכיף, כמו שכיף לעשות מטווח.

55

כי זה הבית שלנו, כי אין לנו לאיפה לברוח

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: ח'אן יונס

בהוראות הפתיחה באש היו דגשים מיוחדים?

כן, הסבירו מה אתה עושה אם אתה רואה אורח. [הסבירו] שזו הלחימה. זה היה [ירי] על מנת [להרוג] ישר אם רואים דברים. אבל אין משהו מסודר, לא אמרו "מי שלובש ככה וככה – אתה לא יורה עליו. מישהו לובש ככה וככה – אתה כן יורה עליו. אם אתה רואה מישהו – אתה יורה עליו". בסוף אתה מפעיל שיקול דעת. תכל'ס אמרו "אם אתה רואה מישהו – לירות בו". היה לנו בית שנכנסנו. נכנסים ברטוב (ירי חי), פתאום אנחנו שומעים צעקות מתוך הבית ואיזה אבא יוצא מחדר עם הידיים למעלה. הפסיקו לירות, תוך שנייה רץ אליהם החוקר של הגדוד, נכנס לבית ודיבר אתו. הם היו בתוך הבית. משפחה: אבא, אימא ושלושה ילדים. שאלו אותם למה הם פה, מה קרה שהם נשארו,

הם אמרו "כי זה הבית שלנו, כי אין לנו לאיפה לברוח". בסוף בתוך הבית הזה המחלקה שהתה איזה שלושה ימים. כל השלושה ימים האלה המשפחה הייתה בתוך חדר אחד, אמרו להם "אנחנו בינתיים בבית הזה, אתם נשארים בחדר הזה", שמו עליהם שומר, הביאו להם אוכל מהארץ. אחרי שלושה ימים הם עברו בית. המשפחה נשארה שם, עזבה, אני לא יודע.

56

מישהו שלא נראה חף מפשע באופן ייחודי – אתה כנראה צריך לירות בו

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

מה היו הוראות הפתיחה באש?

אם זה נראה לך כמו גבר, אז תירה. זה היה פשוט: אתה בשטח לחימה אחו שרמוטה, פוצצו את האזור הזה כבר כמה שעות לפני שאתה נכנס, אם יש שם מישהו שלא נראה חף מפשע באופן ייחודי – אתה כנראה צריך לירות בו.

מה זה חף מפשע?

אתה רואה שהוא מתחת 1.40 מטר, אתה רואה שזו בחורה. אתה שם לב מרחוק. אם זה גבר אז לירות.

אתה רואה שהוא מתחת

1.40 מטר, אתה רואה

שזו בחורה. אתה שם לב

מרחוק. אם זה גבר אז

לירות

יש שיקול למרחק מהבחות, אם הוא חמוש, אם הוא

לא חמוש?

כן, בטח. אני מדבר על טווח קרוב. אם זה מרחוק אז יש

לך זמן להבין מה אתה עושה. ברחוק אתה לא יורה ישר

כי יש לך זמן לדוות. אבל מה זה דיווח, זה אומר "קורקור

מ-3 מזהה שני מלוכלכים ב-400 מטר דרום-מזרח 'לשקר כלשהו', פותח באש". הוא אומר "חיובי".

בכניסה לבית יש נוהל מסודר?

זה מאוד תלוי מקרה, אבל בגדול הכוונה היא להפעיל הרבה אש כי זה לא יהודה ושומרון, אתה רוצה למצוא חתיכות של אנשים בפנים. ככה בגדול מנהלים את זה. חוץ מזה, בדרך כלל D9 (בולדוזר משוריין) בא, מוריד קיר של הבית ונכנסים דרך הקיר.

57

לא סגורים על מה זה היה ואם לא הורידו שם משפחה

יחידה: לא לפרסום · דרגה: סמ"ר · אזור: צפון רצועת עזה

היו כמה זיהויים. עצם שחור זו בתוך הבית, "שחור" הכוונה היא [לעצם] הם. הייתה הרבה עבודה על להשיג גורם אש שיכווין עליו. הכוונה עליו כלי טיס. אחרי זה זיהו אמכולנסים באזור ואיזושהי התקהלות. החייל והקצין ממש לא [היו] סגורים על מה זה היה ואם הם לא הורידו שם משפחה. וגם היה אחרי זה בחדשות על חמישה הרוגים בשכונה שם. אי-אפשר לדעת, לא באמת יודעים בוודאות, אבל היכולת להפליל שזה חמוש, מישהו שמאיים – לא הייתה קיימת. היה ברור לכולם שהיא לא קיימת, והיה ברור לכולם שזה שטח אפור שאתה אומר לעצמך "יכול מאוד להיות שזה בן אדם תמים". אם זה בן אדם תמים, מה הוא עושה שם? יכול להיות שעוד רגע הוא יוציא משהו ויאיים על חייל שנמצא שם בשטח, זה ברור לגמרי שזו הסיטואציה שם. הדילמה הזו קיימת לכל אורך המבצע. אתה לא יודע מי תמים ומי לא, ויש מקרים שלעולם לא ידעו. זה היה זיהוי מאוד משמעותי במובן הזה.

עצם שחור זז בתוך
הבית, "שחור" הכוונה
היא ל(עצם) חם. הייתה
הרבה עבודה על להשיג
גורם אש שיכווין עליו.
הכווינו עליו כלי טיס.
אחרי זה זיהו אמבולנסים
באזור ואיזושהי התקהלות

מה היה המרחק של הזיהוי מהכוחות בשטח?
 לא יודע. ידענו ששם יש כוחות, היית רואה מגננים של
 טנקים (מתחם סוללות עפר שבו מתמקמים הכוחות)
 פה ושם, אבל זה לא שהיה עדכון מפורט של איפה יש
 כוחות ומה המרחקים בינם לבין זיהויים. אתה מאמת
 מול חמ"לים ששם ספציפית אין כוח [צה"ל], מעלים את
 הדברים לגדוד, הגדוד אמור לשרך לך כוח אש מהאוגדה,
 שם נסגר המעגל. לקח הרבה זמן עד שהתייחסו לדיווח
 הזה, בגלל זה לקח איזה שעותיים.
 ואחרי שעותיים מה קורה?

עולים [מולנו] כדי לקבל פרטים מדויקים, הכוונה של נ"צ, חלון, קומה. זה הירי הכי
 מדויק שיכול להיות. ואז הפגיון, ראו פגיעה.

58

נפגעו המון המון אנשים חפים מפשע

יחידה: לא לפרסום • דרגה: רס"ל • אזור: העיר עזה

כשראיתי מה נעשה שם זה היה קצת שוק כי באמת הוטלה שם כמות עצומה של
 ארטילריה, לא רק פצצות קרב, ולי אישית זה היה קשה. נהרגו לנו שם לא מעט חיילים
 [העד מתייחס לאירוע שבו נהרגו שבועה חיילים מפגיעת רקטה בנגמ"ש צבאי], זה צד
 אחר, והצד השני זה שהפעלת האש [באירוע הזה] הייתה תחושה של איבוד עשתונות,
 ואחרי שזה נגמר ממשיכים להילחם כרגיל. החוסר פרופורציות של הלפני ואחרי – יש
 שיגידו שזה מובן, אבל התפיסה שלי שגם שאתה נלחם אתה לא יכול לאבד פרופורציות.

על מנת לחלץ את מי שנשאר יצרו מסך של אש כדי למנוע מעוינים להגיע לאזור. באירוע הזה נפגעו המון המון אנשים חפים מפשע. לעתים, כמו במקרה הזה, אין לך זמן לוודא יותר מדי [שאזרחים התפנו], ולמרות שבאירוע הזה אני חושב שהאוכלוסייה האזרחית הוזהרה לצאת מהשכונה – היו שם אנשים. אני לא יודע להגיד לך אם ידענו שהיו שם אנשים, אבל עובדתית היו שם אנשים.

59

אמרו לנו "הדבר הכי מוסרי בעולם זה שאם אתה מרגיש איום – אתה תירה לשם"

יחידה: שריון • דרגה: סמ"ר • אזור: דיר אל-בלח

אם אתה רואה דמות או בן אדם בחלון של בית, מה אתה אמור לעשות?
יורים באותה שנייה. התותחן מרווח למפקד או מישהו אחר, אבל כל מי שמזהה מרווח
ישר למפקד והוא בדרך כלל מאשר.

אתם פורקים בלילה, פתאום אתה מזהה בן אדם בחלון במרחק של 250 מטר. מה
קורה?

אני מרווח למפקד. זה תלוי במרחק, בכמה משתנים, אבל [אני נותן] או פגז או צרור.
זה קרה המון פעמים. תותחן מחפש, הוא יודע גם שמצפים ממנו בסופו של דבר למצוא
אנשים בחלון. הוא אומר "זיהיתי שם בחלון", המפקד מסתכל אתו. מסתכל, מוודאים ואז
הוא אומר "אתה רשאי" והם יורים. זה היה ברור לכולם שאין אזרחים. רק ביום האחרון
נתקלנו פעם ראשונה באזרחים. לא זיהינו יותר מדי אנשים חוץ מפעם ב- ראש בחלון.

חיל האוויר הזהיר [אותם] מראש, וזה היה ברור שהאזור נקי. מי שבאזור הזה למרות שהוא נקי, זה כמעט בוודאות יהיה לוחם. הוא לא יהיה חף מפשע, והסיכון הוא משמעותי מספיק בשביל לירות עליו מיד. זה גם מה שהמפקדים אמרו לנו, הקצינים, גם הגבוהים וגם הזוטרים. אמרו לנו "בסופו של דבר הדבר הכי מוסרי בעולם זה שאם אתה מרגיש איום אתה תירה לשם כי הסיכוי שזה יהיה אזרח הוא מאוד קטן" כי כולם התפנו משם.

60

לא בוחלים בשום אמצעים

יחידה: חי"ר • דרגה: סגן • אזור: רפיח

אני מבין שהייתה היתקלות לפלס"ר, שיש כנראה שני הרוגים ואחד חטוף. ואז מתחיל בלגן שלם. ברגע שמוכרו "נוהל חניבעל" בקשר, יש לזה השלכות. יש תכנית אש שנקראת "תכנית אש חניבעל", יורים לכל מקום חשוד שציר מתחבר אליו. לא בוחלים בשום אמצעים. נורו אלף פגזים באותו יום שישי בבוקר, על כל צומת מרכזית. כל [ציר] טנצ'ר (המשכו של כביש 4 ברצועת עזה) הופצץ. חיל האוויר תוקף במקומות בתוך רפיח העיר, מקומות שאנחנו יודעים שאלה פעילי חמאס. אם זה נפל שם על בתים, אני בטוח שכן. זה היה משהו מאוד מאוד חזק, האירוע הזה. אחרי שביום שישי בבוקר נורו אלף פגזים לאזור, אני ראיתי את [ציר] טנצ'ר מוחרב. באמצע הכול שבור לגמרי.

כמה זמן נמשכה ההפגזה הזאת?

שלוש שעות.¹

1 הערת עורך: כתוצאה מהפצצת צה"ל ברפיח נהרגו בין 41 ל-150 פלסטינים, רבים מהם אזרחים.

61

חלום רטוב של כל נהג טנק, לדרוס מכונית

יחידה: שריון · דרגה: סמ"ר

זה פחות או יותר חלום רטוב של כל שריונר, כל נהג טנק, לדרוס מכונית. אני אישית יצא לי לעשות את זה. בלילות הראשונים יחסית ביצענו התקפה לכמה בתים שהיה שם מודיעין, ובאמת אחר כך גילינו שהיו שם שני משגרי נ"ט שהשמדנו. בדרך חזרה, ממש כמה עשרות מטרים אחרי שפנינו, הסתובבנו, ראינו מכונית עומדת בצד הדרך, כבר חצי הרוסה, לא משהו חדש. שאלתי את המפקד שלי אם אני יכול לעבור עליה אז הוא אישר לי, הוא אמר לי "תדע שסתם יהיה חבל לך לנקות את זה מהזחל אחר כך", ובאמת ביום האחרון היינו צריכים לנקות הרבה לכלוך.

המ"מ אישר את זה?

לא, המט"ק (מפקד טנק). זה לא משהו שצריך לאשר, לא כמו ירי שאני צריך לבקש אישור. שאלתי את המט"ק אם אפשר שנייה לעלות על המכונית, היא גם ככה עמדה. עם זחל אחד עליתי על המכונית, שלמען האמת לא מרגישים שום הברל. אפילו לא הרגשנו שעלינו על זה, עד כדי כך שחשדתי שאולי באמת לא עליתי עליה. זה היה די מגניב בסופו של דבר, לא הרגשתי צער או משהו, שעשיתי משהו לא תקין. הרכב היה קצת הרוס, השכונה הזאת – הרגע תקפנו אותה והיה שם קרב, אז לא היה נראה לי "טוב, מישהו עכשיו יצטרך את המכונית הזאת".

זה פחות או יותר חלום רטוב של כל שריונר, כל נהג טנק, לדרוס מכונית. אני אישית יצא לי לעשות את זה

62

בסופו של דבר השמדנו שם לפחות שכונה אחת

יחידה: נח"ל • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

איך נכנסים לבית?

השכונה שאתה מגיע אליה, היא מראש מטהרת. זאת אומרת שיש לך תצפיות שאומרות שהיא ריקה ויש הפצצה של מקומות ספציפיים בתוך השכונה. הטקטיקה הזאת גם עבדה - עובדה שלא ראינו לאף מחבל את הלבן של העיניים. הדבר השני - מגיעים קרוב לבית ועושים עליו ריכוך, שזה כולל בדרך כלל טנקים, ואם לא טנקים אז טילים

הכוחות בדרך כלל יורים
לפחות פגז אחד לפני
שנכנסים [לבית] או
מטדור או לאו (רקטות
נגד טנקים), שבמידה
ויש שם מישהו - הוא
לא יהיה שם כשאנחנו
מגיעים, בדרך זו או
אחרת. ואז נכנסים לבית,
פותחים את הבית עם אש

של הכוחות, טילי כתף ומטולים (נשק היורה רימונים),
 דברים שהתפוצצו בתוך הבתים.
מנקים יורים מקלעים או פגזים?
 פגז. הכוחות בדרך כלל יורים לפחות פגז אחד לפני
 שנכנסים [לבית] או מטדור או לאו (רקטות נגד טנקים),
 שבמידה ויש שם מישהו - הוא לא יהיה שם כשאנחנו
 מגיעים, בדרך זו או אחרת. ואז נכנסים לבית, פותחים
 את הבית עם אש, הרבה פעמים גם עם הרבה רימונים.
 כל חדר שאתה פותח אתה פותח אותו עם אש, תלוי
 בכוחות באזור, אתה לא רוצה לירות על כוחות שלך אז
 אתה לא יורה לכיוון שלהם. עובר חדר חדר, מנקה את
 הכול. אם יש חדר נעול בדרך כלל אתה פותח את זה עם [מטען] חבלה כלשהו או עם
 רימון. אנחנו בבית להיא פוצצנו עם מטענים קטנים על כל דלת, [עם] חלק של מסגרת
 פריצה (מסגרת המורכבת מחוליות מלאות חומר נפיץ המשמשת לפריצת קירות). אתה
 לוקח פרק אחד, מצמיד אותו לדלת, לא משאיר ממנה הרבה, מעיף אותה פנימה ואז
 פותח את החדר. או עם רימון, שזה עשינו בבית חאנון למשל. מניחים רימון ליד הדלת,
 לוקחים הרבה אחורה, הרימון מעיף את הדלת קיבינימט ובזה זה מסתכם.

באיזו תחושה אתה יוצא מהמבצע?

מורכב. שמח זה לא, אבל בהרגשה טובה, בעיקר מזה שאף אחד מהגרוד שלי לא נפצע
 בצורה רצינית. שמח זה לא הביטוי כי בסופו של דבר השמרנו שם לפחות שכונה אחת.
 כשאתה מתמקם בבית, הבית לא נשאר כמו שהוא. אתה פותח דלת אחורית עם פטיש,
 אתה מבצר את הבית, בדרך כלל יורה בהרבה מקומות רימונים. אתה מרים סוללה של
 עפר לפני הבית עם D9 (בולדור משוריין) בשביל להגן מטילים, ואתה מוריד את הבית
 הקרוב בשביל להוריד מהסיכונים ומפנה מאחורה ומקדימה.

איך אתה מוריד את הבית הקרוב?

D9, זה מוריד את הבית הקרוב. בדרך כלל כשהפלוגה מתמקמת בתוך כמה בתים באזור,

מורידים חלק מהבתים המאיימים בטווח הקרוב. מקום שהגרוד היה בו לא נשאר עומד על תלו, לפחות לא בצורה גבוהה.

63

תשמע, תן עוד אחד פה. כאן, נפיץ

יחידה: חי"ר · דרגה: סגן

התפקיד שלי זה לקחת את השטח, לראות מה מאיים על [הכוחות] וליצור אותו כמטרה. מתי נפעיל, איך נפעיל, זה בהתאם לנוהלי פתיחה באש, בהתאם למצב, בהתאם למודיעין הנקודתי בזמן ההוא. בסופו של דבר אתה גם מאשר את זה אצל המפקד שלך שהוא בן אדם תכלס עם הרבה יותר ניסיון והוא הסמכות העליונה ביחידה, והוא אומר לך "תשמע, אני רוצה גם פה, גם פה, גם פה [מטרות]". בדרך כלל מה שהמפקד עושה זה מוסיף לך עוד חמש - עשר מטרות על מה שאתה עשית, מאשר לך את כל מה שאתה עשית וזהו. כשהמפקד מוסיף לך נקודות, זה אחרי שהוא עשה את החישובים של מרחק הביטחון מאזרחים?

לא, לא. המפקד אכפת לו מהביטחון של החיילים שלו ולא אכפת לו משום דבר מקצועי. הוא רואה משהו שמאיים, לא משנה מאיזו סיבה, הוא אומר לך "תוסיף מטרה פה, אחרי זה נאשר אותה". ההיגיון של מפקד הוא שאני לא רוצה שהדבר הזה יאיים עלי. ברגע שהדבר הכי קטן מאיים עלי אני מעיף את זה. ואני יודע שאם אני אכנס שם לקרב, המטרה תהיה כבר מסומנת ואני אגיד בקשר שמאיימים עלי משם. זאת אומרת, זה היגיון של מפקד.

והוא אומר לך "תשמע,
אני רוצה גם פה, גם פה,
גם פה [מטרות]". בדרך
כלל מה שהמפקד עושה
זה מוסיף לך עוד חמש -
עשר מטרות על מה שאתה
עשית, מאשר לך את כל
מה שאתה עשית וזהו

השקף הכי רציני [שעשיתי] היה בכניסה. ואז אתה מכין בעצם נקודות, באתי למפקד והוא אומר לי "תשמע, תן עוד אחד פה. כאן, נפיץ (מטרה לתקיפה בתחמושת נפיצה)".

מה יש שם?

כלום. פשוט להרחיב. אני מביא שקף כזה למפקד והוא אומר לי "תשמע, אני רוצה גם פה קו נפיץ". ואתה עושה פה קו נפיץ או שאתה עושה מטרה נקודתית, ואז הוא אומר לך "טוב, אני רוצה כמה שיותר, הכי הרבה". המפקד מקבל שקף כזה ואומר לך "תשמע, זה קו ראשון, אני לא יכול לקחת שום סיכון בקו ראשון של בתים, שים על אלה נפיץ".

היה לו מודיעין על הבתים האלה?

לא, לא, אין לו מודיעין. המפקד מסתכל, "אני נכנס פה עם החיילים, ואני רוצה להוציא את כולם החוצה בסוף המלחמה." החטיבה [שעובדת] עם המודיעין צמוד צמוד, צריכה לאשר לך או לא לאשר לך (את המטרות). בסופו של דבר הם [החטיבה] שולטים, לי אין תותחנים, הם שולטים. היה גם הרבה פעמים שהם ביטלו נניח דברים, ביטלו עניינים. אבל בגלל עומס העבודה והטירוף והלחימה והפצועים, אז אתה [בחטיבה] מקבל שקף, יאללה, מעביר אותו. כאילו הכול רשום וישר מזינים במערכת "זה המטרות", דנה 1, דנה 2 (שמות של מטרות).

64

כשבנק המטרות מתרוקן

יחידה: לא לפרסום · דרגה: לא לפרסום

אתה יודע באיזו רמה פעיל צריך להיות כדי שהבית שלו יהיה מופלל כ"בית פעיל"?
לא, וזה תלוי בשלב בלחימה.

כשבנק המטרות מתרוקן דרג הפעילים שאת הבית שלהם תוקפים יורד?
לחלוטין. אתה הרי מתחיל את הלחימה עם בנק מטרות מאוד מסודר שאספת לאורך

אתה הרי מתחיל את
הלחימה עם בנק מטרות
מאוד מסודר שאספת
לאורך זמן, ויש גם תאים
שהמטרה שלהם זה
לייצר מטרות בזמן אמת.
כשמתחילות להיגמר לנו
כבר (המטרות) אז אנחנו
פתאום מתחילים לעלות
במטרות מבחינת הנזק
האגבי, ופחות ופחות
שמים לב לזה

זמן, ויש גם תאים שהמטרה שלהם זה לייצר מטרות בזמן אמת. כשמתחילות להיגמר לנו כבר (המטרות) אז אנחנו פתאום מתחילים לעלות במטרות מבחינת הנזק האגבי, ופחות ופחות שמים לב לזה, אבל יש גם כל מיני ניסיונות לאסוף מודיעין שהוא ספציפית כדי ליצור מטרות חדשות שזה למשל מהם אזורי הירי, סטטיסטיקות על מאיפה נורות רקטות, מאיפה נורים פצמ"רים. זה מאוכן (המיקום מחושב) בצורה די מדויקת ומנסים להבין לפי זה איפה סביר שיש תשתיות שיגור. ואז אתה אומר "אוקי, אני אתקוף את תא השטח הזה בגלל שמשם כל בוקר בשבע משגרים 10 פצמ"רים". אבל אין שום מידע על זה שיש שם אנשים שמשגרים, זה שהם באים לשם לא אומר כלום על תא השטח הזה? נכון מאוד.

ועדיין זה יחשב למטרת שיגור כאילו?

ייתכן, כן.

65

הוא נמצא באזור קרבות - דמו בראשו

יחידה: חרמ"ש · דרגה: סמ"ר · אזור: דיר אל-בלח

מה זה תצפיתנים?

יש מקומות שאנחנו יודעים שלא אמורים להיות בהם אנשים ואם אתה רואה שם מישהו,

גם אם אין עליו נשק, קוראים לו תצפיתן. יכול להיות שמאחורה יש לו רובה צלפים והוא צלף בכלל, אבל אנחנו קראנו לזה תצפיתן כי לא ראו עליו כלי. הבן אדם הזה מבחינתנו מחבל לכל דבר. הוא מנחה כוחות, מנחה מרגמות, אוסף מידע על איפה אנחנו ישנים. צריך משהו בשביל להפיל אותו או שעצם הנוכחות שלו היא הפללה?

עצם הנוכחות שלו באזור קרב. אם אתה רואה מישהו הולך ברחוב והוא סתם הולך ברחוב ואתה מבין שזה משהו לא רגיל – אתה לא ישר יורה עליו, בעיקר אם אין עליו כלי, אין עליו מעיל גדול. זה מה שאמרו לנו. אתה רואה מישהו בחלון של בית, במקומות שולטים, מסתכל, מביט – זה תצפיתן. מבחינתנו זה יעד לכל דבר. הוא נמצא באזור קרבות שדי ברור שהוא אזור קרבות, מפציצים שם, קיבלו התרעות יומיים מראש לצאת. הוא אויב, דמו בראשו. אתה רוצה לקחת סיכון לחיים שלך שיש לו רובה צלפים מאחורה ועכשיו הוא מסתכל? לא, אני לא לוקח את הסיכון. מזהה בן אדם בחלון במקום שהוא לא אמור להיות בו – [הוא] מופלל.

אני אומר את זה בבירור.
לא הייתי מסכן את החיים שלי על שום בן אדם כזה במקום שידוע שהוא אזור קרבות. אתה רואה אישה בהיריון, אפילו שאישה בהיריון זה דבר שיכול להתפוצץ עליך, אתה בכל זאת בן אדם אנושי שלא ישר יזרוק עליה רימון. יש היגיון. אבל אתה רואה גבר, שנות ה-20-40, שזה ממש מובהק – אתה לא מתבלבל

ואז אתה מכווין אליו איש?

כן. אם זה היה בית לידי אני הייתי ישר נותן מענה. הבעיה [היא] שהטוחים שאני יעיל אליהם עם M16 וכוונת הם לא ענקיים, אז הכווננו כוחות. אם אני הייתי רואה דבר כזה – ישר משחיל אותו. בלי להתבלבל. אני אומר את זה בבירור. לא הייתי מסכן את החיים שלי על שום בן אדם כזה במקום שידוע שהוא אזור קרבות. אתה רואה אישה בהיריון, אפילו שאישה בהיריון זה דבר שיכול להתפוצץ עליך, אתה בכל זאת בן אדם אנושי שלא ישר יזרוק עליה רימון. יש היגיון. אבל אתה רואה גבר, שנות ה-20-40, שזה ממש מובהק – אתה לא מתבלבל.

66

בוא ניכנס בהם

יחידה: גבעתי · דרגה: סגן · אזור: רפיח

המשפט שמנחה הרבה מאוד אנשים זה "בוא ניכנס בהם". אתה יכול להבין שזה משם. "בוא ניכנס בהם". יש הרבה אנשים שהיו אתי במילואים שם שהם לא חסים כל כך על... מניע אותם אך ורק לשמור על החיילים שלהם, המשימה, מניע אותם שצה"ל ינצח. בכל מחיר. והם ישנים טוב בלילה. הם שלמים מאוד עם זה. זה לא אנשים שמחפשים רק להרוג כל היום. ממש לא. אבל הם לא מפחדים להרוג. לא רואים בזה משהו רע. זה גם שכרון כוח, זה הרבה דברים. אני חושב שמ"צוק איתן" יש הרבה מה ללמוד בנושא עבודה עם אזרחים ואיך זה עובד. יש שם הרבה אנשים שממש שונאים ערבים. מאוד מאוד שונאים ערבים. אתה רואה שנאה בעיניים.

67

חיי חיילנו קודמים לחיי אזרחי האויב

יחידה: חרמ"ש · דרגה: סמ"ר

[כוחות] הנרסה פוצצו המון בתים, גם כשהיינו שם. וגם כאן נשאלת השאלה מה התועלת המבצעית אל מול המחיר. יש כל מיני שיקולים ללמה לפוצץ בית. אחד השיקולים הוא למשל כי אתה רוצה לעשות הגנה מאיזשהו בית. יש בית שמסתיר את שדה הראייה, [ואתה רוצה] לחשף את השטח כדי שיהיה קל יותר לעשות הגנה.

עשיתם את זה?

לא אנחנו פוצצנו את הבתים אבל הפלוגה עשתה את זה, המג"ד והמ"פ מחליטים על זה. לפעמים פוצצנו את הבית כשחשבנו שיש מטען שם, אבל אני חושב שפוצצו כמעט את כל השכונה בסופו של דבר. יש שיקולים אחרים: "חמאס

יעשה שם עמדת תצפית או בוא נפוצץ את הבית" או משהו כזה. אני חושב שהייתה הצדקה מבצעית לפוצץ בתים, אבל המדיניות היא קצת קלה על ההדק. יש את הסטיקר הזה שהיה רשום בזמן המבצע, "חיי חיילנו קודמים לחיי אזרחי האויב". זו המדיניות כי כל הדברים האלה באמת עוזרים לשמור על חיי חיילי צה"ל, ואז השאלה היא מה הגבול או איפה אנחנו מסכנים את חיילי צה"ל בגלל ערכים מסוימים, בגלל אתיקה. זו שאלה גדולה. אם אני כמפקד צריך לכבוש את בית 22 וברוך יש בית קטן, 21, וה-D9 (בולדוזר משוריין) יכול לחשף אותו כדי שלא יהיה עליי סיכון... זו לא הייתה החלטה שלי אבל זה מצב המאזניים. או שלא מחשפים אותו והוא מסכן אותי או ש...

אני חושב שהייתה הצדקה
מבצעית לפוצץ בתים,
אבל המדיניות היא קצת
קלה על ההדק. יש את
הסטיקר הזה שהיה רשום
בזמן המבצע, "חיי חיילנו
קודמים לחיי אזרחי
האויב". זו המדיניות
כי כל הדברים האלה
באמת עוזרים לשמור
על חיי חיילי צה"ל, ואז
השאלה היא מה הגבול או
איפה אנחנו מסכנים את
חיילי צה"ל בגלל ערכים
מסוימים, בגלל אתיקה.
זו שאלה גדולה

68

בסופו של דבר יכול להיות שיש בן אדם זקן שקשה לו להתפנות

יחידה: חרמ"ש · דרגה: לא לפרסום

באחד הצהריים של יום ראשון הלכנו לאבטח טנק שהיה תקוע בשטח. החלפנו מחלקה אחרת שככל הנראה ירו עליהם מהאזור, הם לא זיהו בדיוק, משהו שנשמע כמו נשק קל. הם השיבו אש לאזור אבל הם לא בדיוק ראו ואז אחד החיילים זיהה [דמות] בבית בתוך השכונה, בתוך הגזרה שלנו. ידענו שזה לא כוחותינו. הוא חשב שהוא זיהה תנועות מתוך בית, אי-אפשר לדעת. חייל שהוא מצד אחד מאוד ערני, מצד שני אולי יותר מדי ערני. גם לשם הכווננו טנק.

באותו רגע יורים עליכם או על כוחות ההנדסה שעוברים אתכם?

לא. זה היה לקראת ערב, לקראת דמדומים אולי. הקצין שלי הכוויין את הטנק. אבל לחייל וגם לי קל לשמוע את ההוראה "מי שמזהים הוא אויב". [זו] הוראה שהיא נוחה.

ההצדקה שעומדת מאחוריה היא שצה"ל גם חילק מאות

בגלל שעוצמת האש

גדולה יוצא שהחייל

כמעט לא נפגש בדילמות.

זה מוריד את הדילמה

מהחייל

אלפי כרוזים של אזהרת התושבים וגם עשה טלפונים או בדרכים שלו לפנות את האוכלוסייה. בתוספת לזה, לפני שאנחנו נכנסים לשם יש ירי אזהרה של תותחנים שלא מדויק על מטרות, אלא כעוד אמצעי להזהיר תושבים. יורים בשטחים פתוחים כדי להזהיר, ואחר כך יורים על האיתורים (מבנים שסומנו כמטרות אפשריות

לירי) עצמם. גם השריון, לפני שאנחנו נכנסים פנימה עומד על קו עמדות ומפגיז. הבעייתיות עם כל הדברים האלה היא שבסופו של דבר יכול להיות שיש בן אדם זקן שלא יכול, שקשה לו להתפנות. בגלל שעוצמת האש גדולה יוצא שהחייל כמעט לא

נפגש בדילמות. זה מוריד את הדילמה מהחייל. ככל שנכנסים עם פחות עוצמת אש תהיה יותר אוכלוסייה אזרחית, יהיה יותר אויב והרבה יותר דילמות ברמת החייל אם כן לירות או לא לירות. אישה, ילד, נער...

69

הישג לפני הפסקת האש

יחידה: לא לפרסום · דרגה: לא לפרסום · אזור: צפון רצועת עזה

באופן כללי, בהתחלה היה יותר קשה להפלייל ובאופן טבעי, בזמן קרב קשה, באזור שנלחמים, מספיק שאנחנו מבינים שיש מודיעין על בית כלשהוא, פחות [מודיעין] מבררך כלל, זה מספיק כדי לירות עליו או כדי להגיד להם [לכוחות הקרקעיים] לירות על הבית. בשכונת הסביבון [בבית חאנון] למשל, הייתי אומר שחצי מהבתים נמחקו. בבית חאנון היו קרבות ובמהלך הקרבות נפגעו אנשים ומצאו שם כמה מחסני אמל"ח (אמצעי לחימה). ואז היה לילה שבו התקדמו לקרב ונסוגו, וכשנסוגו אז מטוסי קרב תקפו את הבתים שמלכתחילה מצאו בהם את מחסני האמל"ח.

חוץ מהמטרות האלה היו הבתים של המג"דים והבתים של המ"פים [של החמאס]. היו מטרות שונות שהותקפו במטוסי קרב באותו לילה, כשהכוחות הקרקעיים נסוגו אז פשוט חיל אויר תקף אותם.

מתי תקפו את זה?

6-7 בבוקר. לפני הכניסה של הפסקת האש.

למה דווקא אז ולא לפני אם המודיעין היה קיים?

לתת פגיעה משמעותית, הישג לפני הפסקת האש. זה עצוב אבל ככה מתנהלים הרברים.

היו מטרות שונות
שהותקפו במטוסי קרב
באותו לילה, כשהכוחות
הקרקעיים נסוגו אז פשוט
חיל אויר תקף אותם

70

השיח הוא שיח גזעני. השיח הוא שיח לאומני

יחידה: אוגדת עזה · דרגה: סגן

בשונה ממבצעים קודמים, אתה מרגיש שיש הקצנה בדרך שבה מתנהל כל האירוע הזה. השיח הוא שיח מאוד מאוד ימני. לצבא כמובן יש אויבים מאוד ברורים, זה הערבים

וזה חמאס. זה מאוד דיכוטומי. יש מעורבים ויש בלתי

מעורבים, זה מה שיש. אבל עצם העובדה שקוראים

להם בלתי מעורבים ולא אזרחים, וקהות החושים הזאת

מול המספרים המאמירים של הרוגים מהצד הפלסטיני,

וזה לא משנה אם הם מעורבים או בלתי מעורבים,

הכמות הבלתי נתפסת של ההרוגים מצד אחד, כמות

ההרס הבלתי אפשרית, ההתייחסות לחוליות ואנשים

כמטרות ולא כדבר חי – היא דבר שמדאיג אותי. השיח

הוא שיח גזעני. השיח הוא שיח לאומני. השיח הוא

שיח אנטי שמאלני. זאת אווירה שמאוד מאוד מפחידה

אותי, וזה מאוד מורגש כשאתה בפנים. כשאתה בתוך

מבצע זה מוקצן. הלכתי בבסיס ופקידה אחת אומרת לי

”מעולה, תכנסו באימאימא שלהם, תהרגו את כולם”.

אתה אומר [לעצמך] יאללה ילדים, אומרים מה שהם

אומרים, אבל הם אומרים כי משהו מאפשר להם

להגיד את זה. אם היא הייתה יחידה שאומרת את זה

הייתי אומר טוב בסדר, אבל כשכולם מתחילים להגיד כאלה דברים...

הלכתי בבסיס ופקידה
אחת אומרת לי "מעולה,
תכנסו באימאימא שלהם,
תהרגו את כולם". אתה
אומר [לעצמך] יאללה
ילדים, אומרים מה שהם
אומרים, אבל הם אומרים
כי משהו מאפשר להם
להגיד את זה. אם היא
הייתה יחידה שאומרת
את זה הייתי אומר טוב
בסדר, אבל כשכולם
מתחילים להגיד כאלה
דברים...

71

ירו כמו שעושים בהלוויות, רק עם פגז ועל בתים

יחידה: שריון · דרגה: סמ"ר

ביום שבו נהרג החבר מהפלוגה, המפקדים באו אלינו וסיפרו לנו מה קרה. אחר כך החליטו לעשות מטח כבוד, לירות שלושה פגזים. אמרו "זה לזכרו של ***". לי זה הרגיש מאוד לא תקין, מאוד בעייתי.

מטחים של מה?

מטח פגזים. ירו כמו שעושים בהלוויות, רק עם פגז ועל בתים. זה לא היה באוויר. פשוט בחרו, המט"ק אמר "תבחר את הבית שיהיה הכי רחוק, שזה יפגע בהם הכי הרבה". מין נקמה. ירינו על אחד הבתים. בסופו של דבר אתה רואה מולך גוש בתים אז המרחק לא באמת משנה כל כך.

שלושה פגזים לאותה נקודה?

כן. אני לא זוכר בדיוק את השעה אבל זה היה לקראת שקיעה.

72

חשמל ומים אין. גם עמודי חשמל הורידו

יחידה: חרמ"ש · דרגה: סמ"ר

איך נראה בית אחרי שאתם שוהים בו?

אני לא יודע באיזה היקף סביבנו זה היה ככה, אבל חשמל ומים אינן. גם עמודי חשמל הורידו, אבל נראה לי שכבר לפני לא היה חשמל. ה-D9 (בולדוזר משוריין) עבר ועמודי החשמל היו בדרך. אני לא יודע אם זו הייתה הוראה מפורשת או שזה תוצר לוואי. מהיום הראשון שנכנסנו לעזה לא היה חשמל וגם לא מים. היה בית שהיו שם שירותים שמשום מה פומה (נגמ"ש) או מרכבה ממש הפיל קיר, שבר את השירותים שעברו. היינו שם והיה מלוכלך, השטיחים וכל הבלגן שעשינו שם. בבית אחר שברנו את החלון כשנכנסנו והיו מלא חורים של מק"כים (מקלע כבד), המקרר נורה. היו נקודות חשודות אז ירו במקררים.

חשבו שמישהו יכול להסתתר בתוך המקרר?

או לשים שם חומר נפץ. אזור שהיו בו שמיכות גם ירו, הארונות היו עם סימני כדורים בתוכם. חלונות שבורים, דברים כאלה בעיקר. רשתות הסוואה לא היו לנו כי הן היו על הנגמ"ש שיצא החוצה, אז לקחנו כל מיני וילונות והדבקנו למעלה ומתחנו אותם וזה היה

[עמדת] התצפית.

73

פתאום גם הווילה של הנייה עפה באוויר

יחידה: לא לפרסום · דרגה: סגן

היו תקיפות של "סמלי שלטון"?

סמלי שלטון, בהחלט. תמיד אוהבים את הווילה של הנייה (מנהיג החמאס ברצועת עזה), באיזשהו שלב ירו לשם. אגב, משאירים אותם הרבה פעמים לרגעים יותר מאוחרים כמשהו תודעתי יותר. זאת אומרת לא עושים לך את זה על ההתחלה בתוך הגל הגדול. הרבה פעמים מבודדים את זה לתוך איזשהו מקרה. אם הייתה עליית מדרגה מצד אחר, פגעו במשהו, עשו איזשהו פיגוע מאד גדול, אז פתאום גם הווילה של הנייה עפה באוויר.

74

אחר כך אנחנו נכנסים לרחוב הזה ובתים
שהיית אמור לכבוש פשוט לא קיימים

יחידה: חי"ר · דרגה: סמ"ר · אזור: צפון רצועת עזה

אני זוכר [שהפעילו] מטעני חבלה לטיהור צירי מעבר. אומרים לנו "תפסו מחסות, מפעילים את המטענים 100–150 מטר מאתנו". פתאום פיצוץ, לא שמעתי דבר כזה. נברשות נופלות ומשהו לא נורמלי, פטריית אש משוגעת, פשוט משוגעת. אחר כך אנחנו נכנסים לרחוב הזה ובתים שהיית אמור לכבוש פשוט לא קיימים. אין בית. [אתה] בא לעלות במדרגות ואתה עולה שתי מדרגות ואין יותר גרם מדרגות, זה ברמה אחרת של

חורבן. כשיצאנו עברנו בתוך כל עיי חורבות האלה שזה היה בית האנון, ואני ממש זוכר את זה. זה היה לפני שהייתה התקיפה האווירית על השכונה הזאת. פשוט לא האמנו, השאלה שכל הזמן שאלנו את עצמנו זה איך מתחילים לנקות את זה? ניסינו לחשוב מה יעבור על משפחה שתחזור עכשיו לבית שלה, ובמקרה הטוב נשאר מהבית שלה קצת רצפה ושני קירות. איך עכשיו מנקים את כל השטח מהחורבות? מי הולך לנקות את זה ואיך הולכים לנקות את זה.

75

אנחנו נכנסים למלחמה

יחידה: לא לפרסום • דרגה: סרן

בכל מהלך הזמן, לא עד הכניסה ולא בכניסה [הקרקעית לרצועה], לא היו הוראות פתיחה באש מוגדרות וברורות. הוראות פתיחה באש זה חלק מסדר הפעולות בנוהל הקרב, זה הדבר הראשון שמעבירים לכל פלוגה שנכנסת, ולא היה. לא אמרו מה ההוראות או שמה שאמרו לא היה ברור?

לא אמרו, לא נגעו בזה. כשהייתה שיחת מג"ד בערב הכניסה שאלו אותו מה הוראות הפתיחה באש, איך אנחנו מתנהלים, במי יורים ובמי לא. מה שהוא אמר, וזו הייתה גם האמירה הכללית – "אנחנו נכנסים למלחמה", כלומר למה שמתאמנים באימונים – לוחמה בשטח בנוי. צה"ל פיזר כרוזים והודיע לתושבים באזורים שאליהם אנחנו הולכים להיכנס שצה"ל נכנס, ומי שנשאר בשטח – דינו מוות. זאת הייתה האמירה. אני חושב שבתור חייל שעומד להיכנס זו אמירה מאוד מרגיעה. אל"ף, אתה רוצה לשמוע שצה"ל מזהיר את התושבים. בי"ת, הלחימה בעזה מורכבת מאוד בגלל שמצד אחד אנחנו [נכנסים] ומצד שני הרצועה כל כך קטנה שאין לתושבים יותר מדי לאן לברוח. אני

אומר שזה מרגיע בתור חייל כי אם אתה רוצה לדעת שכשאתה נכנס לבית אתה יכול לזרוק רימון או לא (כדי להגן) על החיים שלך, אתה מעדיף שתוכל לזרוק רימון. הוראות פתיחה באש מתייחסות גם לשאלה על מי אסור לירות. היו הוראות לגבי אזרחים או בלתי מעורבים?

זה מה שהיה חסר. לא הייתה התייחסות מלמעלה, של מג"ד למשל. חיכיתי [שזה] יוא מלמעלה, ולא הגיע. אני זוכר את עצמי באותו ערב מושיב את החבר'ה ואומר להם מה קורה במקרה של אזרחים. [הייתה] התייעצות של הקצינים על מה מגדירים לחיילים מהבחינה הזאת. [הגדרנו ש]הכניסה היא כניסה באש, כניסה לבית עם רימון - כמו שהוגדר - אבל בסופו של דבר אנחנו מפעילים שיקול דעת אם אנחנו רואים אישה או ילד. מפעילים שיקול דעת ולא יורים. ב"עמוד ענן" הכול היה נורא מהיר, תוך 36 שעות מרגע ההקפצה היינו על

הכלים, אבל אפילו בפרק הזמן הקצר הזה מישהו אמר לי "אתה קצין? קח", [ונתן לי] ערכה עם מפות וכל מיני חוברות ודפים מקצועיים של צה"ל, ובנוסף חוברת קטנה - הוראות להתנהגות עם אוכלוסייה אזרחית. בשנייה הזאת של ההתארגנות למכצע, זה אחד הפק"לים של המפקד. ב"צוק איתן" לא קיבלתי כזה דבר.

כשאתה נותן לחיילים את הוראות הפתיחה באש, אתם מפרים או סותרים את הוראות המוג"ד?

סתרנו את הוראות פתיחה באש, אבל אני חושב שמה שהגדרנו כהוראות מילא איזושהו ואקום. הוראות הפתיחה באש היו פחות או יותר שנכנסים למלחמה. תדרכנו את החיילים בעמדות, בתוך הבית, בהגנה. נתנו להם את הוראות הפתיחה באש מההיגיון הבריאי שלנו. אני חושב שהגדרנו שם נוהל מעצר חשוד (נוהל המכתיב ירי אזהרה לפני ירי

כשהייתה שיחת מג"ד
בערב הכניסה שאלו אותם
מה הוראות הפתיחה באש,
איך אנחנו מתנהלים,
במי יורים ובמי לא. מה
שהוא אמר, וזו הייתה
גם האמירה הכללית -
"אנחנו נכנסים למלחמה",
כלומר למה שמתאמנים
באימונים - לוחמה בשטח
בנוי. צה"ל פיזר כרוזים
והודיע לתושבים באזורים
שאליהם אנחנו הולכים
להיכנס שצה"ל נכנס, ומי
שנשאר בשטח - דינו מוות

לעבר חשוד), נוהל שסותר את ההוראה של "כל מי שאתם רואים – אתם יורים בו".

זו הייתה ההוראה בעצם?

בגדול, כן.

יורים על מנת להרוג?

כן.

76

הדבר היחיד שנשאר זה בית רופף

יחידה: חי"ר · דרגה: סמ"ר · אזור: צפון רצועת עזה

לפני הכניסה היו הרבה מאוד דיונים מוסריים: מה אנחנו כן עושים, מה אנחנו לא עושים. כשאנחנו נכנסים לבית, [אני] ישן במיטה? אני ישן להם על הרצפה? אני עכשיו נכנס ללחימה והדבר האחרון שמדאיג אותי זה אם אני ישן להם על המיטה. מה זה לישון להם על המיטה לעומת החיים שלי? נשמעו כמה קולות. כשעזבנו את הבית הראשון עמלנו לנקות אותו משהו כמו שלוש שעות כי הייתה איזושהי טענה שלא יראו שאנחנו שם כביכול, אבל גם מתוך פן מוסרי שאנחנו מנסים להחזיר את הבית לקדמותו כמה שאפשר. כשיצאנו החוצה רוב הבתים שהיינו בהם בכלל הופצצו, זה היה מצחיק באיזשהו מקום. היחס לבתים אחרים היה כבר שונה. אתה מבין שאין לך את הכוחות הנפשיים לעשות את זה, אין לך את הכוחות הפיזיים לעשות את זה, אין לך את הסבלנות לשמור על בית נקי. זו הייתה דילמה כשאנחנו מגיעים לבתים. אני זוכר תמונה שמאוד צרובה לי בראש. היה בית שנכנסנו אליו והשתכנו בו הרבה מאוד זמן וכבר ישבנו על הספות, אם נרטבה קצת הרצפה קרענו מזרון בשביל לנגב את הרצפה. בסופו של דבר משהו שהיה מאוד מסוכן זה המחלות. השתמשנו במה שהיה בבית. בסופו של דבר אתה צריך ללכת לשיירותים.

הייתם משתמשים בשירותים של הבית?

כן. אתה שם שקית וזורק. כשאתה קם באמצע הלילה אתה קצת יותר מזלזל, בסופו של דבר זו סיטואציה קשה נפשית ואין לך כוחות נפשיים, במיוחד כשמדובר בצרכים הבסיסיים שלך שזה פיפי, קקי ואוכל. אז לפעמים אתה מוצא את עצמך משתין באסלה ואתה יודע שבסופו של דבר אתה מציף אותה, ומי שיחזור חזרה לבית הזה יהיה לו מאוד קשה לסדר את הבית חזרה. אמרת קודם שאת הבתים שהייתם בהם פוצצו אחר כך.

כן. אחרי שכבר יצאנו שמעתי בוס. אני מסתכל ואני רואה הפצצה, אומרים לנו "כן, עומדת להיות הפסקת אש, אנחנו רוצים לתת את "הסיי האחרון" (המילה האחרונה) שלנו לפני שאנחנו עוזבים".

מי אמר לכם את זה?

כל מיני הרצאות של המפקד שלנו. ראיתי את זה מול העיניים שלי, זה היה קילומטר ממני. קשה לא להבחין בפצצה של חצי טון שנופלת על בית. ואחרי זה שלוש פצצות ואז אחרי זה חמש פצצות ואחרי זה עשרים. באמת, זה לא אפשרי לישון. באיזשהו שלב היה משהו משוגע שהדבר היחיד שנשאר זה בית רופף. זה אחרי שלושה שבועות, שבועיים. אחרי שבועיים זה עורר תגובה צינית, וזה לא יכל לא לגרור תגובה כזאת.

מה זאת אומרת תגובה צינית?

"אוי, עכשיו מפוצצים הכול, אוף, למה לא השתמשנו בספה הזאת, היא הייתה נראית כל כך נוחה".

לפני הכניסה היו הרבה

מאוד דיונים מוסריים:

מה אנחנו כן עושים,

מה אנחנו לא עושים.

כשאנחנו נכנסים לבית,

[אני] ישן במיטה? אני

ישן להם על הרצפה?

אני עכשיו נכנס ללחימה

והדבר האחרון שמדאיג

אותי זה אם אני ישן להם

על המיטה. מה זה לישון

להם על המיטה לעומת

החיים שלי? נשמעו כמה

קולות. כשעזבנו את הבית

הראשון עמלנו לנקות

אותו משהו כמו שלוש

שעות כי הייתה איזושהי

טענה שלא יראו שאנחנו

שם כביכול, אבל גם

מתוך פן מוסרי שאנחנו

מנסים להחזיר את הבית

לקדמותו כמה שאפשר

77

היה ברור שאם זה לא כוחותינו אז צריך לירות בהם

יחידה: לא לפרסום • דרגה: סרן

היה מקרה שבו חייל שהיה בעמדה עם משקפת זיהה תנועה של בן אדם מתוך בית שהיה במרחק, מעבר לגבול הגזרה של הגרוד. זה היה במקום שבו ודאי שזה לא כוחותינו, [בגזרה של] פלוגה של כוח אחר שהיו לידנו. הבנו שזה לא הם, אז ירינו. הקלעים שלנו ירו, ושתי דקות אחר כך הכווננו גם את המג"ד עם הטנק. הם פספסו את הפגז הראשון. איפה שהם לא פגעו, זה הלך מעל הבית. פגז שני ושלישי הם פגעו.

זה היה ביום או בלילה?

יום. [ואנחנו] לא חוטפים אש.

למה אתם מאשרים את הירי?

במסגרת ההוראות הלא מוגדרות, הלא ברורות. היה ברור שאם זה לא כוחותינו אז צריך לירות בהם. שתי דקות אחר כך אנחנו מדלגים לבית ושוכחים מה שקרה.

78

כולם רוצים להשתתף

יחידה: לא לפרסום • דרגה: סרן

אני אגיד לך משהו שהוא בעיניי מאוד מאוד מאוד בעייתי. זה קרה בכוחות שלנו, אבל

זה קורה בהרבה מאוד מקרים. ברגעים של שקט, ברגעים שלא נכנס הרבה מודיעין, ברגעים שלא כל כך מפגיזים מטרות, שיש הפוגה מכל סיבה שהיא, פתאום החמאס נהיה בשקט, פתאום הוא לא יורה הרבה כמו שהוא ירה – יש תמיד את הסימן שאלה: הוא עכשיו לא יורה כי הצלחנו לפגוע במטרה אסטרטגית?

ואנחנו מתחילים לחפור בתוך המודיעין שלנו, לראות אם קרה שם משהו ספציפי או שהוא מתספק את עצמו או שהוא באמת לוקח הפוגה כי אמרנו הפסקת אש והוא לוקח את ההפוגה. בזמן ההפוגה הזאת יבוא אליך קצין, לפעמים בכיר יותר לפעמים בכיר פחות, ויגיד "יש לנו רגע של שקט, בוא נראה איזה מטרות עוד לא הפגזנו, מה אפשר עוד להפיל, מה אפשר להפוך למטרות ודאיות, בוא נתחיל לעבוד על זה". ואז אתה מוצא את עצמך במוכן מסוים, ואני מאוד נזהר במה שאני אומר כאן, קצת אונס את עצמך לייצר עוד מטרות שיהיו מטרות איכות, מטרות טובות. בחלק מהמקרים זה לגמרי רלוונטי. פתאום יש שקט אז אתה יכול לנקות קצת את כל הרעש של החומר שנכנס ולהסתכל על חומר, לראות אם הוא באמת איכותי ואם אתה יכול ליצר ממנו מטרה או להבין

פאזל שלא הבנת עד עכשיו, הצלבה של מידע או כל דבר אחר. ולפעמים הכוחות כל כך רוצים להמשיך לירות או לייצר לעצמם עוד מטרות, שהרבה פעמים אתה עושה כל מיני כיפופים בשביל להגיד "כן, יכול להיות שאולי יש פה [משהו], וראינו בעבר שהיה, וייתכן ואולי – אם הבית ריק ויש לכם פצצה אז יאללה, תוריד אותה". זה נכון לכולם. כולם רוצים להשתתף.

לפעמים הכוחות כל כך
רוצים להמשיך לירות
או לייצר לעצמם עוד
מטרות, שהרבה פעמים
אתה עושה כל מיני
כיפופים בשביל להגיד
"כן, יכול להיות שאולי
יש פה [משהו], וראינו
בעבר שהיה, וייתכן ואולי
- אם הבית ריק ויש לכם
פצצה אז יאללה, תוריד
אותה". זה נכון לכולם.
כולם רוצים להשתתף

79

כולם מהמ"מ ומטה חרבנו בתוך סירים מתוך אידיאל מבצעי אנא עארף

יחידה: חי"ר · דרגה: סמ"ר · אזור: צפון רצועת עזה

אני חושב על המשפחה המסכנה שכל הפלוגה הרובאית הפכה את הגג שלה לשירותים
ציבוריים, איזה באסה זה.

מה זה הסיפור הזה?

צריך לחרבן בסופו של דבר, ובהתחלה לא הביאו לנו את השקיות ששמים בקסדה שזה

נורא לא נוח, אז אחד החבר'ה מצא כיסא פלסטיק

פשוט של בית ספר, הבריג החוצה את המושב והכיסא

הזה התנייד ממקום עם צל למקום עם צל אחר. כל

הגרוד שלשל והקיא. חשבתי איזה באסה זה לחזור

ולגלות שהשירותים שלך סתומים ובחצי מהסירים

שלך במטבח יש חרא. כל הגג שלך מלא בחרא, בגינה

שלך יש חרא.

אנשים חרבנו בסירים?

כן. היו הרבה חילוקי דעות בתוך המפקדים על הסיפור

הזה. הגענו בשלב מסוים לבית שהגז בו פעל. כולם

דבר ראשון חשבו "בוא נכין קפה". אז היה ויכוח מאוד

מאוד לוהט בין המפקדים בפלוגה האם זה לגיטימי או

לא לגיטימי להשתמש. היו מפקדים שחשבו שזה כן

לגיטימי להכין קפה מפנינג'אן שלהם ולשטוף אותו

אחר כך. גם ככה עשיתי להם חור בקיר וברצפה אז

הגענו בשלב מסוים לבית

שהגז בו פעל. כולם דבר

ראשון חשבו "בוא נכין

קפה". אז היה ויכוח מאוד

מאוד לוהט בין המפקדים

בפלוגה האם זה לגיטימי

או לא לגיטימי להשתמש.

היו מפקדים שחשבו שזה

כן לגיטימי להכין קפה

מפינג'אן שלהם ולשטוף

אותו אחר כך. גם ככה

עשיתי להם חור בקיר

וברצפה אז מה, אני לא

אכין קפה בפנינג'אן?

מה, אני לא אכין קפה בפּינג'אן?

אז הבנתם קפה?

כן, היה טעים. אבל החרבון בסירים היה ברור לכולם. היו סתם בני זונות ש"מה, אבל לא נוח לי לחרבן בקסדה". הם פשוט חרבנו בתוך סיר. היו מעט מאוד בתים שהמים בהם זרמו, וברוב הבתים יש קונספט של שירותי בול פגיעה. אבל פה ושם היית מגיע לבית עם אסלה אמתית שזה עולם אחר, פינקו אותנו. המים לא זרמו בכל התקופה הזאת שהיינו בבית האנון. היו כמה בתים שהתכוונו אני חושב לסיטואציה, היו אמבטיות מלאות במים וכל מיני דברים כאלה. התושבים שמרו שם מים מראש כי הם צפו את זה בא. אבל ברוב הבתים המערכת של הביוב באמת לא זרמה ועלתה על גדותיה מאוד מהר. כשאתה מחרבן בשירותים החרא נשאר בשירותים, המים לא יורדים, מצד אחד. מצד שני, יש שירותים, אני לא אחרבן? אז חפ"שים (חיילים פשוטים) כמו חפ"שים טובים מצאו תחום אפור, מצאו אבקת כביסה, וכל מי שסיים לחרבן זרק חופן של אבקת כביסה. בסופו

של דבר, הבנתי שיש קרבות שאין מול מי לנהל אותם. אתה צריך לבחור במה אתה משקיע את האנרגיה שלך עכשיו מבחינה משמעתית. להצליח להחזיק שגרה ומשמעת במחלקה בתוך סיטואציה של לחימה זה עסק מאוד מורכב ומאוד קשה. היה לי ברור שאני לא יכול לנצח בהכול. אני לא הולך לתת לחייל שבת כנראה, וחופץ מליצור אווירה גרועה ותסכול גם אצלי וגם אצלם אני לא אעשה הרבה. אמרתי להם את דעתי, הסברתי להם למה אני חושב שזה לא בסדר, ובסופו של דבר השארתי את זה בין אדם לעצמו אם הוא רואה את זה לנכון או לא רואה את זה. אני יודע שיש מחלקה שכולם מהמ"מ ומטה חרבנו בתוך סירים מתוך אידיאל מבצעי, אנא עארף.

80

היום שאחרי

יחידה: לא לפרסום · דרגה: סגן · אזור: העיר עזה

חלק מהרציונל של הנדסה, של מה שנקרא "היום שאחרי", לא יודע אם זה מונח שמפרסמים אותו, בגלל שאנחנו מפוצצים ומשטחים אנחנו יכולים לטהר מרחב. אנחנו לאורך כל הלחימה זוכרים שיש דבר שנקרא "היום שאחרי", שזה היום שאנחנו נצא, ועדיף שביום

הזה יהיה כמה שיותר פתוח, כמה שיותר נקי. קובעים

לא משנה אם יש מטעים,

לא משנה אם יש בתים,

לא משנה אם יש תחנות

דלק, הכול משוטח לנו.

עכשיו אנחנו במלחמה אז

מותר לנו

קו, בשגרה של אחרי "עופרת יצוקה" זה היה 300 מטר

מהגדר - שיטוח, פלאט. לא משנה אם יש מטעים, לא

משנה אם יש בתים, לא משנה אם יש תחנות דלק,

הכול משוטח כי עכשיו אנחנו במלחמה אז מותר לנו.

אתה יכול לתרץ כל דבר שתעשה במלחמה. הכול

פתאום נשמע סביר למרות שזה לא באמת סביר. לנו

היו כמה D9 בגרוד, ואני יודע להגיד לך שרק ה-D9 הרסו מאות מבנים. זה היה בסיכום. היו עוד כמה מבנים שפוצצנו בסוף. מן הסתם [היו] עוד כל מיני דברים, אבל D9 זה הכוח העיקרי, הוא לא מפסיק לעבוד. כל דבר שנראה חשוד, בין אם זה סתם לפנות דרך, בין אם זה סתם משהו – הוא מוריד. זו המשימה.

81

הוראות הפתיחה באש היו לירות על מנת להרוג בכל זיהוי

יחידה: הנדסה • דרגה: סמ"ר • אזור: העיר עזה

תדריך הוראות פתיחה באש היה [לירות ב] "כל מה שנראה לכם... כל בן אדם שאתם מזהים שאתם יודעים בוודאות שהוא לא צה"ל". הרגש היחיד בפתיחה באש זה היה לוודא שאתם לא יורים על צה"ל, אבל חוץ מזה – "כל בן אדם שאתם רואים". אמרו לנו מההתחלה "לירות על מנת להרוג". לא הייתה אמורה להיות שם אוכלוסייה אזרחית מבחינת צה"ל. באמת לא נתקלנו באוכלוסייה אזרחית.

זה נאמר לכם כבר לפני הכניסה?

זה נאמר לנו, לא במילים האלה. עשו לנו כל מיני תדריכים, דיברו אתנו על איום המטענים ועל זה שמגיעים מחבלים במסווה של אוכלוסייה אזרחית. לדעת שזה קיים ואין שום סיבה לתת לאזרח להתקרב אליך. בירידה לשטח הוראות הפתיחה באש היו לירות על מנת להרוג בכל זיהוי [של האדם] למעשה.

82

“הקש בגג” נותן להם מספיק זמן בשביל להיכנס לתוך איזה מחילה

יחידה: אוגדת עזה · דרגה: סגן

הקטע של ה“הקש בגג” (פרקטיקה בה נורה טיל קטן על גג בית כדי להזהיר את תושבי הבניין כי המבנה צפוי להיות מותקף) הובן מאוד מהר. כוחות החמאס הם כוחות מאד קלים בסך הכל, עבורם (החמאס), לעומת האוכלוסייה, וזו הטרגרדיה הגדולה, ה“הקש בגג” נותן להם מספיק זמן בשביל להיכנס לתוך איזה מחילה, או לרוץ בין בתים ולהיעלם מהשטח. למשפחה עם סבתא שיושבת בסלון זה קצת יותר קשה. וזה גם חלק מהעניין. הרבה פעמים, גם בגלל כמות המידע העצומה שנכנסת ויוצאת וגם בגלל כמות המטרות שמופגזות בכל יום, אתה מקבל המון מידע שאומר ככה וככה לא מעורבים או אזרחים נפגעו, ואתה לא באמת יודע מי מהם אזרח ומי לא. המידע הזה מגיע ממקורות של הפלסטינים.

83

תסתכלו, הולכים להרים לכם מופע

יחידה: חי”ר · דרגה: סמ”ר · אזור: צפון רצועת עזה

הייתה הפסקת אש הומניטרית שנכנסה לתוקפה בשש בבוקר. אני זוכר שאמרו לנו בחמש ורבע “תסתכלו, הולכים להרים לכם מופע”. זה מדהים התזמון של חיל אוויר. בחמש ורבע אפס אפס נפל הפגז הראשון, ובחמש חמישים ותשע וחמישים ותשע שניות נפל

הייתה הפסקת אש
הומניטרית שנכנסה
לתוקפה בשש בבוקר. אני
זוכר שאמרו לנו בחמש
ורבע "תסתכלו, הולכים
להרים לכם מופע". זה
מדהים התזמון של חיל
אוויר. בחמש ורבע אפס
אפס נפל הפגז הראשון,
ובחמש חמישים ותשע
וחמישים ותשע שניות
נפל האחרון. זה היה לא
נורמלי

האחרון. זה היה לא נורמלי. אש, הפגזה בלתי פוסקת של שכונת הסביבון, אם אני זוכר נכון היא גם קצת נמשכה יותר מערבה וגם קצת יותר דרומה כשאנחנו היינו שם. נון סטופ, פשוט נון סטופ. כל המתחם הזה של בית חאנון – עיי חורבות.

אתה רואה את השכונה הזאת בדרך החוצה, מה אתה רואה ממנה?

כשאנחנו יוצאים היא עוד שלמה, מוציאים אותנו מבית חאנון לקראת הפסקת האש, לקראת התקיפה האווירית של חיל אוויר.

ואז כשאתם חוזרים פנימה, מה אתה רואה מהשכונה הזאת?

כלום, פשוט כלום. כלום. סצנת הפתיחה של [הסרט] "הפסנתרן". יש את התמונה המפורסמת הזאת שתמיד

מראים במסעות לפולין של ורשה לפני המלחמה וורשה לאחר מלחמת העולם השנייה. מראים את לב לבה של ורשה ורואים עיר אירופאית קלאסית, ואז מראים אותה בסוף המלחמה. מראים בדיוק את אותה שכונה כשיש רק בית אחד שעומד וכל השאר פשוט עיי חורבות. זו התמונה.

היו בשכונה הזאת תקיפות כלפיכם כשאתם הייתם בפנים?

כן. היה יחסית הרבה התנגדות.

84

כל חמש שעות שהטנק סטטי, עדיף לך לעורר את השטח

יחידה: שריון · דרגה: סמ"ר · אזור: ח'אן יונס

בכניסה, כשנתפסנו על בתיים, היה עניין של עוררות השטח. אתה עומד שעות, הטנק סטטי, אתה לא מתחיל לנסוע ולחזור. אין מה להשוות בין טנק שנוסע לבין טנק שעומד. טנק שעומד פגיע פי 1000 ואתה לא יכול לנסוע שבע שעות כשאתה עכשיו נתפס על בניין. אז היה פה ושם דברים מאוד הגיוניים לעורר את השטח. מה זה אומר? ירי מקלעים לנקודות חשודות.

מה זה נקודות חשודות?

שיחים, בניין חשוד.

כשאתה יורה לנקודה חשודה בבניין, אתה יורה לתוך החלון או על הפינה של הבית? על הפינה. אתה רוצה לעורר את השטח ולוודא שאם יש מישהו בשטח, שלא יוציא את הראש שלו ופתאום ידפוק אותך עם איזה נ"ט (טיל נגד טנקים).

אתם נשארים בכלים אבל מתחילים לירות לנקודות חשודות?

כל כמה שעות, לא כל הזמן. כל חמש שעות שהטנק סטטי, עדיף לך לעורר את השטח. המפקד אומר "בשעה כזאת תנו ירי עוררות" ומי שבוחר את המטרות זה הצוות בטנק, מפקד הטנק?

כן, בהתאם למה שאתה מביא. אתה רואה נקודות חשודות, לא צריך להיות גאון בשביל זה. אין הגדרה מדויקת, אבל ברור לך מה נקודה חשודה. אתה מנתח את השטח, מבין מה הולך, רואה איזה בית גבוה, שולט עליך, חלונות בדיוק לכיוון שלך – ואללה, הייתי נותן בו איזה צרור. לא מבזבזים פגזים, לא יורים סתם פגזים.

עד כמה רחוק מכם מוגדרות נקודות חשודות?

אתה רואה נקודות
חשודות, לא צריך להיות
גאון בשביל זה. אין
הגדרה מדויקת, אבל
ברור לך מה נקודה
חשודה. אתה מנתח את
השטח, מבין מה הולך,
רואה איזה בית גבוה,
שולט עליך, חלונות
בדיוק לכיוון שלך -
ואללה, הייתי נותן בו
איזה צרור

כל הטוות. בעיקרון כל בית שראה אותי, שהיה לי קשר
 עין אתו - יכול להיות חשוד, יכול לתפור אותי. הסריקה
 הייתה כל טווח שיש, כל מקום שיש לך קשר עין - סריקה.
 מה הנקודה הכי רחוקה?

מאות מטרים (מהכוח). אני אתן לך דוגמה מפגרת, קצת
 מצחיקה אפילו. היה לילה שמישהו אומר "אני מזהה פה
 משהו". כמובן כל הזמן בקשר מוודאים, שואלים, שלא
 תגלה פתאום שמישהו יוצא לחרבן ואתה בטעות יורה
 עליו. פתאום מישהו אומר "אני מזהה בוודאות ואין שם
 אף חייל". אומרים "יש לך אישור ירי", יורה עם (מקלע)
 המקביל, מרסס, מבסוט, עמד במשימה שלו, עשה מה
 שצריך. יום אחרי זה בבוקר פתאום הוא מגלה פרה. יצא
 מפגר, כן? אבל הוא לא יכול לקחת את הסיכון שזה בן אדם.

85

בסופו של דבר הכול הופצץ

יחידה: חי"ר • דרגה: סגן • אזור: העיר עזה

הייתה רשימה שחילקו לחיילים שהיו בסיוע אש של כל המטרות שעד שאתה לא מקבל
 ממפקד הסיוע אישור לירות - אתה לא יורה. בית ספר, גן, כל מיני דברים כאלה,
 אונר"א (סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם לפלסטין), בית חולים, תחנות דלק, תחנות
 כוח, מתנ"סים שהם חצי של האו"ם, כל מיני קופות חולים, והם אמרו לנו שהם יסמנו
 אותם על המפה. זה סומן בצבע ירוק, נורא ברור.

פוצצו חלק מהם בסוף?

כן. בוא נגיד בסג'עיייה פוצצו כמעט הכול מהרשימה של האסורים. כל משהו עם הסיפור שלו, אבל בסופו של דבר הכול הופצץ.

כל המטרות האלה מחייבות אישור מקדים של קצין

אש?

כן, זה האישור המקדים שלו, וקצין האוכלוסייה מסביר לקצינים שאם אתה מפציץ גן ילדים בלי אישור זה יכול להפסיק את המבצע. הוא [קצין האוכלוסייה] נועד לתת מענה, תשובות.

הוא מתייחס לזה שגם אזרחים יכולים למות?

הוא נותן את זה אבל זה לא הדיבור, אנחנו מדברים על המשימה.

אתה זוכר שיגורים לישראל ממוסדות ציבוריים, בתי חולים, דברים כאלה?

אתה רואה את השיגורים, יש לך אזעקה ואתה רואה מאיפה זה יוצא. זה עניין של מה אתה מבין מהתצ"א (תצלום אוויר), מה זה הבניין הזה. יש בניין שנראה בניין ממשלתי יותר, יש בניין שנראה בניין מגורים נורא גדול, יש חצר. רוב השיגורים משוגרים מהחצרות של הכתים, ככה שזה גם לא ברור לאיזה בניין זה שייך, לימני או לשמאלי. זה שייך לחצר של הבית הספר או שזה שייך לבניין, לבחור עם החווה ליד. ואז אנחנו [אומרים] "בסדר, גם את זה וגם את זה נפציץ".

86

האזרח שכב שם, התפתל מכאבים

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

זאת הייתה השבת הראשונה שסגרנו. מוקדם יותר באותו יום בית של אחת הפלוגות חטף

לכולם היה ברור שאחד
משני דברים קורים עכשיו:
או שנותנים לו למות
לאט או שגואלים אותו
מייסוריו. בסופו של דבר
גאלו אותו מייסוריו, בא
D9 (בולדוזר משוריין),
הרים עליו סוללה וככה
גמרו את הסיפור הזה

כמה נ"טים (טיילים נגד טנקים), והיחידה הלכה לפשוט על האזור שממנו נורו הנ"טים או אוטומטית לחבר'ה ש[נשארו] מאחור פחות [היה אכפת] מכל העסק עם אזרחים. אני זוכר שאמרתי לעצמי שאזרחי עוזה, מכל הלב, על הזין שלי כרגע. לא מגיע להם כלום, אם מגיע להם משהו זה או להיפצע קשה או למות, זה מה שעובר לי בראש באותם רגעים. היה מקרה אחד בבית שהיה בחור זקן שהגיע ולכולם צלצל בראש "זקן ממולכד". זה קורה ממש בצהריים, 12-2 בצהריים. התקרב בחור זקן, הבחור שהיה בעמדה – לא יודע מה עבר עליו, ראה אזרח, ירה

עליו, לא פגע כל כך טוב. האזרח שכב שם, התפתל מכאבים. לכולם הבהב בראש הסיפור ההוא (קודם לכן בעדותו תיאר העד כי החיילים תודרכו על זקן נושא רימונים שניסה לפגוע בכוח אחר) אז אף פרמדיק לא רצה ללכת לטפל בו. לכולם היה ברור שאחד משני דברים קורים עכשיו: או שנותנים לו למות לאט או שגואלים אותו מייסוריו. בסופו של דבר גאלו אותו מייסוריו, בא D9 (בולדוזר משוריין), הרים עליו סוללה וככה גמרו את הסיפור הזה.

בשביל לא להתחיל להתעסק אם הוא ממולכד או לא ממולכד, זה באמת לא עניין אף אחד באותו רגע, מגיע D9, מרים סוללה על הגופה שלו וזהו. כולם יודעים שבתחתית הסוללה יש את הגופה של הבחור. מה שעלה מהתחקיר, כשהמ"פ תחקר, את החייל זה שהחייל מזהה בחור בסביבות סוף גיל ה-60, תחילת גיל ה-70 שלו מתקרב לבית. הם היו בבית גבוה, תצפית מאוד טובה. החייל מזהה את הבחור שהוא מגיע כלפיו, כלפי העמדה שלו. הוא מבצע ירי לכיוון הרגליים שלו בתור התחלה. הוא אומר שהזקן המשיך להתקרב לכיוון הבית ואז הוא יורה לו כדור מתחת לצלעות השמאליות: כליה, כבר, לא יודע מה יושב שם. מקום שלא כדאי לחטוף בו כדור. הזקן הוא חוטף את הכדור, מתחיל להישכב על הרצפה, אחר כך הגיע עוד חבר שלו וגם ירה בו, כשהוא כבר היה על הרצפה. בשביל הקטע ירה לו עוד שני כדורים ברגליים. תוך כדי יש דיבור עם המפקד,

ובגלל שזה היה תוך כדי מתקפה גרודית זה באמת לא עניין אף אחד, "יש לנו פצועים מקדימה, אל תשגעו לנו את השכל, תעשו מה שאתם צריכים לעשות".
מה היו הלקחים?

הלקחים היו פחות לגבי ההתנהלות עם אזרחים כי התנהלות עם אזרחים אתה לא יכול להגדיר ברמת הפלוגה, זה ה"אישיו" של לחימה במתווה כמו עזה. ברמת הלקחים זה היה בעיקר לקחים של הגנה: איפה מקימים עמדות הגנה, מהם נהלי השמירה, האם זה שמירה בזוגות. זו הייתה רמת הדיון של הלקחים מהסיפור הזה.

87

איפה שאין כוחותינו – מותר לך

יחידה: חי"ר • דרגה: סגן • אזור: העיר עזה

בלילה הספציפי של הכניסה זה היה כמו יום כיפור בקשר, היה ירי ואתה מחלץ לאחור ומג"ד אחד עולה "יש לי שני פרחים (פצועים)", שנייה אחרי זה עולה "לא, זה שני הרדופים (הרוגים)". כולם היו באטרף. אני שומע בקשר של הסיוע אש שעכשיו אנחנו יורים על כל האזור שהוא מעבר לג"ג (גבולות הגזרה) שלנו, ממש לתוך הרחובות, רחובות מאוד ראשיים. לאורך הרחובות האלה, לאורך הבניינים הגבוהים – ירי תומ"תים (תותחים), ירי מרגמות, מסק"רים (מסוקי קרב), הכול מופעל. כל המטרות שסימנו – כבישים, מקומות מסתור, מקומות שליטה, בניינים גבוהים, פשוט כל האזור. כל המטרות הם [יורים] נפיצים. אין משחק, זה נפיץ.
לאיפה יורים?

מסביב לאירוע, עוקף את הנקודה ברדיוס של 200 מטר ושם, בדיוק על הקו של ה-200 מטר האלה, 210 מטרים, נפיצים. בום, בום, בום. פק"לים (פרוצדורה מוגדרת לירי) של שלושה פגזים בדיקה על כל מטרה. אם יש לך כרגע שתי סוללות [פלוגות תותחים], תעשה [תפעיל] שתי סוללות. איפה שאין כוחותינו – מותר לך.

אתה זוכר אחד מהמקרים שזה קרה?

אני זוכר מקרה של אחת היחידות שהם התקדמו, היה להם פצועים, זה היה כשמפקד בכיר שלהם נפגע לרעתו. הייתה בהלה מטורפת והתחלנו להפציץ כמו משוגעים. "התחלנו" זה הפק"לים מוכנים וסיוע אש מתחיל לירות ואני שומע את כל הבומים ותאורות באוויר, וברור לי שכל האזור סביבם בטירוף. זה מקרה ספציפי.

88

עדיף לא להפעיל נשק תלול מסלול לשטחים בנויים

יחידה: חי"ר · דרגה: סגן · אזור: צפון רצועת עזה

כל התפיסה היא שבשלב הזה אין אזרחים בתוך האזור שנלחמים בו, אין דבר כזה. זה לא קורה. ברור מאוד מה המצב בשטח. הירי הראשוני הוא לא על בתים, אבל הוא מבהיר טוב מאוד שנכנסים. זה אחרי כרוזים, אחרי כל הדברים האלה. לנו יש את הגזרה שלנו, היא פתוחה לגמרי, אין כוחות [אחרים] ואנחנו יודעים איפה הגרוד הבא. בשלבים הראשונים אנחנו עוד עולים מול המפקד שלנו לקבל אישור, אנחנו אומרים "זיהינו שיגור, יש לנו נ"צ (נקודת ציון), יש אישור להפעיל [אמצעי לחימה]?"

מפעיל (יורה פצצת) נפיץ
ראשון. אנחנו מזהים את
הנפילה של הנפיץ, אני לא
יודע להגיד שזה אחד לאחד
על הנקודה אבל אנחנו
רואים שזה נחת באזור
שממנו ראינו את השיגור
יוצא, ומאשרים לו [לצוות
המרגמות] חמש פצצות

אחרי שאנחנו מבינים שהשיגורים הם לכיווננו ולכיוון שטח הארץ, מתוך השטח הבנוי, יש אישור להפעיל עליהם - אז אנחנו מפעילים לבר. בהתחלה ניסו להגדיר סדר עדיפויות ו[היה] עדיף לא להפעיל [נשק] תלול מסלול לשטחים בנויים. בפועל, בשטח, כשהיה לנו מסק"ר (מסוק קרב) או כלי טיס אחר באוויר הכווננו אותו [על המקום שממנו שוגרה רקטה]. כשלא היה בגלל זמנים - ישר הפעילו 7 (מחלקת מרגמות).

אתם מזהים שיגור, עולים מול קצין בכיר, מקבלים אישור ומפעילים את מחלקת המרגמות?

מפעיל [יורה פצצת] נפיץ ראשון. אנחנו מזהים את הנפילה של הנפיץ, אני לא יודע להגיד שזה אחד לאחד על הנקודה אבל אנחנו רואים שזה נחת באזור שממנו ראינו את השיגור יוצא, ומאשרים לו [לצוות המרגמות] חמש פצצות.

פצצה ראשונה זה לטיווח (כיוון ואיפוס המרגמה)?

אין טיווח כי אנחנו לא צופים באמת את הנקודה [שבה נפלה המרגמה], אבל אנחנו רואים שזה נפל במקום ואין סטייה חמורה ומאשרים לו חמש פצצות על הנקודה.

מה טווח הסטייה של המרגמה?

סטייה תקינה שהיא לא טעות ירי - עד 400 מטר. מתחת ל-400 זה לא טעות ירי, זו סטייה אפשרית שמתקנים. בפועל היא מדויקת לרוב ברמה של 50-100 מטר.

יש פצמ"רים חדשים עם GPS?

לנו לא היה, שמענו שבגרוד ניסו להשיג אותם ולא הצליחו. אני יודע שהם מאוד מאוד מדויקים, בסטייה של 20 מטר.

89

השגת אפקט מדיני

יחידה: לא לפרסום • דרגה: לא לפרסום

מה לגבי הפצצת מתקני שלטון, סמלי שלטון?

כל (התקיפות נגד) סמלי השלטון זה באחריות פיקוד דרום ולא בא דרך האוגדה. בגלל הרגישות של המבצע הזה, זה גם החלטה מדינית. אנחנו מתרכזים בסיוע בשטח, סיוע ללחימה ולא בהשגת אפקט מדיני. אבל אני יודע שכן היו גם פגיעה בסמלי שלטון, שרצו ליצור לחץ על ראשי החמאס או שהפעילים היו שם אז גם הייתה פגיעה בסמלי שלטון.

90

הגזרה הזאת אין בה אזרחים ממצמן

יחידה: חי"ר · דרגה: סגן · אזור: צפון רצועת עזה

כל הקטע הזה עם אזרחים זה נופל ל"מה זה אזרחים" ו"אם יש שם אזרחים". זה נחמד כאילו להתעסק בזה, אבל ברגע שכל ההוויה שלך היא שאין אזרחים, או זה לא במודעות לשים את הטווח בטיחות מאזרחים, גם אם אתה יורה על משהו שיכול להיות מאוד שיש בו אזרחים. כאילו [אתה אומר לעצמך] "הגזרה הזאת אין בה אזרחים ממצמן", זה כבר לא רלוונטי בשבילנו, אנחנו יומיים בלחימה.

אז גם לטווחי הבטיחות אין חשיבות?

אתה גם לא מתייחס. זה לא בראש שלך שיש אזרחים אז אתה לא מתייחס לזה באף שיקול. בשיקול המבצעי, בשיקולים הבטיחותיים.

91

משמעויות מבצעיות שהן יותר מקלות לנו וחמורות להם

יחידה: אוגדת עזה · דרגה: לא לפרסום

ממה נקבעת מדיניות האש?

מלמעלה. ראשי הצבא בשיתוף עם הגורמים המודיעיניים מחליטים לגבי מדיניות האש העכשווית. לכל מדיניות אש יש איזה מדרגה שבעצם אנחנו רשאים לפעול בה. במקרה

קיצוץ של ירי על כוחותינו עם נפגעים לנו, ניתן לחרוג כמובן, שוב בשיקול דעת של המפקד, אבל במצבים רגילים לא חורגים והמדיניות הזו ומהפקודות האלה.

כמה מדרגות אש יש?

3

שהן, מעבר לעובדה שהן נקבעות על ידי הפיקוד העליון, הן משקפות משהו, קונספטואלית?

הן משקפות לא רק קונספטואלית, הן משקפות גם מעשית את מידת הנזק האגבי שאתה יכול לגרום. [הן] משקפות איזה אמצעי מותר לך להפעיל, משקפות מרחק מאיתורים רגישים שאתה יכול לירות בהם. משקפות הרבה מאד פרמטרים שנוגעים להפעלה של האש. מה המשמעות של המדרגה החמורה ביותר, לצורך העניין, מבחינת הפעלת מטוסים קרב?

המשמעות היא שמותר להפעיל (להפציץ) במרחק מועט יותר מאיתור רגיש, מותר לפגוע בבית שהוא לא רק קומה אחת, אלא יותר מקומה אחת וכדומה. משמעויות מבצעיות שהן יותר מקלות לנו וחמורות להם (לפלטנינים).

92

כללי הבטיחות הם סתם בשביל אנשים מנותקים במטה שלא יודעים

יחידה: לא לפרסום · דרגה: סגן · אזור: העיר עזה

בכל חיל יש את הטריקים שלו שאתה יודע איפה התחום האפור שלך, כמה אפשר למתוח. היה לנו באחד הפורומים תדריך עם הקצינים: לדבר על הפק"לים (פרוצדורה מוגדרת לירי), על התוכנית, מתי עושים ככה, מתי עושים ככה. טווחי בטיחות תמיד זה דיון. איך

אתה נותן מענה לחיילים בשטח כשאתה צריך לשמור טווח בטיחות מכל מקום. יוצא שיש לך מעט מאוד מקום לפגוע במשהו כי אתה צריך טווח בטיחות מאזרחים ובטיחות מחיילים ובטיחות ממוסדות אונר"א (סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם לפלסטין) ובטיחות מפה. אז בשיחה שבין לבין, לא במשהו רשמי, אחד הקצינים הבכירים הוא מילואימניק והוא אומר לנו "יש טריק ידוע, עשינו אותו גם בלבנון. רשום לך [טווח בטיחות] מאזרחים, אבל המטרה קרובה מדי [לאזרחים]. מה שאתה עושה, אתה מסמן על המפה משהו אחד כדי שזה יעבור בצניורות, אתה שם מטרה במרחק המותר [מהאזרחים] במחשבים שייראה ככה. ואז אתה אומר בקשר לסוללה (פלוגת תותחנים) 'תירו על דנה 2, הסיטו 200 מטר'. לך יש את הזכות להחליט ולדון איפה אפשר לשים [מטרה] ואיפה לא. אתה יודע שצריך להפציץ שם, אז אתה תאשר מטרה מול רמה ממונה, הם יאשרו לך כי מאשרים, כי אתה רושם על מפה ואומרים "סכבה, הגדוד אישר לו". ובזמן אמת אתה תגיד [לסוללה] 200 מטר ימינה. "תסיט 200 מטר". הרי מה זה מבחינתם [הקצינים הממונים]? "הם [הסוללת תותחנים] חרגו 200 מטר, הם רק מתקנים", הם לא באמת יודעים. [החיילים בסוללה יגידו] "הם נתנו לנו נ"צ גרוע", הרוח הזיוה. זה נקרא לתקן לטווח (כינון התותח). אתה שליח של מלחמה טובה כי אתה יודע איך לפגוע איפה שבאמת צריך כי כללי הבטיחות הם סתם בשביל אנשים מנותקים במטה שלא יודעים. הוא אמר את זה לכמה חבר'ה כמין שיעור של בעל ניסיון או של מישהו שיודע איך דברים הולכים במירכאות, ובא ללמד אותנו את רזי המקצוע.

93

הסוללה ירתה באותו לילה 900 פגזים

יחידה: תותחנים · דרגה: סמ"ר · אזור: רצועת עזה

כשהיו אירועים גדולים של ירי [על כוחותינו] או כשהייתה הכניסה הקרקעית לעזה,

כשהיו אירועים גדולים
של ירי (על כוחותינו)
או כשהייתה הכניסה
הקרקעית לעזה,
לסג'עיייה, הגדוד שלי
יריה המון. אחד הקצינים
הבכירים בגדוד שלי
דיבר על זה שירינו מאוד
קרוב לכוחות שלנו, ממש
הצלנו אותם. הוא אמר
שזה היה משימה חשובה
ושככל הנראה גם הרגנו
אזרחים כחלק מהעניין

לסג'עיייה, הגדוד שלי ירה המון. אחד הקצינים הבכירים בגדוד שלי דיבר על זה שירינו מאוד קרוב לכוחות שלנו, ממש הצלנו אותם. הוא אמר שזה היה משימה חשובה ושככל הנראה גם הרגנו אזרחים כחלק מהעניין. אמרו שלצערנו ככל הנראה גם נפגעו אזרחים לא מעורבים, אבל שזה היה מצב של או החיילים שלנו או אזרחים. הוא אמר שאין בכלל התלבטויות, וזה היה ברור שזה החיילים שלנו. גם מפקד בכיר באגד אמר את זה וגם אחד הקצינים הבכירים בגדוד. הם הרגישו שזה היה ברור שזה לא בכוונה.

הוא אומר מה המשימה, מה תפקיד הסוללה (פלוגת תותחנים)?

לסייע להם באש ארטילרית. אם צריך פגזי תאורה, אם צריך עשן בשביל להסתיר אותם, אם צריך כמובן

נפיצים בשביל לחלץ אותם (את הכוחות בשטח). הסוללה ירתה (באותו לילה) 900 פגזים, והגדוד ירה 1,200–1,500. היו שלבים שירינו בקצב אש מקסימלי, גם אחרי החטיפה של גולדין (קצין צה"ל שנחטף סמוך לרפיח) וגם בסג'עיייה.

אתה יודע כמה פגזים הגדוד ירה במהלך המבצע?

אמרו לנו 11,500 ומשהו. רוב הנפיצים היו בתוך שטח פתוח, וכל השאר זה היה (אש) לחילוף או כרי להשמיד מטרת.

94

המל"טים שותפים פעילים

יחידה: פיקוד דרום • דרגה: לא לפרסום • אזור: רצועת עזה

חיל אוויר תוקף בעזה בכמויות היסטוריות במהלך מבצע כמו צוק איתן. המל"טים שותפים פעילים בתקיפות האלה, גם בתקיפות שמבוצעות על ידי מטוסי קרב. אני חושב שאין כמעט הפצצה של מטוס קרב שלא מתבצעת בלי שלפני זה יש מל"ט שגם מסתכל על המטרה רגע לראות ש... מאמת אותה מה שנקרא. אמור גם לבדוק שהיא נקייה מבלתי מעורבים (אזרחים חפים מפשע) וכל מיני כאלה. וגם עושה מה שנקרא BDA (הערכת נזק הפצצות), סיכום של אחרי לוודא שהפצצה פגעה ומה התוצאות של הפגיעה.

95

בני אדם, זה דיאלוג באש, אם יש אסקלציה, אז זה מחריף

יחידה: חיל האוויר • דרגה: לא לפרסום • אזור: רצועת עזה

מה זה מטרה בעייתית?

מטרה שלא עומדת במדיניות אש, שההישג הנדרש שלה לא עומד בקריטריונים של המדיניות אש.

אתה יכול לכפר לי על מטרה שבהתחלה לא אשרו לתקוף אותה ובסוף אישרו?

נגיד אחרי הנגמ"ש בסג'עיייה (אירוע שבו נהרגו שבעה חיילים מפגיעת רקטה בנגמ"ש צבאי), ושהמח"ט נהרג (במהלך המבצע גורמים מסוימים בצה"ל סברו בטעות כי מח"ט גולני נהרג) אז לא עשו את הדברים כמו שזה היה לפני זה. יש דברים שמשתנים בצבא, זה בני אדם, זה דיאלוג באש, אם יש אסקלציה, אז זה מחריף.

אתה יכול לתת דוגמא קונקרטיית?

זה משהו ידוע מראש. המבצע לא נגמר, נכנסו לשבוע הראשון, לשבוע השני, לשבוע שלישי, הם (החמאס) כל הזמן מנסים להיכנס לנו לתוך הישובים ולהרוג את האנשים אז כתגובה אנחנו תוקפים יותר חזק. דברים ששמרנו, מטרות זהב כאלה, יתחילו לתקוף אותם.

בתים של מג"דים
ומח"טים. היו המון המון
מטרות שבגלל שהן
לא עמדו במדיניות אש
(לא הותקפו), ואז אחרי
סג'עיייה למשל, פתאום
חלק מהמטרות כן יאושרו.
המטרות הבעייתיות האלה
שהיו במרחק מסוים מאיזה
בית ספר, פתאום כן יאשרו
את הדברים האלה

מה זה המטרות זהב האלה?

בתים של מג"דים ומח"טים. היו המון המון מטרות שבגלל שהן לא עמדו במדיניות אש [לא הותקפו], ואז אחרי סג'עיייה למשל, פתאום חלק מהמטרות כן יאושרו. המטרות הבעייתיות האלה שהיו במרחק מסוים מאיזה בית ספר, אז פתאום כן יאשרו את הדברים האלה.

96

הארטילריה תמיד נותנת

יחידה: חי"ר • דרגה: סגן • אזור: צפון רצועת עזה

הארטילריה תמיד נותנת [יורקה]. זה נקרא לשמור מתח, גם להראות להם שהם לא

זה נקרא לשמור מתח,
גם להראות להם שהם
לא יודעים מתי ניכנס,
שיחשבו שכל הזמן אנחנו
מתכוונים לכניסה. זה
נקרא לרכך מטרות, וזה
גם [כדי] ליצור טווח
התקדמות נקי. בתכלס זה
אומר שכל הזמן יש פגזים

יודעים מתי ניכנס, שיחשבו שכל הזמן אנחנו מתכוונים לכניסה. זה נקרא לרכך מטרות, וזה גם [כדי] ליצור טווח התקדמות נקי. בתכלס זה אומר שכל הזמן יש פגזים, גם אם בסוף לא ניכנס: פגזים, פגזים, פגזים. בית חשוד, שטח פתוח, שדה, מקום לפיר - יורים, יורים, יורים. היו חמישה ימים מהרגע שהקפיצו [אותנו] ועד שהייתה כניסה קרקעית. לאורך כל הזמן הזה - ירי. הרעיון לפעולה, גם במהלך הלחימה וגם לפני, זה שברגע שאתה מפליל בניין - מפליל זה רואה תנועה, אפילו הכי קטנה, מחבל נכנס לשם - [זו] עילה מספקת להוריד אותו.

את כל הבניין?

כן. בהתחלה נורא נזהרו, ניסו לעשות עם מסק"ר (מסוק קרב), טיל מונחה או כל מיני יחידות מיוחדות. אבל ככל שאתה נכנס למבצע יותר וככל שהסבלנות שאתה מקבל מהרמה הממונה ומהעם פוקעת לאט-לאט, זה כבר בסדר גמור להפעיל עליו ארטילריה. לא צריך מסק"ר, נפעיל עליו ארטילריה, נפיל אותו, אין עם זה בעיה. [ארטילריה] זה סטטיסטי, זה רדיוס [פגיעה] של 50 מטר. זו גם אחת הבעיות, שזה נשק סטטיסטי, ואנשים לא מבינים. יש תפיסה שאנחנו יודעים לעשות הכול נורא כירורגי, כאילו לא משנה איזה נשק. אבל לא, הנשקים האלה הם סטטיסטיים והם נופלים 50 מטר מימנה, נופלים 100 מטר שמאלה, וזה לא נעים. יוצא שבעה ימים כותשים באש, זה מה שבפועל קורה. יש מדרגות הפעלה: במדרגה ראשונה אפשר לירות עד מרחק מסוים מאזרחים או ממקום שחושבים שיש בו אזרחים. מדרגה שנייה, מצמצמים את זה. ויש מדרגה שלישית. למטוסי קרב ומסק"רים רשום [כאשר מופעלת המדרגה השלישית] רק "נזק סביר לאזרחים או נזק סביר לסביבה". משהו לא מוגדר, משהו שהוא בעיני המח"ט והמצב הרוח שלו, "אנחנו נחליט מה סביר ומה לא".

97 לא מספיק זמן בשביל שכולם יתפנו

יחידה: לא לפרסום · דרגה: לא לפרסום

אמרת שהיו מקרים שהצורך המבצעי גבר על הסכנה לפגיעה באזרחים. אתה יכול לתת לי דוגמא?

יש לך בית של יותר משתי קומות ואתה יודע בוודאות שיש שם מפגש של שני ראשי חוליות ואתה מחליט שאתה משמיד את הבית הזה.

זוה בשאתה יודע שיש שם עוד אזרחים, או זה בשאתה מעדיף לא לבדוק? לעתים אתה יודע.

אתה יכול לתת לי דוגמא ספציפית?

אני לא זוכר הרבה, אני כן זוכר שהיה בית של 5-6 קומות בחרבת אחזעה. אני זוכר שהיה שם מידע מודיעיני חם על מפגש של פעילים. ראש החוליה בוודאות היה שם והחליטו שנותנים "הקש בגג" (פרקטיקה בה נורה טיל קטן על גג בית כדי להזהיר את תושבי הבניין כי המבנה צפוי להיות מותקף) ומיד אחר כך מורידים פצצה.

מה זה מיד אחר כך?

לא מספיק זמן בשביל שכולם יתפנו, בין 30 שניות לרקה.

ראו אנשים יוצאים מהבית?

האמת שלא, לא ראו. אני זוכר שאחרי שנפל ה"הקש בגג", אנשים פשוט לא יצאו מהבית.

אני לא יודע אם זה אומר שהחזיקו אותם שם בכוח או שאני לא יודע מה. לא עשיתי פולו

אפ בשביל לראות אם באמת היה שם נזק לאזרחים, אם נהרגו שם חפים מפשע.

בוזמן אישור המטרה יש לכם כלים לדעת אם יש עוד אנשים בתוך הבית?

אפשר לדעת.

מונחים?

יש לך בית של יותר
משתי קומות ואתה יודע
בוודאות שיש שם מפגש
של שני ראשי חוליות
ואתה מחליט שאתה
משמיד את הבית הזה

חד משמעית כן. אתה משתמש בכל אמצעי שיש לך בשביל להבין כמה פעילים יש שם, כמה אנשים, כמה נקודות חמות. לא תמיד הבריקות האלה מצליחות, או שלא אספת את המידע שרצית לאסוף או שאספת וזה לא התשובה שרצית למצוא. בכל אופן אתה מחליט שכן [להפציץ].
 הסיפור הזה, עד כמה הוא היה יוצא דופן?

זה היה יוצא דופן מבחינת העובדה שזה היה רב קומות,

5-6 קומות, כי רוב הבתים שבאמת שוטחו זה בתים של קומה שתיים, שלוש גג. זה היה גם יוצא דופן מהבחינה שידעו שהיו שם גם חפים מפשע. ידעו שהיה שם מספר מסוים [של אזרחים] שעמד בנוסחה כנראה, ופשוט היה מספיק הצטברות של מודיעין ומידע וראי על ראשי חוליות ששם והחליטו שזה מצדיק את ההפצצה.

98

מבחינתנו היה ברור שהאזור הזה אמור להיות נקי מאזרחים

יחידה: לא לפרסום • דרגה: לא לפרסום

אני זוכר בסג'עיייה הייתה פעם אחת שהייתי צריך לפענח תקיפה של בניין או משהו כזה. פשוט פתחתי את הצילומים, הכול שם היה חרוך, נהרס עד היסוד. רחובות שלמים של בניינים שאחד הוא כזה חצי הרוס, אחד הרוס לגמרי ועוד אחד שהוא חצי הרוס. ממש רחובות שהופגזו לחלוטין, והייתי צריך לברוק מטרה שהיה ברור שהיא הושמדה. פתחתי את הצילומים וראיתי שהם נעשו ממש אחרי שהתקיפה בוצעה והיו שם המון אנשים והמון אמבולנסים והרבה מאוד עשן והייתה שם המולה של בני אדם. ומבחינתנו היה

הכול שם היה חרוך,
נהרס עד היסוד. רחובות
שלמים של בניינים שאחד
הוא כזה חצי הרוס, אחד
הרוס לגמרי ועוד אחד
שהוא חצי הרוס. ממש
רחובות שהופגזו לחלוטין

ברור שהאזור הזה אמור להיות נקי מאזרחים.
 אמרת קודם שאתם ידעתם שהשכונה צריכה להיות
 ריקה מאזרחים?
 כן. זה מה שאמרו לנו, אמרו לנו, אולי באמת [כדי]
 לא לגרום לנו לחשוב שצה"ל עושה משהו שהוא לא
 מוסרי, סיפרו לנו שהודיעו לאזרחים על ידי פליירים
 שזרקו באזור ושהוא אמור להיות נקי מאזרחים, ואזרחים
 שנמצאים שם זה אזרחים שבחרים להיות שם כנראה.

מי אמר לכם את זה?

המפקדים, בשיחות אופי דה רקורד כזה או תוך כדי כל מיני תדריכים. סתם שנדע לידע
 כללי, שזה מה שקורה. שלא אמורים להיות שם אזרחים ואזרחים שנמצאים שם, נמצאים
 [שם] כי הם בוחרים. בשיחות בינינו זה מסתכם ב"אין מה לעשות, מלחמה זה מלחמה". לא
 ממש מדברים, די משתיקים כל שיח או קול קצת אחר.

99

זיהיתי מישהו, יריתי לו ברגליים, אני לא יודע במי מדובר

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

אני זוכר שאמרו לנו "אנחנו משנים קצת את הנהלים של פתיחה באש ומקלים אותם
 יותר לכיוון הפגיעה", סוחטים את ההרק יותר בקלות בשביל להגן על החיים שלנו
 במקרה שיקרה משהו.
 למה החליטו את זה?

כיוונו עליו [על האיש
שנורה] את הנשק ואז
ראיתי עוד שני כדורים
שנורו [עליו] במקביל,
בום. שם כבר היה ברור
שזהו, חלאס. אני לא
יודע אם ירו לו ברגליים
או בגוף. שם נגמר
המקרה. אחר כך התקרב
מישהו מההנדסה והתחיל
להתעסק אתו [עם האדם
שנורה]. הוא לא היה
ממולכד

הגיע זקן [לכיוון כוח אחר], עשו עליו נוהל מעצר, סגרו עליו מעגל זיכוי וזיכוי הזה גילו שהיה לו רימון. אני לא יודע מה היה קורה אם הוא היה מספיק להוציא רימון ולפגוע בכוח. זה היה סיפור שעבר. ואז ישבנו בינינו, מדברים על זה ואומרים "צריכים לחשוד טיפה יותר. הולכים להשתמש עלינו באזרחים בשביל להפציץ אותנו, לפגוע בנו". הייתי אומר שבאיזשהו מקום זה מה שהוביל למקרה [שהיה בכוח שלנו] של ירי על מנת [להרוג]. זה היה לדעתי בסביבות הבוקר הטיפה יותר מאוחר, בסביבות עשר. אחד החיילים היה בשמירה. [פתאום] אנחנו שומעים ירי, רצים אליו [אל החייל בשמירה], אומרים לו "מה קרה?" הוא אומר "זיהיתי מישהו, יריתי לו ברגליים, אני לא יודע במי מדובר". כיוונו עליו [על האיש שנורה] את הנשק ואז ראיתי עוד

שני כדורים שנורו [עליו] במקביל, בום. שם כבר היה ברור שזהו, חלאס. אני לא יודע אם ירו לו ברגליים או בגוף. שם נגמר המקרה. אחר כך התקרב מישהו מההנדסה והתחיל להתעסק אתו [עם האדם שנורה]. הוא לא היה ממולכד.

באיזה שלב אתם מבינים שזה בן אדם מבוגר?

אתה פיזית רואה.

החייל בש"ג שירה, מה הוא זיהה?

הוא זיהה דמות וירה. אני אגיד לך מה גרם לו לפתוח באש כל כך בקלות. הייתה סמטה ארוכה שהיו לנו תצפיות עליה. [הם] לא זיהו אותו והוא התקרב עד לפתח של הבית. אנשים טועים אחרי שהם עומדים 24 שעות במשמרות.

למה ממשויכים לירות אחרי הירי שביצע החייל בש"ג, אחרי שהאדם המבוגר שנורה כבר על הרצפה?

מתוך חשש, מתוך לחץ, מתוך אינסטינקטים. והרבר השני, שאני רוצה לקוות שזה לא

זה, אולי גם מתוך רצון לסמן את האיקס (מסורת צבאית שבה הריגת אויב מסומנת באמצעות חריטת איקס על הנשק). תחקרנו את העניין בינינו מוסרית. היה אנשים שזה יותר עבר לידם. הנה מת עכשיו בן אדם והוא חף מפשע או לא חף מפשע, כל אחד והטענות שלו, יש אנשים שיותר רגישים לזה ואנשים שפחות.

האירוע הזה תוחקר?

לא נראה לי. צה"ל מתחקר דברים ומשאיר אותם בפנים. רוב התחקירים שהשתתפתי בהם זה תחקירים מקצועיים, נראה לי שיותר התעסקו אתנו בזה.

100

פשוט בא וחייב להוריד מטרות

יחידה: לא לפרסום · דרגה: לא לפרסום

אנשים שם באים ורוצים כאילו לכסח את החמאס. היה שם איזה קמ"ץ (קצין מודיעין) אחד נוראי, כולם לא סבלו אותו, שפשוט בא וחייב להוריד מטרות, חייב. בא אליך ויושב לך שעה "תברוק מה עם זה, תברוק מה עם זה, למה לא תוקפים". הקטע זה שאין כן, כן – לא, לא. זה ממש תלוי איך אתה מתמודד עם זה. יש שמה אנשים שכן ינסו לרחוף את המטרה הזאת ויכול להיות שבגלל זה היא תותקף. ידברו עכשיו עם מישהו שהם מכירים – "שמע תעשה לי טובה תכין את המטרה הזאת שנייה", ואז זה נכנס ל"פול" (מאגר) ועובר את כל האישורים ויכול להיות שזה ייתקף. זה קורה לפעמים.

מותי זה קרה?

יש לך שם המון אמירה. זה לא עיגולי פינות, אבל אתה מבין שזה מלחמה וזה לא הכל שחור ולבן וצריך כאילו להתגמש, ויש המון אנשים שהחוות דעת שלהם מאד משמעותית. אם עכשיו הם יגידו משהו מכבדים את הדעה שלהם ויעשו את זה.

101 הרתעה, הפחדה, התשה פסיכולוגית

יחידה: לא לפרסום • דרגה: לא לפרסום

למה מפציצים בית של פעיל?

בית של פעיל שלא נמצא שם, רק הבית שלו? הרתעה. הרתעה, הפחדה, התשה פסיכולוגית וכולי.

איך אתה יודע את זה?

משנים של ניסיון. זה לגבות מחיר.

יש בסיכומים התייחסות לכמה בתי פעילים הופצצו וכמה מחסני אמל"ח הופצצו?

לא, בדרך כלל ההתייחסות היא ברמת נתקפו X מטרות, לפעמים אומרים כמה מהם היו "הקש בגג", אבל אלה מספרים אסטרונומיים כאילו.

מה זאת אומרת?

נתקפו ביממה האחרונה 100 מטרות, זה מספר מעבר למה שאתה יכול לדמיין ביממה. והתייחסות נוספת זה ברמת הכשירות, כשמתייחסים למורל והנכונות של חמאס אז לפעמים אומרים בעקבות תקיפת בתי פעילים, "אנחנו יודעים שבחטיבה הזאת [של חמאס] מביעים דאגה מהמשך הלחימה", זה ברמה הזאת. כלומר, אף אחד לא אומר "אנחנו נתקוף את זה בגלל שזה בית פעיל וזה יוריד לו את המוטיבציה" אבל אומרים המוטיבציה נמוכה כי תקיפת בתי פעילים עושה את העבודה של להוריד את המורל לפעילי החמאס.

102

הפלילו גם את השני ואתה לא יודע מאיפה הוא הגיע

יחידה: לא לפרסום · דרגה: לא לפרסום

היו כמה רגעים שתפסתי את הראש בידיים והייתי חייב להגיד משהו. כי בחודשיים של לחימה אנשים מבצעים טעויות וטעויות קורות. מזלנו, אני אומר בתור עם ובתור צה"ל, זה שיש את האנשים האלה שיודעים לבוא ולהגיד – רגע משהו לא טוב קורה פה. אני אישית זוכר מקרה שהיה איזושהי פזיזות ברמת הדרג הפיקודי ברצון להפעיל אש, ומזל שמישהו קם ואמר משהו.

מה היה הסיפור שם?

עקבו אחרי איזושהו פעיל שהוא היה מופלל והוא היה בדרך למפגש של פעילים, וברוך הצטרף עוד בן אדם והלך לידו, וברגע שהייתה את ההצטלבות הזאתי, למרות שזה לא

לגמרי לפי פקודות, הפלילו גם את השני. ואתה לא יודע מאיפה הוא הגיע, לכן "יבש" אתה לא יכול להפליל. ובמקרה הזה היו שם אנשים שאמרו עצור, זה לא טוב. באמת בסוף זה לא נתקף, זה לא בוצע. מה שאני מנסה להגיד זה שלפעמים גם המפקדים למעלה טועים, ואני הייתי באירוע שזה נעצר. אני לא יכול לדעת אם היו אירועים שזה לא נעצר, אבל אני מעריך שהיו גם מקרים של הפללה שלא עומדת בפקודות.

103

חניבעל זה כאילו הכל מותר

יחידה: חי"ר · דרגה: סגן · אזור: צפון רצועת עזה

בחניבעל מפעילים את כל המטרות שהכנו מראש, כל המטרות האופציונליות. מטרות אופציונליות זה פירים שהם (החמאס) יכולים לצאת מהם, זה בניינים שאולי הם מסתתרים בהם.

אני חושב על כל המקרים האפשריים של מה קורה אם יש חטיפה. איפה יש פירים שיכולים לצאת מהם, איפה יש בניינים שאפשר להסתתר בהם. הבאתי להם מטרות לאישור ראשוני, אומרים לי: לא מספיק מטרות – תחזיר (תוסיף מטרות). עכשיו, אני מסתכל על תצ"א (תצלום אוויר) ואני לא יודע, זאת אומרת אני לא יודע אם יש אזרחים, אני לא יודע כלום, אני רק מנתח את זה. עכשיו, תוך כדי אני הרגשתי שזה בסדר. זאת אומרת, קיבלתי את כל התמיכה, הרגשתי שהכול טוב. מותר לי. מותר לי לשים פה מטרה על בניין שהוא 7 קומות, מותר לי להגיד שאני עכשיו נותן פק"ל של שיתוק (פרוצדורת ירי המכתיבה כמות פגזים אותם יש לירות לעבר מטרה), על ה- 600 מטר האלה, שזה ציר ראשי שיש בו תחנת חשמל. כי זה ציר מפתח שאם החטוף מגיע לשם אז הוא לא חוזר. חניבעל זה כאילו הכול מותר.

104

יאללה, עם אשתו ועם הילד ברכב, גם לא נורא

יחידה: חיל האוויר · דרגה: לא לפרסום

יש בשפה מה שנקרא "מדיניות אש". היא משתנה בין בט"ש (בטחון שוטף) לבין מלחמה. בבט"ש פה ושם יש סיכולים ממוקדים, הם קורים גם בימי בט"ש כביכול, ימי שגרה. עדיין אתה מפעיל כוח אש, אבל שם הרצון או ההוראה שלא יהיו בלתי מעורבים שייפגעו היא ראשונה במעלה. לפעמים זה על חשבון משהו מאוד מאוד בכיר שיש עכשיו הזדמנות [לחסל].

אז מוותרים?

כן. אבל בימים כמו צוק איתן, אז יאללה, עם אשתו ועם הילד ברכב, גם לא נורא. זה חדר משמעת.

יש את התזווה הזאת?

כן, זה מוגדר. מדיניות אש במדרגות, זה ממוספר. אחת, שתיים, שלוש.

שמה זה באמת כל רמה?

יש ממש הגדרות של מרחק פיזי מבלתי מעורבים וכל מיני כאלה. ככל שמדיניות האש יותר מתירנית נקרא לזה, אז כביכול מותר לך פחות להיזהר על בלתי מעורבים. יש גם אגב בחירה של סוגי אמל"ח (אמצעי לחימה) שונים, יש כאלה שיותר מסכנים את הסביבה ויש כאלה יותר ממוקדים.

מה הנהלים בכל אחד מהשלבנים?

זה יכול להיות מרחק מסוים [מאזרחים] במדיניות האש

יש ממש הגדרות של

מרחק פיזי מבלתי

מעורבים וכל מיני כאלה.

ככל שמדיניות האש יותר

מתירנית נקרא לזה,

אז כביכול מותר לך

פחות להיזהר על בלתי

מעורבים

הכי מחמירה, ואז המרחק מצטמצם [במדרגה השנייה] ואז "אל תתחשב בכלל" במדיניות הכי מתירנית. זה משתנה במהלך צוק איתן, [למשל] בין סיוע לכוחות קרקע לבין פעילות אחרת, נגיד שלא מעורבים בה כוחות קרקע שלנו שהם בסיכון. לעומת זאת בבט"ש זה תמיד המקסימום.

מקסימום זהירות מפגיעה באזרחים?

כן, זהירות. אלא אם כן זה שוב מקרה חריג, ואז זה ברמה של מקבלי החלטות הכי גבוהים, מחליטים אם לזרוק [פצצה], איזה גודל של פצצה ומה הסיכון שיהיה. בעיקרון, בימי הבט"ש ההחלטה ממש מגיעה לדרגים הכי גבוהים ובלחימה, זה המפקד הבכיר בשטח.

105

באו הרבה אנשים שנשאו דגלים לבנים וגם לידם ירו

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

בכניסה הראשונה היינו ליד בית להיא במקום שקראו לו הברואייה. היינו שם כמה ימים. כשהגענו על כל הגגות היו דגלים לבנים. הכינו אותנו למשהו מאוד... ללחימה מאוד מפוארת, ובסופו של דבר זה היה שקט. נכנסנו לאיתור שלנו ולאט לאט אנשים (פלסטינים) התחילו לחזור. בהתחלה התקרבה אישה מבוגרת, ואחר המפקדים אמר שצריך לירות בה. אמרו לו לירות לידה ואחרי כמה יריות היא התרחקה. אחר כך באו הרבה אנשים שנשאו דגלים לבנים וגם לידם ירו.

מה זה לידם?

אני לא יודע בדיוק כמה מטרים. לא הייתה הפסקת אש כי בהפסקות אש היו מוציאים אותנו להיות במגננים שבין הרצועה לבין ישראל.

אז למה ירו אל עבר האנשים האלה?

כדי שלא יסכנו אותנו.

איזה מרחק הם היו ממכם?

רחוקים, בערך 100 מטר. לא רצו לקחת את הסיכון שהם יתקרבו בכלל.

ולאן הם ניסו ללכת?

הם חזרו לבתים שלהם, בגלל זה הם גם החזיקו את הרגלים האלה... זו שכונה מאוד ענייה. רואים את זה גם על הבעלי חיים, הם מאוד כחושים. הם היו סגורים, הבעלי חיים, אז לא היה להם אוכל. והיה עוד מישוהו, כשנכנסו לבית הוא ישב שם. [החיילים] אזקו לו את הידיים ואת הרגליים ושמו לו פלגלית על העיניים והוא ישב שם כאילו איזה יום.

ומה קרה אחר כך?

אמרו לנו שלקחו אותנו לחקירה. אותו ואת הפלאפון שהיה עליו.

106

אם אתם שואלים אותי, צריך להשטיח להם שם את הכול

יחידה: לא לפרסום · דרגה: לא לפרסום

זאת הייתה תקופה מאוד קשה בשבילי נפשית. היה לי מאוד קשה עם האווירה שהייתה במקום והיה לי מאוד קשה עם האמירות של האנשים שהיו איתי ביחידה. היה לי מאוד קשה כי בעיקר הרגשתי שאני בכלל לא מבין מה הולך והרבה מאיתנו פשוט עובדים על אוטומט, אנחנו בכלל לא מבינים כאילו. אני הרגשתי שאין לי מושג מה, אם המטרות שאני מפענח ואני אומר שצריך לתקוף אותן שוב או לא, אם באמת חשוב לתקוף אותן

אני הרגשתי שאין לי
מושג מה, אם המטרות
שאני מפענח ואני אומר
שצריך לתקוף אותן שוב
או לא, אם באמת חשוב
לתקוף אותן או שזה
משהו שכאילו עושים
אותו על הדרך כי כבר יש
תקיפה, כבר יש מלחמה
אז אפשר לתקוף הרבה
דברים כחלק מאותה
לחימה

או שזה משהו שכאילו עושים אותו על הדרך כי כבר יש תקיפה, כבר יש מלחמה אז אפשר לתקוף הרבה דברים כחלק מאותה לחימה. יש הזדמנות כאילו. והרגשתי שהאווירה היא סופר מיליטריסטית. היו אמירות מצד המפקדים ש... זאת אומרת אמירות כמו "אם אתם שואלים אותי, צריך להשטיח להם שם את הכול. אם אתם שואלים אותי, משם קורים כל הדברים", או נגיד אמירות כמו "אני לא מבין את הנוהל הזה והזה ואני לא מבין את ההסננות לתקוף שוב, שיורקו שם עוד פצצות". כאילו מין אמירות כאלה, מאוד מאוד מיליטריסטיות ומאוד לא במקום. האווירה הייתה מאוד קשה, וכל כמה זמן ערכנו אותנו מה קורה עם הלוחמים שנמצאים בפנים שזה משהו שלא אמורים לעשות, זה משפיע על העבודה.

איך?

כי נגיד בחורה שיודעת שחברים שלה נמצאים בפנים, והיא חיילת סדירה ששומעת דבר כזה והמחשבות שלה רק הולכות ל"לחטל להם שם את הכול", ועל כל מטרה היא כותבת "מוטל בספק, מוטל בספק, מוטל בספק" (לא ברור האם מטרה שהותקפה הושמדה) ומצליחה להוכיח אולי למפקד, שבדיוק באותו רגע לא כל כך שם לב לעבודה שלה כי יש לו הרבה לחץ מסביב, הוא לא שם דגש על האזור או הוא די מרפרף על זה ואומר לה: אוקיי, בסדר, תשלחי בשביל שיתקפו שם עוד פעם..

ודברים מהסוג הזה קרו אצלכם?

כן. ואני למשל הייתי בין היחידים שממש דאגו לפתוח מלא מלא זוויות, מלא מלא צילומים בשביל להוכיח שלא צריך לתקוף שוב. כאילו אני ממש חיפשתי את הלא לתקוף, אולי זה גם לא מוסרי, אולי זה גם לא נכון, זה הכול שאלה של פרספקטיבה. אני ממש חיפשתי לראות איך הבניינים, איך רואים, מאיזו זווית אפשר לראות שהקומה, שהושג נזק למבנה. זה תחומים שהם אפורים, זאת אומרת לא אומרים לפני "אם אתם

רואים שלושה עמודים זה מספיק נזק, אם אתם רואים יותר מזה, זה לא מספיק נזק". אין הגדרות של הדברים האלה, למה זה נזק משמעותי למבנה או כל מיני דברים כאלה, כל אחד לוקח את זה למקום שלו.

107

אנחנו צופים פגיעה באזרחים בהיקף גבוה

יחידה: חי"ר • דרגה: סגן

יש מדרגות הפעלה, מדרגה ראשונה, מדרגה שנייה, מדרגה שלישית. המעבר בין מדרגות הפעלה זה בסופו של דבר החלטה מלמעלה, יש להם איזה פורום כזה... מדרגה ראשונה זה אומר שאפשר לירות ארטילריה עד מרחק מסוים מאזרחים או ממקום שחושבים שיש בו אזרחים. למרגמות 120 (מ"מ) שהן יותר מדויקות זה טווח יותר קצר. למטוסים ולפצצות הגדולות של הטון-חצי טון זה מוגדר במילים, מוגדר כ"נזק נמוך צפוי לאזרחים". המדרגה הבאה זה מדרגה שנייה. המרגמות נשאר אותו דבר, ולארטילריה מתקצר הטווח מאזרחים. במטוסי קרב רשום "נזק בינוני לאזרחים" או "צפויה פגיעה באזרחים בהיקף בינוני" או "נזק בינוני לסביבה", משהו כזה. זאת אומרת, משהו שהוא לא מוגדר, משהו שהוא בעיני המפקד ומצב הרוח שלו, "בוא אנחנו נחליט מה זה בינוני".

במדרגה השלישית הטווח (בטיחות מאזרחים) של הארטילריה מתקצר כבר באיזה חצי. אני לא מדבר על מטוסי קרב ששם זה כבר "נזק גבוה ומתקבל על הרעת", זה ההגדרה של זה. אנחנו צופים פגיעה באזרחים בהיקף גבוה. כאילו זה בסדר מבחינתנו כי אנחנו מדרגה שלישית. לא מגדירים להם איזשהו מספר, זה משהו שאני ממש זוכר, זה החלטת מפקד.

108 התקבלה איזה שהיא החלטה ותקפו אותם

יחידה: פיקוד דרום · דרגה: לא לפרסום

הייתה הגדרה שמי שנמצא בתוך הבית הזה – מופלל. מי שיוצא מהבית הזה, מופלל. המול"ט הסתכל ופתאום יצא בן אדם מהבית. הוא כאילו הופיע אבל לא בדיוק מהנקודה עצמה אלא קצת אחרי, צץ להם והם אמרו "בואנה, הוא חייב היה לצאת מהבית." התבכבשו די הרבה "יצא", "לא יצא", "מופלל", "לא מופלל". פתאום מופיע עוד בן אדם, שוב אותו דבר ואז אמרו טוב, זה כבר בטוח יצא מהבית, התקבלה איזה שהיא החלטה ותקפו אותם. אחר כך בתחקיר אצלם ביחידה הבינו שהיה שם שביל שלא שמו לב אליו בכלל...

שביל מאוזן לבית.

כן, ופה יש כל מיני צמחיה וזה שקצת מסתירה אותם, בעיקר את השביל, אבל אם מסתכלים טוב, רואים אותם מגיעים מפה ועוברים.

השביל עובר מתחת לעץ לפני הבית, אבל לא יוצא מהבית.

בדיוק. ואז כשהסתכלו טוב, אחרי ההתרחשות, לא בלהט המשימה, שמו לב שהם הגיעו מפה שניהם.

אחרי הטעות הזאת המשימה שלהם המשיכה?

המשיכה. אתה לא עוצר מלחמה בגלל טעות.

109

לפגוע בצורה שתראה טוב לקהל הישראלי, תראה רע לקהל הפלסטיני

יחידה: לא לפרסום · דרגה: לא לפרסום

לנזק אגבי יש כמה דרגות – אפס, אחת ושתיים. [דרגה] אפס זה עד X אנשים. [דרגה] אחת זה עולה ו[דרגה] שתיים זה עולה עוד. אבל בכל מקרה יש אינטרוולים וזה מדורג. אתה מדבר על בלתי מעורבים שיפגעו בכל הנראה בתקיפה מתוכננת? בדיוק.

אוקי. מה קובע אם אנחנו במדרגה אפס, אחת או שתיים?

צוותי תכנון. לכל "מטרת ערך" יש מדרג. אני חושב שבשלב הזה של הלחימה (העד מדבר על השלבים המתקדמים של הלחימה) התחילו גם לתקוף בניינים רבי קומות. אז זה כבר תקופה שמאשרים במקרים מסוימים גם נזק אגבי בדרגה החמורה ביותר. מה שיקבע את הסיווג של רמת הנזק האגבי של המטרה זה המיקום ברמת הבניינים מסביב, זה כמובן גם החימוש. איזה חימוש צריך כדי להשלים את המשימה ואיזה נזק זה יגרום. ואז מה הרדיוס של זה. האם זה בשטח פתוח. האם זה באזור עירוני צפוף. אם זה באזור עירוני צפוף אז האם זה בנין של שתי קומות או בנין של 7 קומות. אם זה בנין של 7 קומות, האם אתה יכול להשמיד דירה בצורה "כירורגית", שוב בעגה הצה"לית. האם יש שם אנשים, האם אנשים פינו את הבית שלהם, האם יש דרך לגרום לאנשים לפנות את הבית שלהם מבלי להתריע את המטרה. יש מקרים שבהם המטרה היא מחסן נשק ואז כאילו זה יותר קל ויש מקרים שהמטרה היא בן אדם ואז זה...

איך מחליטים אם אפשר לתקוף מטרה שמוגדרת במדרגה מסוימת?

לכל דרגה של נזק [אגבי] כזה יש סמכות שצריכה לאשר את זה.

אתה זוכר מה הסמכויות?

זה תלוי בשלב של הלחימה. אני חושב שבהתחלה ההנחיה הייתה שלא תוקפים [מטרות בדרגה] 2 בכלל. הייתה הנחיה כזאת וכשראו שהדברים מגיעים לקראת סיום והמטרה היא למהר ולעשות, לתפוס את מה שאפשר או מורידים את הסמכות, אומרים שאפשר להעלות דברים כאלה לאישור.

מי אמר את זה?

מפקד די בכיר [אמר] באופן מפורש כחלק מהתדריך בוקר.

אתה יכול לספר מה הוא אמר בתדריך שהוא הסביר את זה?

תמיד אומרים "מטרות, מטרות, מטרות". באיזשהו שלב אומרים "אפשר להתחיל להעלות לצוותי תכנון מטרות, אפשר להעלות הלאה לאישורים מטרות בדרגת נזק אגבי גבוהה יותר, בדרגת נזק אגבי 2". זה היה בשלב מאוחר בלחימה, וזה מטרות שבגדול, למעט חריגות, לא תקפו עד אותו רגע. או פשוט אומרים שהורדה הנחיה מהמטכ"ל שמעכשיו אפשר לתכנן תקיפה של מטרות נזק אגבי 2. הן צריכות לעבור אישור של דרגים די גבוהים, אבל אפשר להעלות אותם לתכנון ולצוותי תקיפה.

הוא הסביר מה השתנה, למה פתאום אפשר?

כי בנק המטרות מתדלדל. מין "חמאס חותר לתמונת ניצחון", זה תמיד הביטוי, חותר לתמונת ניצחון זה כזה ביטוי גורף בכל סוף סבב. [מדברים על זה שהמשלחות בקהיר או בדרך לקהיר או עוד מעט יגיעו לקהיר. אבל הלחימה נמשכת וגם אם חושבים שהולך להיגמר אז צריך להמשיך להתנהג כאילו לא הולך להיגמר. לכן עולים מדרגה, גם כדי להפוך את האיום וגם כדי להפגין עצימות. ולכן אם יש הצדקה, אם יש סיבה טובה, אם יש מטרת ערך או סיכוי טוב לפגוע בצורה שתראה טוב לקהל הישראלי, תראה רע לקהל הפלסטיני, וכן תפגע בתפקוד המערך הצבאי הרקטי של החמאס, הג'יהאד האסלאמי, או ארגונים נוספים, אז יכול להיות שהמטרה תאושר.

בנק המטרות מתדלדל.

מין "חמאס חותר לתמונת

ניצחון", זה תמיד הביטוי,

חותר לתמונת ניצחון זה

כזה ביטוי גורף בכל סוף

סבב. [מדברים על זה ש]

המשלחות בקהיר או בדרך

לקהיר או עוד מעט יגיעו

לקהיר. אבל הלחימה

נמשכת וגם אם חושבים

שהולך להיגמר אז צריך

להמשיך להתנהג כאילו

לא הולך להיגמר

בתדריכים מציינים מה היה הנזק האגבי של התקיפות?

לא. אלא אם כן הייתה תקיפה בסגנון כפר כנא שמשפיעה אסטרטגית על היכולת להמשיך בלחימה, לא יציינו תקיפות לא מוצלחות בתדריך. יציינו מטרות שנפגעו, יציינו הישגים, יציינו מה לא הצלחנו לעשות, אבל לא יציינו את הנזק האגבי. המצב ההומניטארי משחק תפקיד בהערכות מודיעין אבל הנזק האגבי של תקיפות ספציפיות לא משחק תפקיד בתדריכים או במורל.

נזק אגבי זה רק בחיי אדם או גם ברכוש?

בחיי אדם.

רכוש לא נספר בכלל?

לא בדרגות, אבל הדרגות כמעט בינאריות. אלו הדרגות של נזק אגבי והמדרגה היא נטו בחיי אדם.

110

שאם אתה פעיל חמאס לא יהיה מצב שאינ סביבך איזה בית שנפל עכשיו

יחידה: לא לפרסום . דרגה: לא לפרסום

צריך להקדים ולומר שהוטלו כרוזים והמודיעין גם אמר שההפלסטינים ידעו שעומדים להיכנס לסג'עיה, ואז מתחילים לקפוץ עדכונים על הקרב בסג'עיה. ואז מה שקורה זה שנכנס קצין בכיר מאוד מהמרכז אש, מגיע בריצה ואומר 'תקשיבו המח"ט נהרג וחספו חייל, זה בלגן וצריך לעזור להם'. אז כל חיל האוויר מפסיק לעשות את מה שהוא עשה באותו רגע ופשוט מתחיל לתפעל את הדבר הזה, זה היה בעדיפות ראשונה. אחד הקצינים הבכירים בצה"ל, פשוט סימן בתים על תצ"א (תצלום אוויר) של סג'עיה, בשביל להוריד

אחד הקצינים הבכירים
בצה"ל, פשוט סימן בתיים
על תצ"א (תצלום אוויר)
של סג'עייה, בשביל
להוריד אותם. הוא פשוט
מסתכל על המפה ורואה
נקודות שולטות ובתיים
שולטים ובאיזשהו מקום
רנדומאלית כזה

אותם. הוא פשוט מסתכל על המפה ורואה נקודות שולטות ובתיים שולטים ובאיזשהו מקום רנדומאלית כזה [הוא בוחר מטרות] כדי שלא יהיה מצב שאם אתה פעיל חמאס לא יהיה מצב שאין סביבך איזה בית שנפל עכשיו. זה לא שכל מטרה שהותקפה בסג'עייה היה שם איזה פעיל חמאס או משהו כזה שירה על כוחותינו. אז למה היא הותקפה? כדי להוריד ראשים ולאפשר לכוחות שלנו לצאת, להפעיל אש, ככה הצבא עובד. אני מנסה להבין: זה היה רנדומאלית או חלק מבנק מטרות שהוכן מראש? זה לא הוכן בכלל מראש. בתחקיר אחר כך זה הוגדר כטעות.

111

דחיל רבאק, למה היה צריך לירות בו עוד פעם?

יחידה: חי"ר • דרגה: סמ"ר • אזור: צפון רצועת עזה

היינו בתוך הבית עם מחס"ר (מחלקת סיור), והיה איזשהו חייל שהיה בש"ג. [בתדריכים] נתנו לנו הוראה שכל מי שנמצא באזור הוא מסוכן, הוא חשוד. אם זה רכב, בכלל כאילו לזמבר אותו בירי, כל מי שבעמדות. [היה מקרה ש]חייל שהיה באחת העמדות ראה מישהו זקן מתקרב, והוא צעק שמישהו זקן מתקרב. הוא לא ירה בו, הוא ירה לידו. מה שאני יודע כי ברקתי את זה, זה שאחד החיילים האחרים ירה בסבא הזה פעמיים. [התחיל] בלגן בבית,

והיה ויכוח בין החיילים
"מאיפה אתה מבין
בענייני מתים? מה, אתה
דוקטור?" אחר כך יצא
מישהו מהפלוגה שלי וירה
בו עוד פעם, שזה כאילו
מבחינתי הקש ששבר את
גב הגמל. אני לא חושב
שהיה מישהו במחלקה
שלי שלא היה בהלם

כולם עלו מהר על ציוד ורצו לצאת כי כמו שאומרים בצה"ל – לחתור למגע. אני עלייתי למעלה לחלון כדי לראות מה קורה שם וראיתי שיש מישהו זקן ששוכב על הרצפה, ירו בו ברגל והוא פצוע. זה היה מחריד, הפציעה הייתה מחרידה, ובעיניי הוא היה נראה או מת או מחוסר הכרה. אז ירדנו למטה ואמרנו לכל הכוח הזה, שהם היו באמת לא נורמליים: "מספיק, אין מה לירות בו, תירגעו, הוא מת". והיה ויכוח [בין החיילים] "מאיפה אתה מבין בענייני מתים? מה, אתה דוקטור?" אחר כך יצא מישהו מהפלוגה שלי וירה בו עוד פעם, שזה כאילו מבחינתי הקש ששבר את גב הגמל. אני לא חושב שהיה מישהו

במחלקה שלי שלא היה בהלם. אנחנו לא איזה חבורה של שמאלנים, פשוט למה? כאילו דחיל רבאק, למה היה צריך לירות בו עוד פעם? אחת הבעיות בסיפור הזה היא שלא היה על זה תחקיר שאני מכיר לפחות. לא דיברו איתנו על זה אחר כך שום מילה, לא אמרו לנו איך צריך לנהוג. אז אנחנו עשינו לעצמנו את המסקנות שלנו ששתי היריות הראשונות היו נכונות כי אם היה לו מטען מה היינו עושים?

למה זה היה בעצם?

וידוא הריגה. אני לא קונה את זה. יוצאים החוצה (מעזה) והשאלה הכי מתבקשת זה אם הרגת מישהו? אין מה לעשות, אפילו אם תפגוש את השמאלנית הכי גדולה, בסופו של דבר היא תחשוב, יצא לך להרוג או לא? ומה לעשות שכרוב החברה שלנו אנשים כאילו לוקחים את זה ככבוד. אז כל אחד רוצה לצאת עם התחושה של הסיפוק הזה. זה הכי זעזע אותי. יש לנו למשל בפלוגה אנשים שמסתובבים עם איקסים על הרצועה, זאת תרבות כזאת. אולי זה נשמע לכם כאילו אני מגזים, אבל... אני הייתי רוצה שהעניין הזה של האיקסים, אפילו אם מישהו הציל עכשיו משפחה שלמה מישראל, שזה יהיה אסור.

”אחרי שלושה שבועות בעזה כשאתה
יורה על כל דבר שזז וגם מה שלא זז,
בכמות פסיכית, אתה כבר לא באמת...
הטוב והרע קצת מתבלבל לך והמוסר
קצת הולך לאיבוד ואתה מאבד קצת את
הצפון, וזה גם נהיה כמו משחק מחשב,
ממש ממש מגניב ואמיתי.”

[שׁוֹבְרִים
שִׁתִּיקָה]